

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

[244]Randers Fjord	I.	ANKOMST
<p>Den københavnske Damper er i Nattens Løb tumlet over Kattegat.</p> <p>Under Storm og Mørke har den hugget sig frem mellem de fraadende Vande, der lig tusende brølende Munde har rejst sig op imod den som for at opsluge den. Suk og Klage er steget op fra detns menneskefyldte Vom. Ynksomme Raab og Skibssidernes uhyggelige Bragen har blandet sig med Maskinens anstrengte Stønnen og de enkelte Brøl af dump Fortvivlse fra de sammenstuede Kvæg, der paa det aabne Fordæk har faaet Søerne over sig, hver Gang Skibe duvede.</p> <p>Nu er man i Morgenbrækningen kommen ind i mere smult Vand, under Læ af Jyllands store Banke.</p> <p>Alt i nogen Tid har Rorgængerens skarpe Sømandsøjne i Syd kunnet skimte de vekselvis grønne og hvide Skrænter paa Djurslandets Nordstrand - Gjerrild bratte Kalkskrænter, det runde, naaleskov-bevoksede og ligesom studsede Stavns Hoved, Fjellerup skinnende Sandmiler og Herregaardene bag Bakkekammene. Men snart ligger den høje Kyst ret foran, langsomt svingende op imod Nord; og netop som Skyerne paa den østlige Himmel begynder at gløde, styrer Skibet ind mod det brede, dybe Svælg, hvori Randersfjorden skyder sig ind med sine Følgesvende, de mægtige, lysegrønne Enge.</p> <p>Endnu er imidlertid alt derinde fyldt med Dis og Vanddamp. Skibet sagner sin Fart og gaar sønden om nogle smaa Grunde af Sand, der syntes at vugge op og ned med Vandskorpen og derved kom til at ligne opsvulmede Buge af drivende Kæmpefiskaadsler. En Flok Sælhunde, der laa i Sandet og ventede paa de første Solstraaler, smutter ned i Vandet, i det man passerer - og med Rederflag og Damppipe hilser Skibet Fjorden, der nu gæstmil aabner det sin Fav.</p> <p>To mægtige Bakkebarne hæver sig paa hver Side af Indløbet som majestætiske Vogtere. Paa den ene svømmer der over Taagerne en lille skorstensrygende Bondeby, hvis hvidkalkede Mure og blomstrende Frugthaver alt skinner i Morgenguldet. Som et Lyn fra den skysorte Himmel springer et Sømærke frem paa Toppen af den anden. Begge falder de brat og nægent ned mod Dalbundens flade, saftige Grønsværstæppe, der lid t efter lidt dukker frem af Disen.</p> <p>Efterhaanden som man nærmer sig, ser man - først en Sam-</p>	<p>Den københavnske Damper er i Nattens Løb tumlet over Kattegat. Under Storm og Mørke har den hugget sig frem gennem de brølende Vande, der har aabnet sig omkring den som tusinde fraadende Gab og rejst sig op imod den som for at opsluge den. Suk og hjerteskaerende Klage er steget op fra dens menneskefyldte Vom. Og Sukkene har blandet sig med Skibssidernes uhyggelige Bragen, med Maskinens anstrengte Stønnen og med de enkelte Brøl af dump Fortvivelse fra det sammenstuede Kvæg, der paa det aabne Fordæk har faaet Søerne over sig, hver Gang Skibet duvede.</p> <p>... Nu var vi i Morgenbrækningen kommen ind i mere smult Vand. Netop som den [2] østlige Himmel bag os er begyndt at flamme, øjnedes Land forude, og Skibet styredes ind imod et bredt Svælg, en aaben Port i Kystens høje Ringmur ... Randersfjordens Indløb.</p> <p>Vi sagtnede vor Fart og gik sønden om nogle smaa Grunde af Sand, der syntes at vugge op og ned med Vandskorpen og derved kom til at ligne opsvulmede Buge af drivende Kæmpefiskaadsler. En Flok Sælhunde, der laa i Sandet og ventede paa de første Solstraaler, lod sig plumpe ned i Vandet, idet vi passerede; - og med Rederflaget og Damppipe hilste vi lidt efter Fjorden, der nu gæstmild aabnede os sin Fav.</p> <p>Endnu var dog Alt derinde indhyllet i Nattedis og Taagedamp. Længe kunde vi ikke med Tydelighed skælne andet end en lille skorstensrygende Bondeby, der laa paa Toppen af en endnu usynlig Bakke og derfor syntes at svømme oven paa Taagerne. Helt feagtigt præsenterede den sig med sine kalkede Mure og frodige Frugthaver, der allerede skinnede af det første Morgenguld.</p> <p>Først da vi havde naaet selve Indsejlingen, [3] afslørede lidt efter lidt Landskabet ... et højt og nøgent Bakkeland, hvori Fjorden skød sig ind med sine smilende Følgesvende: de</p>	<p>Tirsdag.</p> <p>DEN københavnske Damper tumlede i Nattens Løb over Kattegat. I Storm og Mørke huggede den sig frem gennem brølende Vande, der aabnede sig omkring den med tusinde fraadende Gab som for at opsluge den. Suk og hjerteskaerende Klage steg op fra dens menneskefyldte Jernvom, og Sukkene blandede sig med Skibssidernes uhyggelige Bragen, med Maskinens anstrengte Stønnen og med de enkelte Brøl af dump Fortvivelse fra det sammenstuede Kvæg, der paa det aabne Fordæk fik Søerne over sig, hver Gang Skibet duvede.</p> <p>Endelig i Morgenbrækningen kom vi ind i mere smult Vand. Netop som den østlige Himmel bag os begyndte at flamme, øjnedes Land forude, og Skibet styredes ind imod et bredt Svælg, en aaben Port i Kystens høje Ringmur ... Randersfjordens Indløb.</p> <p>Vi sagtnede vor Fart og gik sønden om nogle smaa Grunde af Sand, der syntes at vugge op og ned med Vandskorpen ligesom hvide, opsvulmede Buge af drivende Kæmpefiskaadsler. En Flok Sælhunde, der laa i Sandet og ventede paa de første Solstraaler, lod sig plumpe ned i Vandet, idet vi passerede; - og med Rederflaget hejst paa Formasten stod vi ind i Fjorden.</p> <p>Endnu var alt derinde indhyllet i Nattedis og Taagedamp. Længe kunde vi ikke med Tydelighed skælne andet end en lille skorstensrygende Bondeby, der laa paa Toppen af en endnu usynlig Bakke og derfor syntes at svømme ovenpaa Taagerne. Helt eventyragtigt præsenterede den sig med sine kalkede Mure og frodige Frugthaver, der allerede skinnede af det første Morgenguld.</p> <p>Men lidt efter lidt afslørede Landskabet ... et højt og nøgent Bakkeland, hvori Fjorden skød sig ind med sine smilende Følgesvende: de lysegrønne Enge. En Samling røde</p>

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

ling røde Smaahuse midt paa Engen, derpaa et Par rødmaalede Gaarde med hvide Vinduesrammer og en Møller; endelig - helt nede ved Bredden - en lille Bygning med Toldskilt, et **Signalflag**, sam en lille Baadehavn.

Herfra styrer en Baad ud.

Skibet standser. Det er U d b y h ø j.

Udbyhøj! Det kommer som et Befrielsens Raab ned til de Ulykkelige i de overfyldte Rum under Dækket. De halvdøde Kroppe langs Sofaerne begynder at røre paa sig, og de **blege** Ansigter løfter sig fra Pudene [245] og stirrer fortumlede omkring i **Rummet**, hvor Morgenens graa og kolde Lys ubarmhertigt aabenbarer al Natens Vederstyggelighed.

Det fortæller om et uhyggeligt Punkt i det moderne danske Rejseliv; - og kanske ogsaa lidt om dansk Godmodighed eller Mangel paa Energi til at gøre til ud-til-Bens. Hulter til bulter, som Søsengen har kastet dem sammen, ligger de der - Mænd, Kvinder og Børn - i Køjer, paa Bordet, under Bordet, over hele Gulvet, ja helt op ad **Kahytstrappen i den lille, beklumrede Spisesalon**. Hvor man om Aftenen lagde sit svimlende Hoved, finder man nu en andens Fødder eller sine egne Ben - for slet ikke at tale om det, som meget værre er; og

Forvirringen bliver ubeskrivelig, naar man midt i denne fortumlede Elendighed, efter nogenlunde at have fundet sig selv, skal til at finde sine Ejendele. Afkastede Klæder, Støvler, „Bakker“ - alt var rutschet omkring paa Gulvet og malet sammen paa den mest trostesløse Maade. Hist fandt en gammel Mand sine Brillen i knust Tilstand midt imellem Bakkerne. Her halede en Yngling med en humoristisk Grimace en Støvle forsigtigt op mellem to Fingre og bortfjernede sig skyndsomt og under almindelig Latter ud til Jomfruen.

Men midt i Elendigheden bringer Bevidstheden om, at alt

lysegrønne Enge. En Samling røde Smaahuse, en lille Grøfte-Mølle og et Par rødmaalede Gaarde med hvide Vinduesrammer dukkede efterhaanden op af Disen midt paa Engen. Dernæst øjnedes - helt nede ved Bredden - en Bygning med Toldskilt, en **Signalstang** og en skumoversprøjet Stenkaj.

Herfra styrede en Baad ud. Skibet standsede. Det var Udbyhøj, - raabte Styrmanden.

Udbyhøj! . . . Det lød som et Befrielsens Budskab ned til de Ulykkelige i de overfyldte Rum under Dækket. Halvdøde Kroppe begyndte at røre sig paa Sofaerne dernede; **grønligblege** Ansigter løftede sig fra Pudene og stirrede med fortumlede Blikke omkring i **den lille Spisesalon**, hvor Morgenens graa og kolde Lys ubarmhertigt afslørede et uhyggeligt Billede af moderne dansk Rejseliv.

Hulter til bulter, saadan som Søsengen havde henslængt Folk og Skibets Slingren rystet dem sammen, laa her en ynkværdig Ragout af Mænd, |4| Kvinder og ferierende Skolebørn - nogle paa smalle Hylder under Loftet og langsmed Væggene, andre oppe paa Bordene eller under Bordene, ja helt op ad Kahytstrappen laa Passagererne stuvet sammen som en Sildestime i en Hvalfiskebug.

Om en Fremmed havde været Vidne til denne Scene, var han sikkert henfalden i tankefuld Forbavselse, - selv om han forud skulde have hørt et og andet fordelagtigt om den danske Nations blide og fredsommelige Karakter. Og dog var der virkelig enkelte, der under de natlige Rædsler havde ladet sig henrive til temmelig uærbødige Ytringer om Dampskibsselskabet, Kaptajnen, den "nationale Slendrian" o.s.v. Navnlig var der en fornem Herre med en ualmindelig lang Næse, der hele Natten, skønt Søsengen hvert Øjeblik i bogstaveligst Forstand stoppede Munden paa ham, i de lidenskabeligste Udtryk havde sat sin Amtmandsære i Pant paa, at denne Skandale ikke skulde gaa upaataalt hen.

Ubeskrivelig blev Forvirringen, da man, efter nogenlunde at have faaet Rede paa sig [5] selv, skulde til at opsøge sine Ejendele. Afkastede Klæder, Støvler, »Bakker« - Alt var rutschet omkring paa Gulvet og malet sammen paa den mest trostesløse Maade. Hist fandt en gammel Mand sine Brillen i knust Tilstand midt imellem Bakkerne. Her halede en Yngling med en humoristisk Grimace en Støvle forsigtigt op mellem to Fingre og bortfjernede sig skyndsomt og under almindelig **Latter** ud til Jomfruen.

Thi midt i Elendigheden fremkaldte den lykkelige Bevidst-

Smaahuse, en lille Grøfte-Mølle og et Par rødmaalede Gaarde med hvide Vinduesrammer dukkede efterhaanden op af Disen midt paa Engen. Tilsidst øjnedes helt nede ved [30] Bredden en Bygning med Toldskilt, en Signalstang og en skumoversprøjet Stenkaj.

Herfra styrede en Baad ud. Skibet standsede. Det var Udbyhøj, - raabte Styrmanden.

Udbyhøj! . . . Det lød som et Befrielsens Budskab ned til de Ulykkelige i de overfyldte Rum under Dækket. Halvdøde Kroppe begyndte at røre sig paa Sofaerne dernede; grønblege Ansigter løftede sig fra Pudene og stirrede med fortumlede Blikke omkring i den lille Spisesalon, hvor Morgenens graa og kolde Lys ubarmhertigt afslørede et uhyggeligt Billede af moderne dansk Rejseliv.

Hulter til bulter, saadan som Søsengen havde henslængt Folk og Skibets Slingren rystet dem sammen, laa her en ynkværdig Ragout af Mænd, Kvinder og ferierende Skolebørn - nogle paa smalle Hylder under Loftet og langsmed Væggene, andre oppe paa Bordene eller under Bordene, ja helt op ad Kahytstrappen laa Passagererne stuvet sammen som en Sildestime i en Hvalfiskebug.

Om en Fremmed havde været Vidne til denne Scene, var han uden Tvivl henfalden i tankefuld Forbavselse. Selv om han forud skulde have hørt et og andet fordelagtigt om den danske Nations blide og fredsommelige Karakter, havde han sikkert spærret Øjnene op. Nu var der dog virkelig enkelte, der under de natlige Rædsler havde ladet sig henrive til temmelig uærbødige Ytringer om Dampskibsselskabet, Kaptajnen, den "nationale Slendrian" o.s.v. Navnlig var der en fornem Herre med en ualmindelig lang Næse, der hele Natten, skønt Søsengen hvert Øjeblik i bogstaveligst Forstand stoppede Munden paa ham, i de lidenskabeligste Udtryk havde sat sin Amtmandsære i Pant paa, at denne Skandale ikke skulde gaa upaataalt hen.

Ubeskrivelig blev Forvirringen, da man, efter nogenlunde at have faaet Rede paa sig selv, skulde til at opsøge sine Ejendele. Afkastede Klæder, Støvler, "Bakker" - alt var rutschet omkring paa Gulvet og malet sammen paa den mest trostesløse Maade. Hist fandt en gammel Mand sine Brillen i knust Tilstand midt imellem Bakkerne. Her halede en Yngling med en humoristisk Grimace en Støvle forsigtigt op mellem to Fingre og bortfjernede sig skyndsomt og under almindelig **Munterhed** ud til Jomfruen.

Thi midt i Elendigheden fremkaldte den lykkelige

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

<p>nu er lykkelig overstaaet, en næsten overgiven Stemning til Veje. Selv inde fra det lille skumle Abtritt - „Damekahytten“ kaldet - hvorfra unge Pigestemmer hele Natten i de ømme Udtryk havdwe paakaldt Døden, høres nu Latter og lysteige Udbrud; og Skibet er ikke paa ny kommet i Bevægelse, før man begynder at mylre op paa Dækket.</p> <p>Den friske, fugtig-salte Morgenluft virker helt ned igennem Legemet som en Styrkedrik; en Kop dampende Skibskaffe fylder behagelig den tomme Mave. Og i det man magelig hyller sig ind i sin Plaid og gør sig det bekvemt paa en af Agterdækkets Bænke, og efterhaanden som man af Skibet føres frem i dette lysegrønne, dugbesprængte, morgentindrende Landskab, der breder sig for ens Øjne, svinder Nattens Kvaler ind i et lille Smil; og inden man aar frem til Byen,</p> <p>er man enig om, at det dog, naar alt kommer til alt, har været en baade smuk, interessant og særdeles behagelig Rejse.</p> <p>Imidlertid staar Solen op. Alt længe har det gæret og glødet derude over Østens skummende Vande. Som en uhyre, flammende Esse, pustet op af Vindens vældige Blæsebæg, har det gnistret og blusset højt op paa Himlen, mens store, blaa-graa Skyer, kommende fra Vest, er forsvundne i det gloende Svælg som uformelige Stykker Ved. Endelig brister Himmelranden. En Ildflod strømmer ud over Havet. Og Solen, stor og nyfødt, stiger op imellem Flammerne.</p> <p style="text-align: center;">* *</p> <p style="text-align: center;"> *</p>	<p>hed om, at Alt nu var overstaaet, en næsten overgiven Stemning hos Alle. Selv inde fra det lille skumle Abtritt, der benævnedes »Damekahytten«, og hvorfra unge Pigestemmer hele Natten i de ømme Udtryk havde paakaldt Døden, hørt Latter og lystige Udbrud. Og Skibet var næppe paany kommet i Bevægelse, før man begyndte at mylre op paa Dækket.</p> <p>Den friske, fugtig-salte Morgenluft virkede ned igennem Legemet som en Styrkedrik og lagde en kraftig Karmin paa de blege Kinder. Man hyllede sig ind i sine Plaider og gjorde [6] sig det mageligt omkring paa Agterskibets Bænke. Og efterhaanden som nu ogsaa Damerne viste sig paa Dækket, og mens Skibet langsomt og roligt gled frem i det lysegrønne, dugbesprængte, morgentindrende Englands-kab, der stedse klarere og mere vidtstrakt aabenbarede sig til alle Sider, glemtes hurtigt alle Nattens Genvordigheder.</p> <p>Selv den ophidsede Amtmand blev efterhaanden formildet og indsnuste med naadigt Velbehag den ramme Saltvandsduft gennem sin lange Næse, trykkede Kaptajnen anerkendende i Haanden og istemte tilsidst med Overbevisning den almindelig Forsikring om, at det dog, naar Alt kom til Alt, havde været en baade smuk, interessant og overordentlig behagelig Rejse.</p> <p>Imidlertid var Solen staaet op. Allerede længe havde det gæret og glødet derude i Øst over Havets skummende Vande. Som fra en uhyre, flammende Esse, pustet op af Vestenvindens vældige Blæsebæg, havde det gnistret og blusset højt op paa Himlen, [7] mens store, blaa-graa Skyer én for én var forsvundne i det gloende Svælg som uformelige Stykker Ved. Omsider brast Himmelranden. En Ildflod strømmede ud over Havet. Langsomt og højtidstfuldt steg den nystøbte Solkugle op imellem Flammerne.</p>	<p>Bevidsthed om, at alt nu var overstaaet, en næsten overgiven Stemning hos alle. Selv inde fra det lille skumle Abtritt, der benævnedes "Damekahytten", og hvorfra unge Pigestemmer hele Natten i de ømme Udtryk havde [31] paakaldt Døden, hørt Latter og lystige Udbrud. Og næppe var Skibet kommet i Bevægelse paany, før man begyndte at mylre op paa Dækket.</p> <p>Den friske, fugtig-salte Morgenluft virkede ned igennem Legemet som en Styrkedrik. Man hyllede sig ind i sine Plaider og gjorde sig det mageligt omkring paa Agterskibets Bænke. Og efterhaanden som nu ogsaa Damerne viste sig paa Dækket, og mens Skibet langsomt og roligt gled frem i det lysegrønne, dugbesprængte, morgentindrende Englands-kab, der stedse klarere og mere vidtstrakt aabenbarede sig til alle Sider, glemtes hurtigt alle Nattens Genvordigheder.</p> <p>Selv den ophidsede Amtmand blev efterhaanden ganske formildet. Han indsnuste med synlig Velbehag Saltvandsduften gennem sin ualmindelig lange Næse, trykkede Kaptajnen anerkendende i Haanden og istemte tilsidst med Overbevisning den almindelig Forsikring om, at det dog, naar alt kom til alt, havde været en baade smuk, interessant og overordentlig behagelig Rejse.</p> <p>Imidlertid var Solen staaet op. Allerede en Stund havde det gæret og glødet derude i Øst over Havets skummende Vande. Som fra en uhyre, flammende Esse, pustet op af Vestenvindens vældige Blæsebæg, havde det gnistret og blusset højt op paa Himlen, mens store, blaa-graa Skyer var forsvundne i det gloende Svælg som uformelige Stykker Ved. Omsider brast Himmelranden. En Ildflod strømmede ud over Havet. Højtidstfuldt steg den nystøbte Solkugle op imellem Flammerne. -</p>
<p>Det er ikke hver Mands Kunst, at styre et Skib frelst gennem dette Farvand. Den første Miils Vej, indtil det lille V o e r Færgested, er Fjorden vel baade bred og forholdsvis let tilgængelig. Men her fra taber den hurtigt Havets Karakter: Lugten af Tang og Saltvand viger for fade Mosevandsdampe og Duften af sødt Hø. Hist og her nærmer Bakkerne sig, og Engene vokser ud imod Strømløbet, der lidt efter lidt snævres ind til en ganske smal Rende - ofte ikke bredere, end at Skibet netop kan presse sig igennem med nogle faa Alen Vand paa begge Sider.</p>	<p>II.</p> <p>Fjorden tabte hurtigt Havets Karakter; Lugten af Tang og Saltvand veg for fade Mosevandsdampe og den krydrede Duft af sødt Sommerhø. Fra begge Sider voksede Engene ud i Strømløbet, der tilsidst indsnævredes til en ganske smal Rende - mange Steder ikke bredere, end at Skibet akkurat kunde presse sig igennem med nogle faa Alen Vand paa hver Side.</p>	<p>Fjorden tabte hurtigt Havets Karakter; Luften af Tang og Saltvand veg for fade Mosevandsdampe og den krydrede Duft af sødt Sommerhø. Fra begge Sider voksede Engene ud i Strømløbet, der tilsidst indsnævredes til en ganske smal Rende - mange Steder ikke bredere, end at Skibet akkurat kunde presse sig igennem med nogle faa Alen Vand paa hver Side.</p>

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

Bestandig langsommere og forsigtigere maa dette arbejde sig frem mellem Faskindemninger og Beskyttelsesværker, beskrivende en uafbrudt bugtet, undertiden ganske brat svingende Linje, der fra ethvert Punkt syntes at ende fuldstændig blindt midt i Engen. Hele Sejladsen er et interessant og spændende Skuespil for den, der paa en saadan smuk Sommormorgen sidder paa Skibets Dæk og betragter denne pludselige, vekselvise Synken og Stigen af Vandet i de snævre kanaler, eftersom Skibet naar frem, den fuldstændige Udsugning af Enggrøfterne, i det det passerer, og den derpaa følgende, hastige Fyldning, naar den skummende Kølvanløb kaster sig ind over Engen, anrettende Ødelæggelse mellem Sivene og Forskrækkelse blandt det nysgerrige Kvæg, der alle Vegne fra driver ned imod Vandet for at hilse paa det dampende Søuhyre.

[her følger nu fem afsnit der vidner om HPs ingeniørkundskaaber og hans kendskab til byens (fortids)historie, til fauna og flora] [248] Her er Kronjydens rette Hjemstavn, et sandt Slaraffenland for Bønder.

Eller kan man tænke sig et Sted, hvor det gamle Ord om at „høste, hvor ingen saaede“ er blevet mere til Virkelighed end her?

Om Foraaret slaar man blot disse saft- og blomsterfyldte Enge, som Vintrens stigende Vande har gødet; og naar man har støppet sine Lader lige op til Storkerederne med de Tusender af duftende Stakke, der paa Sommertiden fylder hele Dalbunden, driver man Kvæget flokkevis ud over den for at belægges med dens Fedme.

Egentlig har man kun at købslaa med Prangere og prutte med Studehandlere, at tinge og tuske med al denne Guds Velsignelse, der saa at sige af sig selv strømmer ind ad Døren, - og Slægten har faaet sig Præg deraf.

Man se blot dette Øje - saa vagtsomt, saa kyndigt, saa snu forsigtig det skjuler sit Blik i det tillukkede Ansigt. Man mærke dette urokkelige Stivsind, denne haardnakkede Koldblodighed hos disse brede, plumpe, rødmossede Skikkelser, der holder Hovedet i Vejret med en selvtilidsfuld Stolthed og træder i deres Træsko med indtil fyrretyve tusende Sølvdales Vægt.

Stadig langsommere og forsigtigere gled vi frem i den frugtbare, fuldkommen vandflade Dalbund, hvorigenennem Fjorden beskrev en uafbrudt bugtet, undertiden ganske brat svingende Linje, der fra ethvert Punkt syntes at ende ganske blindt midt i Engen. Det var tilsidst helt spændende at sidde der paa Dækket og følge Manøvreringen under denne mærkelige Sejlads paa Landjorden, - at iagttage [9] Vandets vekselvise Synken og Stigen, som fremkaldtes ved Skibets Fremtrængen, - den fuldstændige Udsugning af Strømlejet i det Øjeblik, Forstavnen passerede, og den derpaa følgende, hastige Fyldning, naar den skummende Kølvanløb kastede sig ind over Bredden, anrettende Ødelæggelse mellem Sivene og Forskrækkelse blandt det nysgærrige Kvæg, der alle Vegne fra drev ned imod Vandet for at hilse paa det dampende Søuhyre.

Her er Kronjydens rette Hjemstavn, et sandt Slaraffenland for Bønder.

Man skal vanskeligt kunne tænke sig et Sted, hvor den gamle Drøm om at "høste, hvor Ingen saaede" er bleven nærmere virkeliggjort end her. Uden anden Omsorg end Naturens egen Røgt og Pleje dækkes Dalbunden hvert Foraar af et Grønsvær saa højt og saftfuldt, at man ved Synet deraf lig en anden Nebukadnezar kan ønske sig omskabt til en Ko. Naar Bonden har indbrerget Aarets duftende Førstegrode og omgivet sin Gaard med en Vold af taarnhøje Hæs, driver han blot sit sortbrogede Kvæg ud over Engene, for at det [10] i Sommerens Løb kan belægges med Jordens Fedme. Han har ikke stort andet at bestille end at købslaa med Prangere, at prutte med Studehandlere, at tinge og tuske med al denne Vorherres rige Velsignelse, der saa at sige af sig selv forvandles til Kød og Hø og Hundredkronesedler.

Og Slægten har faaet sit Præg heraf!

Vi havde i Udbyhøj faaet en Flok Bønder ombord - plumpe, rødmossede Skikkelser i grovt Vadmøl og med Merskumpiben hængende tungt ud af Mundvigene. Man behøvede ikke længe at betragte til disse Folks hvidblaa Øjne, der snu forsigtigt skjulte Blikket bag de farveløse Øjenvipper; eller behøvede ikke længe at lytte til deres larmende Passiar om Stude og Korn og »engelsk Tarif« for at overbevises om den altid vaagne Handelsaand, for hvilken Befolkningen i dette grønne Fladland fra gammel Tid har været bekendt. Bestandig, saasnart Talen faldt paa en eller anden Ting, spurgte de aller-

Stadig langsommere og forsigtigere gled vi frem i den frugtbare, fuldkommen vandflade Dalbund, hvorigenennem Fjorden beskrev en uafbrudt bugtet, undertiden ganske brat svingende Linje, der fra ethvert Punkt syntes at ende ganske blindt midt i Engen. Det var tilsidst helt forunderligt at sidde der paa Dækket og følge Manøvreringen under denne mærkelige Sejlads paa Landjorden, - at iagttage Vandets vekselvise Synken og Stigen, den fuldstændige Udsugning af Strømlejet i det Øjeblik, Forstavnen passerede, og den derpaa følgende, hastige Fyldning, naar den skummende Kølvanløb kastede sig ind over [32] Bredden, anrettende Ødelæggelse mellem Sivene og Forskrækkelse blandt det nysgærrige Kvæg, der alle Vegne fra drev ned imod Vandet for at hilse paa det dampende Søuhyre.

Her er Kronjydens rette Hjemstavn, et sandt Slaraffenland for Bønder.

Man skal ikke let kunne tænke sig et Sted, hvor den gamle Drøm om at "høste, hvor ingen saaede" er bleven nærmere virkeliggjort end her. Uden anden Omsorg end Naturens egen Røgt og Pleje dækkes Dalbunden hvert Foraar af et Grønsvær saa højt og saftfuldt, at man ved Synet deraf lig en anden Nebukadnezar kan ønske sig omskabt til en Ko. Naar Bonden har indbrerget Aarets duftende Førstegrode og omgivet sin Gaard med en Vold af taarnhøje Hæs, driver han sit sortbrogede Kvæg ud over Engene, for at det i Sommerens Løb kan belægges med Jordens Fedme. Han har ikke stort andet at bestille end at købslaa med Prangere, at prutte med Studehandlere, at tinge og tuske med al denne Vorherres rige Velsignelse, der saa at sige af sig selv forvandles til Kød og Hø og Hundredkronesedler.

Og Slægten har faaet sit Præg heraf!

Vi havde i Udbyhøj faaet en Flok Bønder ombord - plumpe, rødmossede Skikkelser i grovt Vadmøl og med Merskumpiben hængende tungt ud af Munkrogen. Man behøvede ikke

at lytte længe til disse Folks larmende Passiar om Stude og Korn og "engelsk Tarif" for at overbevise sig om den altid vaagne Handelsaand, for hvilken Befolkningen i dette grønne Fladland fra gammel Tid var bekendt.

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

<p>Og man se deres Byer, der ikke som mange sjællandske synes mer eller mindre trykkede af Herskabs-Fæste og Kreditforenings-Prioriteter. Disse Gaarde er sande Herresæder. Fire store, rødkalkede Længer ligger kongelig mellem taarnhøje Hæs og en gammel, skyggefuld Æblehave. I Staldene gumler indtil et halv hundrede mægtige Fedestude; paa Stænge og Toft ligger Høstens kærnetunge Dynger sammenhobede. O g midt i den store, renlig holdt Gaardsplads troner Møddingen, omhyggelig klappet og hæget, ligesom fornet efter den Kage, som den - efter et gammelt Ord - „sætter paa Bondens Bord“.</p> <p>Træder man gennem Fremmerset ind i de anselige, noget mørke Stuer, med deres linnedfyldte Skabe og tunge Egekister, eller ned i Sulekælderen og Forraadskamrene - alle Vegne møder Øjet de samme umiskendelige Tegn paa uformindsket Velstand i dette Sølvknappernes, Sølvspændernes og de sølvbeslagne Pibers gamle Hjem.</p>	<p>først om Prisen paa den; overalt interesseredes de fornemmelig af Tanken om Profit.</p> <p>[11] Men man behøvede heller ikke at stirre længe ind paa den tætte Række stolte Landsbyer, der laa derinde under Bakke-skrænterne paa begge Sider af Fjorden og Engene, før man overbevistes om, at her havde Bondens sidste syv magre Aar ikke formaaet at sluge de fede. Hvor man end gennem Kirkerten fæstede sit Blik derinde - overalt stod de lange, rødkalkede Studestalde, de mægtige Ladebygninger, de høje Hæs og gamle, skyggefulde Æblehaver som</p> <p>umiskendelige Tegn paa uformindsket Velstand i dette Sølvknappernes, Sølvspændernes og de sølvbeslagne Pibers gamle Hjem.</p>	<p>Men man behøvede heller ikke at stirre længe ind paa den tætte Række stolte Landsbyer, der laa derinde under Bakke-skrænterne paa begge Sider af Fjorden og Engene, før man overbevistes om, at her havde Bondens sidste syv magre Aar ikke formaaet at sluge de fede. Hvor man end fæstede sit Blik derinde - overalt stod de lange, rødkalkede Studestalde, de mægtige Ladebygninger, de høje Hæs og gamle, skyggefulde Æblehaver som</p> <p>umiskendelige Tegn paa uformindsket Velstand i dette Sølvknappernes, Sølvspændernes og de sølvbeslagne Pibers gamle Hjem. -</p>
---	--	---

<p>[248] I det hele hører disse Fugle Egnen til, ligesom Hjerlerne til Heden, Gøgen til Skovene. Thi Storken er de riges</p>	<p>[12]</p> <p>III.</p> <p>Ved Færgestedet Voer forlod jeg Skibet for herfra at tilbagelægge de to sidste Mil til Randers med Apostlenes Tospand.⁵ Dette skyldtes ikke et flygtigt Indfald af mig, men skete i en bestemt Hensigt. Jeg vilde benytte Dagen til at gennemstrefje gammelkendte Egne og paa denne Maade ligesom forberede mig til Gensynet med den By, hvor jeg var vokset op.</p> <p>Hertil havde jeg udrustet mig med en Egekæp, en Tobakspibe og en Pægl gammel Jamaica Rom, og med denne Oppakning stod jeg nu paa den lille Færgebro og blev ved at stirre efter den bortdragende Damper . . . efter dette store Skibskrog, der som en Kæmpe-Dampplø magtstolt skred hen over</p> <p>[13] Dalbunden væltende en tyk, ulden Kulrøg ned over Blomsterengen.</p> <p>Med et lille romantisk Hjertesuk, der ufrivilligt undslap mig ved dette Syn, vendte jeg mig endelig bort og gik ind i Landet.</p> <p>Overalt Eng og Eng og atter Eng. Overalt duftende Høstakke og smørgule Blomster og »Mælkebøtter«⁶ og Grøfter med grønt Vand og atter Høstakke og stort, fedrygget Kvæg, der med fremstrakt, saftdrivende Mule gloede paa mig, som om jeg var en rødmalet Ladeport. Og overalt Sværme af Storke! . . . Thi Storken hører Egnen til, ligesom Hjerlerne tilhører Hederne, Gøgen Skovene. Storken er i dobbelt Forstand</p>	<p>Ved Færgestedet Voer forlod jeg Skibet for herfra at tilbagelægge de to sidste Mil til Randers med Apostlenes Tospand. Dette skyldtes ikke et flygtigt Indfald af mig, men skete i en bestemt Hensigt. Jeg vilde benytte Dagen til at gennemstrefje gammelkendte Egne og paa denne Maade forberede mig til Gensynet af den By, hvor jeg var vokset op.</p> <p>[33] Hertil havde jeg udrustet mig med en Egekæp, en Tobakspibe og en Pægl gammel Jamaica Rom, og med denne Oppakning stod jeg nu paa den lille Færgebro og blev ved at stirre efter den bortdragende Damper . . . efter dette store Skibskrog, der skred som en Kæmpe-Dampplø hen over Dalbunden og - magtstolt - væltede en tyk, ulden Kulrøg ned over Blomsterengen.</p> <p>Med et lille romantisk Hjertesuk, der ufrivilligt undslap mig ved dette Syn, vendte jeg mig endelig bort og gik ind i Landet.</p> <p>Overalt Eng og Eng og atter Eng. Overalt duftende Høstakke og smørgule Blomster og "Mælkebøtter" og Grøfter med grønt Vand og atter Høstakke og stort, fedrygget Kvæg, der med fremstrakt, saftdrivende Mule gloede paa mig, som om jeg var en rødmalet Ladeport. Og overalt Sværme af Storke! . . . Thi Storken hører Egnen til, ligesom Hjerlerne tilhører Hederne, Gøgen Skovene. Storken er i dobbelt Forstand Frugtbarhedens</p>
--	---	--

<p>Fugl, Velstandens og det gode Levneds selvbudne Gæst. Der, hvor der er Overflødighed, bygger den helst sit Bø; og selv et Storkeøje behøver blot at kigge hen over denne tætte Række af store, rige Landsbyer, der ligger der mellem Klosteret og Randers - Østrup, Albæk, Vestrup, Tjæreby, Gimming, Harritslev e. s. f. - for at forstaa, at her maa der kunne føres et fedt og mageligt Sommerliv.</p> <p>I Hundredtal strømmer de ogsaa om Foraaret her til Dalen og overbygger alle Byerne med et Buskads af Reder, ofte fire, fem Stykker paa en og samme Gaard. Med kræsen Mine spankulere de om Dagen omkring over Engenes og Sumpenes rigt dækkede Taffel. Men ved Solnedgangstid sidder de rækkevis paa Tagene over alle Byerne, med Hovedet og Næbet trykket ned i Kroppen, og knebrende mæt og søvrig - som Forsamlinger af fornemme Fraadsere, der med omhyggeligt Velbehag "repetere" Middagens forskellige Lækkerbidskener af Frølaarsfrikaseer og Tudsepostjer.</p> <p>[246] Netop paa dette Punkt mellem surt og sødt ligger Støvringgaard Frøkenkloster, et Alderdomsasyll for jomfruelige Damer af de fem første Rangklasser, lunt og fornemt beliggende under en grøn Skrænt og i Læ mellem to smukke Bogeskov, men aabent for Morgensolens Straller, der forgylder dets smaarudede Vinduer og røde Tegtag.</p> <p>Allerede ude fra Fjorden præsenterer den over to hundred Aar gamle Bygning sig med en vis anstandsmæssig Ærbarhed, der skiller den fra de mange, mere prunkende og verdslig udseende Herregaarde, som titter frem langs Kattegatkysten; og jo nærmere man kommer den, des stærkere bliver dette Indtryk af et Fredens og Kyskhedens Tempel, der slaar en i Møde fra dens mange halvt nedrullede Persiennor og de klosterlige Mure. I det man træder over den hvælvede Bro og den brede, mørke Ringgrav,</p>	<p>Frugtbarhedens Fugl. Den er Velstandens og det fede Levneds selvbudne Gæst.</p> <p>I Hundredtal saa' jeg dem spankulere med kræsen Mine omkring over Sumpenes rigt dækkede Taffel; og da jeg naaede ind til den nærmeste Landsby, sad de her rækkevis oppe paa Bøndernes Tage, som de havde overbygget med et formelig Buskads af Reder - ofte fire-fem Stykker paa en og samme Gaard. Med Hovedet og det lange, røde Næb trykket ned i det op[14]pustede Bryst sad de og knebrede mæt og søvrigt - som Forsamlinger af fornemme Fraadsere, der med omhyggeligt Velbehag lader Frokostens forskellige Lækkerbidskener »repetere« under Siestaen.</p> <p>Det var imidlertid bleven højt op paa Dagen. Solen var steget til Vejrs paa en fuldkommen skyfri Himmel og brændte allerede ganske hedt. Høstakkenes seglformede Slagskygger paa Engen krøb mere og mere ind. Om et Par Timer vilde der ikke være megen Skygge at øjne over hele den milelange Dalbund.</p> <p>Jeg søgte op til en Række Smaaskove, der dækkede Bakkeskrænterne i Nord. Efter en Vandring gennem et formeligt Vildnis af alenhøjt Græs naaede jeg ind i en skyggefuld Allé og stødte for Enden af denne på en gammel rød Borg, en ærværdig Fortidslevning, der laa lunt foravret under en grøn Skrænt, i Læ af to smukke Bøgelunde.</p> <p>Allerede ude fra Skibet havde jeg opfanget et Glimt af denne store, tunge, taarnløse Bygning, der ved sin Stils strenge Ær[15]bærhed dannede en iøjnefaldende Modsetning til de verdslig udseende Herregaarde, som jeg nu og da paa Sejladsen gennem Fjorden havde set kigge selvbevidst op over Bakkekammene idet Fjerne. Da jeg nu befandt mig overfor den og øjeblikkelig genkendte det gamle Støvringgaard Frøkenkloster, paatvang den mig i forstærket Grad dette højtidelige Indtryk af et fredhelligt Tempel.</p> <p>Herregud, tænkte jeg, det var virkelig Støvringgaard! . . . Jeg blev ganske bevæget. Med hvilken hjærtebankende Ærefrygt havde jeg ikke som Barn betraadt denne hvælvede Bro og overskredet denne mørke, skumle Ringgrav, der syntes mig at omslutte</p>	<p>Fugl. Den er Velstandens og det fede Levneds selvbudne Gæst.</p> <p>I Hundredtal saae jeg dem spankulere med kræsen Mine omkring over Sumpenes rigt dækkede Taffel; og da jeg naaede ind til den nærmeste Landsby, sad de her rækkevis oppe paa Bøndernes Tage, som de formelig havde overbygget med et Buskads af Reder - ofte fire-fem Stykker paa en og samme Gaard. Med Hovedet og det lange, røde Næb trykket ned i det oppustede Bryst sad de og knebrede mæt og søvrigt - som Forsamlinger af fornemme Fraadsere, der med omhyggeligt Velbehag lader Frokostens forskellige Lækkerbidskener "repetere" under Siestaen.</p> <p>Det var imidlertid bleven højt op paa Dagen. Solen var steget tilvejrs paa en fuldkommen skyfri Himmel og brændte allerede ganske hedt. Høstakkenes seglformede Slagskygger paa Engen krøb mere og mere ind. Om et Par Timer vilde der ikke være en Skygge at øjne over hele den milelange Dalbund.</p> <p>Jeg søgte op til en Række Smaaskove, der dækkede Bakkeskrænterne i Nord, og efter nogen Vandring gennem et fuldkomment Vildnis af alenhøjt Græs naaede jeg ind i en skyggefuld Allé, for Enden af hvilken der pludselig aabenbarede sig en</p> <p>tung, taarnløs Bygning med mange Vinduer og hvide Markiser og forgyldt Vindfløj -</p> <p>Støvringgaards uadelige Frøkenkloster.</p> <p>Herregud, tænkte jeg og lod mit Blik glide rundt om den ærværdige Fortidslevning, - det er virkelig Støvringgaard! Jeg blev ganske bevæget. Med hvilken hjærtebankende Ærefrygt har jeg ikke som Barn betraadt den hvælvede Bro og overskredet den mørke Ringgrav, der [34] syntes mig at omslutte det</p>
---	--	---

<p>føler man, at nu lukker man Verden bag sig med al dens Ufred, Tvivl, Tant og Begær. I værdig, uforstyrret Ro spejler alt sig ned i disse mørke, glasblanke Vande, hvor tavse, hvide Svare højtidelig glider om som Blufærdighedens Vogtere. Og lytter man en Stud til Galvurets tunge, regelmæssige Perpendikelslag, synes man i Stilheden at fornemme ligsom et Pust af Salignhedens egen, evigvarende Harmoni.</p> <p>Men træder man ned ad de smukke Terrasser i Syg og Nord, kommer man ind i selve Paradisets Have -at sige: ikke den vildt frodige, skyggekolige, vellugtsvangre, kilderislende Kærlighedshave, hvor Adam og Eva favnedes under Palmers og Bananers Skygger⁴, men en velanstændig, regelmæssig, pertentligt holdt, svagt lavendelduftende Gammeljomfrupark med snorlige Grusgange mellem korrekt klippede Buksbomhækker og ret afskaarne Lindevægge, hvor kuldske Sjøle kan promenerer under Solens stille Brand, skærmede for hvert mindste Vindtræk, skaanedes for hver ringeste Mislyd fra den fjærne, urolige Virkelighedstummel.</p> <p>Der er i det hele noget over denne Plet, der ligesom ikke er af denne Verden. Disse besynderlige, unaturlig skaarne Trækroner; disse højtidelige, tæt klippede Lindebuer, der hist og her hvælver sig over Gangene; denne overjordiske Sithed, kun nu og da gennemtrængt af et Maageskrig fra Fjorden eller en Skovlærkes Trille; disse Svaner endelig, der skyder sig frem paa deres hvide Englevinger, saa lydlost og gravitetisk, som var de Genfærd af gamle, hedenfarne Klosterdamer - det virker alt tilsammen taget ind paa Sindet med noget af det overnaturliges sælsomme Magt. Og faar man midt i dette blot et Glimt at se af en gammel, snehvid [247] Frøken, der sidder der med sin Strikkestrømpe paa en Bænk i Solskinnet eller i sorgløs Drommen smulrer Brød ned i Kanalen med sine fine, gennemsigtige Haand, slaar man uvilkaarligt Øjet ned som foran en virkelig Aabenbaring.</p> <p>Man føler, at her maatte det en Gang være godt at kunne krybe i Ly med et Livs brudte Lykke og fejlslagne Forhaab-</p>	<p>Helligdommen som en bevogtende Slange! Hvor levende havde jeg ikke den Gang følt, at her betraadte jeg en Plet, der ikke var af denne Verden; at her lod jeg det levende Liv langt, langt bag med al dets Ufred, Tant og forfængelige Begær! I guddommelig Renhed spejlede de tykke Klostermure sig i Ringgravens sorte Vande, hvor de tavse Svaner gled frem med hvide Englevinger saa lydlost og gravitetisk, som var de [16] Genfærd af gamle, hedengangne Klosterdamer. Aldrig var et Væsen at øjne noget Sted, og saa overjordisk Stilheden overalt, at naar jeg et Øjeblik standsede og gav mig til at lytte for dog at opfange en eller anden Lyd, naaede kun et rustne Gavlurs tunge Tikken mit Øre som en Røst dybt fra Evigheden.</p> <p>Uvilkaarligt en Smule paavirket af disse æventyrlige Barneforestillinger nærmede jeg mig ogsaa nu med en andagtsfuld Fornemmelse af at betræde noget hinsidigt. Stille, uden at møde noget Menneske gik jeg langsmed Kanalens Bred, gik over endnu en hvalvet Bro, kom ned ad en Terrasse og traadte herfra ind i selve Paradishave, - at sige: ikke den vildtfrodige⁷, skyggekolige, vellugtsvangre, kilderislende Kærlighedshave, hvor Adam og Eva favnedes i Palmers og Kæmpebananers Skygger, men en pyntelig, strengt regelmæssig, svagt lavendelduftende Gammeljomfrupark, i hvis korrekt tilklippede Buksbomgange et Par gamle hvide Frøkener saaes at pusle stille om, tilsmilet [17] af Havens tusinde duggede Blomsterøjne, som Solen nys havde aabnet.</p> <p>Jeg tog Plads paa en Bænk i Havens Udkant og faldt hen i Tanker.</p> <p>Jeg følte, at her maatte det være godt at kunne krybe i Ly med et Livs brudte Lykke og fejlslagne Forhaabninger. Bag</p>	<p>fredhellige Tempel som en bevogtende Slange! Hvor levende følte jeg ikke dengang, at her betraadte jeg en Plet, der ikke var af denne Verden. I overjordisk Renhed spejlede de røde Klostermure sig i Ringgravens sorte Vande, hvor de tavse Svaner gled frem med hvide Englevinger saa lydlost og gravitetisk, som var de Genfærd af gamle, hedengangne Klosterdamer. Aldrig var der et Væsen at øjne noget Sted, saa gribende syntes mig den Stilhed, der herskede overalt, at naar jeg nu og da standsede og gav mig til at lytte, lod det rustne Gavlurs Tikken i mit Øre som en Røst dybt inde fra Evigheden.</p> <p>Uvilkaarligt en Smule paavirket af disse Barneforestillinger nærmede jeg mig nu igen med en Fornemmelse af at betræde noget hinsidigt. Uden at møde et eneste Menneske gik jeg langsmed Kanalens Bred, kom over en hvalvet Bro og traadte herfra ind i en virkelig Paradishave, - at sige: ikke en saadan vildtfrodig, skyggekolig, vellugtsvanger, kilderislende Kærlighedshave som den, hvor Adam og Eva i sin Tid favnedes i Palmers og Kæmpebananers Skygger, men en pyntelig, strengt regelmæssig, svagt lavendelduftende Gammeljomfrupark med linjeret tilklippede Buksbomgange og halvkugleformede Lindelysthuse.</p> <p>Jeg tog Plads paa en Bænk i Havens Udkant og faldt i Tanker.</p> <p>Jeg tænkte, at et saadant Sted maatte det være godt at kunne krybe i Ly med et Livs brudte Lykke og fejlslagne</p>
---	--	---

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

ninger. I disse snorlige Gange, mellem disse lange, retskaarne **Hækker**, der alene ved deres **strænge** Regelmæssighed ligesom tøjler de flagrende Tanker, maatte et **uroeligt Hjærte**, om noget Sted, kunne finde Hvile og Fred. Lindenes tætte **Løvmur stænger** for alle **Længsler**; ingen Lyd fra Verden trænger fristende her ind; og ingen Lighed, intet Minde vækker her Erindringens bitre Væld. Men mellem Buksbom og Liguster smiler hundrede fromme Blomsterøjne forjættende op til den lykkelige, der med Hænderne drømmende i sit Skød kan sidde her paa en Bænk midt i Solskinnet og sorgløs lytte til Skovlærkens Trille og Fjordens enlige Maageskrig. [248]

Og til Storkene.

Ja - thi med en besynderlig Forkærlighed, der unægtelig smaget lidt af en vel beregnet, **ikke helt anstændig** Spot, vælger disse Ammestuens og Børnekammerets fortrolige at yngle og bygge, om ikke netop paa selve Jomfruburets Tage, saa dog al-lenfals paa de tilgrænsende Godsforvalterbygninger og nærmeste høje Trætoppe.

disse høje **Løvmure, der stængede** den ganske Verden ude, maatte man kunne glemme og forglemmes. I disse snorlige Gange, mellem disse nøjagtigt tilklippede **Buksbomhækker**, der med deres strenge Regelmæssighed syntes bestemte til at tøjle hver endnu flagrelysten Tanke, i denne Stilhed endelig, kun afbrudt af Lærkernes Himmeltoner og Skovduens fromme Kurren, maatte hver jordisk **Længsel** dødes, **hvert Hjærtets Skrig** forstumme.

Men pludselig vaktet jeg af mine Tanker ved at se . . . først én, derpaa endnu en anden, og lidt efter en tredje Stork komme flyvende hen over Haven; og idet jeg med Øjet fulgte deres Flugt, blev jeg ubarmhjærtigt revet ud af min Fortryllelse.

[18] Med en Forkærlighed, der tog sig ud som en velberegnet, **blodig** Spot af den hjærteløse Moder Natur, havde disse Ammestuens og Børnekammerets Fortrolige valgt at yngle og bygge, om ikke netop paa Jomfruburets Tage, saa dog paa den tilgrænsende Godsforvalterbolig og i de nærmeste høje Trætoppe. Og nu anbragte de tre Fredsforstyrre sig deroppe omkring en Skorstenspipe paa selve Kyskhedens Tempel og begyndte her en Helvedeskoncert, saa haanende, saa satanisk, saa skaanselsløs, at jeg virkelig tilsidst fik ganske ondt af de bedagede Jomfruer, der puslede om derhenne mellem **Buksbomhækkene**.

Rimeligvis var det en Indbildning af mig; men det forekom mig, som kunde jeg se dem skælvende dukke sig under Lyden af Spottefuglens vilde Skrig, mens alle Havens tusinde fromme Blomsterøjne taarefyldte vendte sig mod Himlen som for at anraabe den om Barmhjærtighed.

Jeg rejste mig fra Bænken og forlod stille Haven, idet jeg i Tankerne **gentog en halv[19]forglemt Strofe, som i dette Øjeblik dukkede op i min Erindring:**

Byg ej Bro til Evigheden,
falskt er hvert et jordisk Eden,
først i Graven faar du Fred.
Først naar tyst du lægges ned
mellem fire Fjælevægge,
naaar du under Grønsværsdække
Intethedens Salighed.
Ej du mærker Ormens Gnaven;
Stormens Sus i Dødningehaven,
Regnens Dryp paa Kistebund -
Intet vækker dig af Blund.

Forhaabninger. Bag disse høje Løvmure, der stængede den ganske Verden ude, maatte man kunne glemme og forglemmes. I disse snorlige Gange, mellem disse nøjagtigt tilklippede **Buksbomhække**⁸, der med deres strenge Regelmæssighed syntes bestemte til at tøjle alle endnu flagrelyste Tanker, i denne Stilhed endelig, kun afbrudt af Lærkernes Himmeltoner og Skovduens fromme Kurren, maatte hver jordisk Længsel dødes, hvert Hjærtets Skrig forstumme.

Pludselig vaktet jeg af mine Drømmerier ved at se . . . først een, derpaa endnu een og lidt efter en tredje Stork komme flyvende hen over Haven. Og hvad saae jeg nu!

Med en Forkærlighed, der tog sig ud som den blodigste Haan, havde disse Ammestuens og Børnekammerets Fortrolige valgt at yngle og bygge, om ikke netop paa Jomfruburets Tage, saa dog paa den tilgrænsende Godsforvalterbolig og i de nærmeste høje Trætoppe. Og nu anbragte de tre Spottefugle sig oppe omkring en Skorstenspipe paa selve Kyskhedens Tempel og begyndte her en Helvedeskoncert, saa skaanselsløs, saa satanisk, at jeg virkelig fik [35] ganske ondt af de bedagede Jomfruer, der imidlertid var dukket op henne mellem **Buksbomhækkene**⁹.

Og i Tankerne tiltalte jeg dem med **en lille Præken, der uvilkaarligt formede sig for mig til et Vers:**

Byg ej Bro til Evigheden,
falskt er hvert et jordisk Eden,
først i Graven faar du Fred.
Først naar tyst du lægges ned
mellem fire Fjælevægge,
naaar du under Grønsværsdække
Intethedens Salighed.
Ej du mærker Ormens Gnaven;
Stormens Hyl [1902: **Skrig**] i Dødningehaven,
Regnens Dryp paa Kistebund -
Intet vækker dig af Blund.

	<p>O, hvor er det godt at vide, efter Livets lange Kvide mildeligt vi smuldrer hen, bli'er en Haandfuld Jord igen!</p>	<p>O, hvor er det godt at vide, efter Livets lange Kvide mildeligt vi smuldrer hen, bli'er en Haandfuld Jord igen!</p>
	<p>IV.</p> <p>Hele den lummervarme Dag strejfede jeg omkring i Skovene; det blev Aften, inden jeg naede de to Mil ind til Randers.</p> <p>Som et kobberrodt Ansigt var Solen just dukket ned i Engenes vældige Dampbad, da jeg støvet og mødig gik ind ad Byens østre Gade - med Hjærtet bankende af den højtstemte Forventning, hvormed man efter mange Aars Fravær¹¹ igen betræder de Brosten, paa hvilke man har leget og danset som Barn. Allerede det første Glimt af Byens Kirkespir i det Fjerne har jaget Blodet op til [=1899=1922=1979] Kinderne; og for hvert Skridt, man nærmede sig, har man følt sig bestyrket i sit store Haab om her at genfinde Barndommens tabte Fred og sollyse Lykke.</p> <p>[21] Det første Indtryk fremkaldte Skuffelse. De mange nye Huse, de livligt befærdede Gader og alle de fremmede Ansigter virkede forstyrrende paa den ophøjede Forestilling om Byen som vore Minders hellige Stad, et Barnesjælens fredlyste Mausolæum, hvormed en pietetsfuld Fantasi i Aarenes Løb har udsmykket vor Erindring. Alt synes os i første Øjeblik forandret og profaneret. De Evighedens Fodspor, vi ventede at finde, har Tiden overalt udsløjet. Endog det gamle Barndomshjem søger vi forgæves paa den kendte Plet. Den lille Bindingsværks-Idyl med Vedbendrankerne, Gadespejlet, Skomagerskiltet over Døren og de to smaa grønmalde Bænke ved Siden af Indgangen var bleven jævnet med Jorden, forvandlet til en uryddelig Byggeplads mellem tomme Gavle og høje, nøgne Brandmure. Med en forunderlig Følelse af Hjemløshed, af den sidste, fagre Illusions Bristen, vandrer vi langsomt videre hen ad Gaderne, hvor Alle forskende betragter os men Ingen genkender os, hvor selv Husene synes at stirre nysgærrigt paa os gennem deres [22] hundrede blanke Rudeøjne, som om de vilde sige: Hvem søger du her, tavse Fremmede? . . . Men ud paa Natten rejser vi os fra den mørke Krog i</p>	<p>Onsdag.</p> <p>Hele den lummervarme Dag igaar strejfede jeg omkring i Skovene; det blev Aften, inden jeg naede de to Mil ind til Randers.</p> <p>Som et kobberrodt Ansigt var Solen just dukket ned i Engenes vældige Dampbad, da jeg støvet og mødig gik ind ad Byens østre Gade - med Hjærtet bankende af den højtstemte [1899+19029/højtstemte [Fortællinger1902+1903=1922=1950=1979]¹⁴] Forventning, hvormed man efter mange Aars Fravær¹⁵ igen betræder de Brosten, paa hvilke man har leget som Barn. Allerede det første Glimt af Byens Kirkespir havde jaget mig Blodet op i [=1902=FT1902=1903=1950] Kinderne; og for hvert Skridt, jeg nærmede mig, følte jeg mig bestyrket i Haabet om her at genfinde lidt af Barneaarenes tabte Fred og sollyse Lykke.</p> <p>Det første Indtryk fremkaldte Skuffelse. De mange nye Huse, de livligt befærdede Gader og alle de fremmede Ansigter virkede forstyrrende paa min ophøjede Forestilling om Byen som mine Minders hellige Stad, Barnesjælens fredlyste Mausoleum. Alt syntes mig i første Øjeblik forandret og profaneret. De Evighedens Fodspor, jeg ventede at finde, har Tiden overalt udsløjet. Endog det gamle Barndomshjem søgte jeg forgæves paa den kendte Plads. Den lille Bindingsværks-Idyl [36] med Vedbendrankerne, Gadespejlet, Skomagerskiltet over Døren og de to smaa grønmalde Bænke ved Siden af Indgangen var bleven jævnet med Jorden, forvandlet til en uryddelig Byggeplads mellem tomme Gavle og høje, nøgne Brandmure. Med en forstærket Følelse af Hjemløshed, af den sidste, fagre Illusions Bristen, vandrede jeg ud og ind ad Gaderne, hvor alle betragtede mig forskende, men ingen genkendte mig, hvor selv Husene syntes at stirre nysgærrigt paa mig gennem deres hundrede blanke Rudeøjne, som om de vilde sige: Hvem søger du her, tavse Fremmede? Men ud paa Natten rejste jeg mig fra den mørke Krog i</p>

Hotellens Restavration [=1899=1902=FT1902=1903], hvor vi ved Hjælp af et Par stærke Romtoddyer har forsøgt at glemme vor Skuffelse, og hyller os ind i vor Kappe for paany at begive os ud i Staden. Og efterhaanden som vi da i Sommernattens Halvdunkelhed igen fordyber os i de nu ganske stille og mennesketomme Gader, hvor kun Lyden af vore egne Skridt forfølger os omkring Hushjørnerne, - finder vi til vor Forundring, at Byen er som forvandlet.

Hist opdager vi over en lav Dør et ældgammelt Lavsskilt, forestillende to springende Løver paa hver sin Side af et Par korslagte Kæmpenøgler, der paa stærke Jernarme hænger ud over Fortovet. Her overraskes vi ved Synet af en Række pluskæbede Englehoveder, der smiler til os fra Bjælkeenderne i et gammelt Hus, hvis Grund er sunket skævt i Jorden. Ikke langt derfra snubler vi over en fremspringende Hustrappe med et kunstfærdigt Smedejærsværk, der syntes i samme [23] Øjeblik at være skudt frem af Murens Skygge. Og med Rørelse genkender vi her det Sted, hvor vi som Barn spillede Klink med Kammeraterne om Tinknapper.

Det er, som om Kirkeurets tolv dumpe Midnatsslag har manet den gamle By frem af den nyes Ham. Selv Murens ejendommeligt skarpe Genklang af mine Skridt lod med et i mit Øre som en gammelkendt Stemme, der kalder paa os fra Forgangenheden.

Pludselig standsede jeg foran et bedaget, brunmalet, to-etages Hus, der ovre fra den anden Side af Gaden stirrer paa os gennem en Række af smaa Vinduer, . . . stirrer paa os med et uslippielt, hemmelighedsfuldt Genkendelsesblik, der bringer os til at studse. Hvorledes? Dette lavstammede Hus, denne cikoriebrune Farve, denne Række smaa Vinduer! Ja, hvordan var det nu? . . . Jo, nu husker vi det! Deroppe paa første Sal var det, hun boede . . . hende . . . hvad var det nu, hun hed? . . . Eleonora! Anna Eleonora! . . . den gyldenblonde Skønjomfru, der første Gang tændte Elskovens Alterlue i mit unge Hjærte. [24] Og her - netop paa denne Flisesten - var det, vi stod de lange Nætter og stirrede op paa hendes Sovekammervindues blomsterbemaalede Rullegardin, der i vore lykkelige Drømme forvandlede til en maanebelyst Urskov, mellem hvis Palmer og Lianer jeg tyst vandrede med den Elskede¹².

Ak ja, den første Forelskelse! Hvor ofte er den ikke bleven latterliggjort, ikke mindst af os selv? Og dog . . . hvornaar elskede vi med oprigtigere Æmhed, end da vi som halvvoksne

Hotellens Restauration [=1922], hvor jeg ved Hjælp af et Par stærke Romtoddyer havde forsøgt at glemme min Skuffelse, og hyllede mig ind i min Kappe for paany at begive mig ud i Staden. Og efterhaanden som jeg da i Sommernattens Halvdunkelhed igen fordybede mig i de nu ganske stille og mennesketomme Gader, hvor kun Lyden af mine egne Skridt forfulgte mig omkring Hushjørnerne, - fandt jeg Byen som forvandlet.

Hist opdagede jeg over en lav Dør et ældgammelt Lavgsskilt [1899=1902ff] Laugsskilt [1922], forestillende to springende Løver paa hver sin Side af et Par korslagte Kæmpenøgler, der hang ud over Fortovet paa et Par stærke Jernarme. Her overraskedes jeg ved Synet af et Par pluskæbede Englehoveder, der smilte til mig fra Bjælkeenderne i et gammelt Hus, hvis Grund var sunken skævt i Jorden. Ikke langt derfra snubledede jeg over en fremspringende Hustrappe med et kunstfærdigt Smedejærsværk, der syntes i samme Øjeblik at være skudt frem af Murens Skygge. Og med dyb Bevægelse genkendte jeg her det Sted, hvor jeg som Barn spillede Klink med Kammeraterne om Tinknapper.

Det var, som om Kirkeurets tolv dumpe Midnatsslag havde manet den gamle By frem af den nyes Ham. Selv Murens ejendommeligt skarpe Genklang af mine Skridt lod med et i mit Øre som en gammelkendt Stemme, der kaldte paa mig fra Forgangenheden.

Pludselig standsede jeg foran et bedaget, brunmalet, to-etages Hus, der ovre fra den anden Side af Gaden stirrede paa mig gennem en Række af smaa Vinduer, . . . stirrede paa mig med et uslippielt, hemmelighedsfuldt Genkendelsesblik, der fik mig til at studse og næsten gjorde mig angst. Hvorledes? - tænkte jeg. Dette lavstammede Hus, denne cikoriebrune Farve, denne Række smaa Vinduer! Ja, hvordan var det nu? . . . Jo, nu huskede jeg det! Deroppe paa første Sal var det, hun boede . . . hende . . . hvad var det nu, hun hed? . . . [37] Eleonora! Anna Eleonora! . . . den gyldenblonde Skønjomfru, der første Gang tændte Elskovens Alterlue i mit unge Hjærte. Og her - netop paa denne Flisesten - var det, at jeg stod de lange Nætter og stirrede op paa hendes Sovekammervindues blomsterbemaalede Rullegardin, der i mine lykkelige Drømme forvandlede til en maanebelyst Urskov, mellem hvis Palmer og Lianer jeg tyst vandrede med den Elskede¹⁶.

Ak ja, den første Forelskelse! Hvor ofte er den ikke bleven latterliggjort! Og dog . . . hvornaar elskede vi i Grunden med

[Kjøbenhavns Børs-Tidende 4.8.1889, side 1 (PCA 89):]

Thi i Virkeligheden elsker man kun én Gang i dette Liv. Senere (eller forud) kan vel nok Ens Attraa paa forskellig Maade blive vakt; men kun én Gang kommer Kærligheden til os som det Lyn, der oplader Øjne og Øren, saa det er, som om man nu først hører og ser. Da stemmes for Livstid alle Hjærtets Strengte og den, der senere berører dem, får kun Toner, den anden har skabt. Vi véd det ikke selv, fordi vi ofte tror det glemt og dødt, hvad der endnu den Dag i Dag vokser frodigt i vor Sjæl.¹⁰

Drengtænderklaprende trodsede Vinternætternes Kulde og vore Fædres strengte Forbud - blot for at have den Lykke at kunne indbilde os, at vi som en Riddervagt vaagede over vor Elskedes Slummer? Hvornaar tilbad vi ildfuldere og mere uegennyttigt, end da vi i vor Lidenskab med Lyst vilde have hugget en Finger af vor Haand, om vi dermed havde kunnet glæde den Tilbedte - og uden at vente anden Løn derfor end at høre hendes Læber sige: "Det er forresten en kæk Dreng, den lille Ludvig Hansen."

Hvem véd? Maaske elsker man i Virkelig25 heden kun denne ene Gang i sit Liv. Senere kan vel vor Attraa paa forskellig Maade blive vakt. Men kun én Gang - den første Gang - kommer Kærligheden over os som det Lyn, der aabner Underverdenens Afgrunde for vore Fødder og bygger Salighedens syv Himle over vort Hoved. Hvem véd? Maaske stemmes da for Livstid alle Hjærtets dybe Strengte, og de, som senere berører dem og faar dem til at klinge, fremkalder kun Toner, hin første [nemlig: Kærlighed!!] har skabt. Vi aner det blot ikke selv, fordi vi tror saa meget glemt og dødt, som endnu fører en usporlig Spøgesetilværelse i alle vore Tanker og Følelser og faar os til at begaa Handlinger, for hvilke vi ikke formaar at gøre os Regnskab, og som forfærder os, fordi vi tror at være under en fremmed Viljes Herredømme.

Da staar du en Sommernat indhyllet i din Kappe og stirrer op paa et skummelt, brunmalet Hus. Og **atter** aabner en Verden - Forgangenhedens Genfærdsverden - sig for dine Øjne, og det er, som om Lyden af et Navn drager dig aandeagtigt forbi. Og Lyden yngler [26] i dit Øre. . . . Eleonora! Anna Eleonora! klinger det i Luften rundt omkring dig - -

At du virkelig saa aldeles har kunnet glemme hende! Du forstaar pludselig ikke dig selv. Og i Tankerne udbryder du: Hvor Livet dog er ubarmhjærtigt! . . . Men hvordan var det nu? Hvad var det, der tilsidst blev af hende? Blev hun ikke ulykkelig? Eller . . . hvordan?

Et Væld af Spørgsmaal strømmer ind paa dig og gør dit Hjærte bevæget, mens du i Sommernattens Halvdunkelhed langsomt fortsætter din Vej ned ad den øde og gravstille Gade.

Med genopvakt Lidenskab fortaber din Tanke sig i det svundne og alt nærværende svinder bort i Forglemmelse.

Pludselig befinder du dig med eet nede ved Aaen, ved Bro-

oprigtigere Æmhed, end da vi som halvvoxne Drengtænderklaprende trodsede Vinternætternes Kulde og vore Fædres strengte Forbud - blot for at have den Lykke at kunne indbilde os, at vi som en Riddervagt vaagede over vor Elskedes Slummer? Hvornaar tilbad vi ildfuldere og mere uegennyttigt, end da vi i vor Lidenskab med Lyst vilde have hugget en Finger af vor Haand, om vi dermed havde kunnet glæde den Tilbedte - og uden at vente anden Løn derfor end at høre hendes Læber sige: "Det er forresten en kæk Dreng, den lille Ludvig Glob¹⁷."

Hvem veed? Maaske elsker man i Virkeligheden kun denne ene Gang i sit Liv. Senere kan vel vor Attraa paa forskellig Maade blive vakt. Men kun en Gang - den første Gang - kommer Kærligheden over os som det Lyn, der aabner Underverdenens Afgrunde for vore Fødder og bygger Salighedens syv Himle over vort Hoved. Hvem veed? Maaske stemmes da for Livstid alle Hjærtets dybe Strengte, **saa** de, som senere berører dem og faar dem til at klinge, kun fremkalder Toner, hin første **Drom** har skabt. Vi aner det blot ikke selv, fordi vi tror saa meget glemt og dødt, som endnu fører en usporlig Spøgesetilværelse i alle vore Tanker og Følelser og faar os til at begaa Handlinger, for hvilke vi ikke formaar at gøre os Regnskab, og som forfærder os, fordi vi tror at være under en fremmed Viljes Herredømme.

Da staar du en Sommernat indhyllet i din Kappe og stirrer op paa et skummelt, brunmalet Hus. Og **pludselig** aabner en Verden - Forgangenhedens Genfærdsverden - sig for dine Øjne, og det er, som om Lyden af et Navn drager dig aandeagtigt forbi. Og Lyden yngler i dit Øre. Eleonora! Anna Eleonora! klinger det i Luften rundt omkring dig. **Og det er, som om du nu først forstaar dig selv . . . forstaar, hvorfra de kom, de fjærne, kaldende Stemmer i dine Nætters urolige Drømme.**

Et Væld af Spørgsmaal strømmer ind paa dig og gør dit Hjærte bevæget, mens du i Sommernattens Halvdunkelhed langsomt fortsætter [38] din Vej ned ad den øde og gravstille Gade. **Hvorledes var det nu? Hvad blev der tilsidst af hende? Blev hun ikke ulykkelig gift . . . eller hvordan?**

Med genopvakt Lidenskab fortaber din Tanke sig i det svundne. Alt nærværende svinder bort i Forglemmelse.

Saa befinder du dig med eet nede ved Aaen, ved Broen og Havnen, bag hvilken en **gusten** Fuldmaane hænger lavt over

	<p>en og Havnen, bag hvilken en gusten Fuldmaane hænger lavt over Engenes elverhvide Taager og spreder et fattigt Lys over den drømmende Skov af Skibsmaster. Oppe paa den tunge Vindebro, der fører over Havneløbet, staar der - ganske som i fordums Dage - en tre-fire tavse Nattefilosof¹³ bøjet over [27] Rækværket og stirrer ned i den gyldent rindende Strøm. Og dette Syn fra Fortiden fuldbyrder for dig Omgivelsesernes æventyrlige Forvandling.</p> <p>Virkeligheden eksisterer ikke længer for dig; du lever kun i Erindringen. Selv er du igen den halvvoxne Dreng, der har listet dig ned fra dit Loftskammer og svunget dig over Naboens Plankeværk for at sværme i Nattestilheden. Og som ledet af et genopvakt Instinkt gaar du hen og indtager din gamle Plads ved Rækværket i Nærheden af de andre tavse Drømmere; og Time efter Time bliver du staaende dér og stirrer ned i den rindende Strøm.</p> <p>Drukken af Minder staar du der endnu, naar Hanerne rundt om i Købmandsgaardene forkynder den nye Dags Frembrud.</p>	<p>Engenes elverhvide Taager og spreder et fattigt Lys over den drømmende Skov af Skibsmaster. Oppe paa den tunge Vindebro, der fører over Havneløbet, staar der - aldeles som i fordums Dage - en tre-fire tavse Nattefilosof og stirrer ned i den maanebelyste Strøm. Og dette Syn fra Fortiden fuldbyrder for dig Omgivelsesernes eventyrlige Forvandling.</p> <p>Virkeligheden eksisterer ikke længer for dig; du lever kun i Erindringen. Du er igen den halvvoxne Dreng, der har listet dig ned fra dit Loftskammer og svunget dig over Naboens Plankeværk for at sværme i Nattestilheden. Og som ledet af et genopvakt Instinkt gaar du hen og indtager din gamle Plads ved Rækværket i Nærheden af de andre tavse Drømmere. Og Time efter Time bliver du staaende der og stirrer ned i den gyldent rindende Strøm.</p> <p>Drukken af Minder staar du der endnu, naar Hanerne rundt om i Købmandsgaardene forkynder den nye Dags Frembrud.</p>
<p>[228]</p> <p>Den, der for en Snæs Aar siden - en ganske tidlig Morgen, mens endnu By og Enge laa og drømte bag Sommergryets halv gen-nemsigtige Taageflor eller under Vinterregnens tunge Dyner - tilfældigvis - kom ned til den store, gamle Trævindebro, der med sine høje Galger og svære Jernkættinger fører fra Randers Brygge over Gudenaanen, vilde her have set en besynderlig Forsamling af støtte, velnærede Skikkelser, som i rolig Samtale og med Haanden værdig paa Ryggen opmærksomt iagttog Skyernes Drift og Taagernes langsomme Forsvinden.</p> <p>De er komne inde fra de store, vidtløftige,¹⁸ gamle Købmandsgaarde, der som vildsomme Labyrinter af Pakhuse, Studestalde, Tømmergaarde og Brænderbygninger indtager Kvarternerne nærmest Havnen og Bryggen, og hvis tunge Porte de har slaet op med et Brag, der ligesom med Kanoner har forkyndt Dagen. I hvide Lærredsfrakker, Skjortearmer eller - efter Vejrliget - indsvøbte i lange, mørkeblaa Chenillekapper har de roligt og afmaalt fulgt Fortovenes smalle Fliserækker og jaget Lyden op i de stille Gader med deres sombeslaede Træsko og smækkende Pibelaag.</p> <p>Og nu staar de her for med Alvor og Grundighed at drøfte Vindens Retning, Sædens Priser, Studenes Vægt og det sidste</p>	<p>[28]</p> <p>V.</p> <p>Den, som for henimod tredive Aar siden - en ganske tidlig Morgen - kom ned til den gamle, tunge Trævindebro, der, baaret af høje Galger og svære Jernkættinger, endnu fører fra Randers Brygge over Gudenaanen, kunde være sikker paa her at træffe en ejendommelig Forsamling af velnærede, merskumspiberygende Skikkelser, som under en lavmælt Samtale, der i Frastand lød som en flerstemmig Grynten, opmærksomt iagtog Skyernes Drift og Engtaagernes langsomme Hensvinden.</p> <p>Disse Mænd var komne inde fra de store, vidtløftige gamle Købmandsgaarde, der den Gang som vildsomme Labyrinter af Pakhuse, Studestalde, Tømmergaarde og Brænderbygninger indtog Kvarternerne nærmest Havnen, og hvis tunge Porte de ved Solopgang havde [29] slaet op med rungende Brag, der ligesom en Kanontorden forkyndte Dagens Frembrud. I Skjortearmer, hvide Lærredsfrakker eller - i Tilfælde af daarligt Vejr - indsvøbte i lange, mørkeblaa Chenillekapper og med Hovedet bedækket af en storskygget Kasket havde de i værdig Skridtgang fulgt Fortovenes smalle Fliserækker og opvakt Lyden i de tomme Gader med deres sombeslaede Træsko og smækkende Pibelaag.</p> <p>Og nu stod de her for med Alvor og Grundighed at drøfte Vindens Retning, Sædens Priser, Fedestudenes Vægt og det</p>	<p>BYEN</p> <p>Torsdag.</p> <p>Den, som en ganske tidlig Morgen for godt en Snæs Aar siden kom ned til den gamle, tunge Trævindebro med høje Galger og svære Jernkættinger, der endnu fører fra Randers Brygge over Gudenaanen, kunde være sikker paa her at træffe en Forsamling af velnærede, merskumspiberygende Skikkelser, som under en lavmælt Samtale, der i Frastand lød som en flerstemmig Grynten, iagttog Vindens Retning, Skyernes Drift og Engtaagernes langsomme Hensvinden.</p> <p>Disse Mænd var kommen inde fra de store, vidtløftige gamle Købmandsgaarde, der dengang som vildsomme Labyrinter af Pakhuse, Studestalde, Tømmergaarde og Brænderbygninger indtog Kvarternerne nærmest Havnen, og hvis tunge Porte de ved Solopgang havde slaet op med rungende Brag, der ligesom en Kanontorden forkyndte Dagens Frembrud. I Skjortearmer, hvide Lærredsfrakker eller - i Tilfælde af daarligt Vejr - indsvøbte i lange, mørkeblaa Chenillekapper og med Hovedet bedækket af en storskygget Kasket havde de i værdig Skridtgang fulgt Fortovenes smalle Fliserækker og opvakt Lyden i de tomme Gader med deres sombeslaede Træsko og smækkende Pibelaag.</p> <p>Og nu stod de her for med Alvor og Grundighed at drøfte Sædpriserne, Fedestudenes Vægt og det sidste Bynyt.</p>

<p>Bynyt.</p> <p>Det er Stadens hævdvundne Børs, der holdes her paa denne Plads mellem Tørvekaage, Pæreskuder, Tøndestabler og Kulbunker. Disse rolige, satte Mænd med de brede, rødmossede Ansigter og deres storskyggede [227] Kasketter, der som sande Hjælme falder dem ned over de buskede Bryn, - disse solide, halvt bondeagtige Skikkelser med den fedtede luvslidte Dragt og snurrige Sprogblending af Landbomaal og Købstadysk, er intet mindre end Randers gamle, mægtige Købmandslav, Kronjydens berømmelige Smaakonger, Eneherskere fra Kattegat til Bjerringbro, fra Mariager til Ebeltoft.</p> <p>Der er ogsaa - foruden Træskoene og de vægtige Mer-skumspiber, som de alle har og alle bærer i samme Mundvig - et eget Fællespræg af aargammel, uantastet Myndighed udbredt over Forsamlingen. Man føler det: de staar her, hvor deres Fædre stod, og frygter intet Angreb. Strængt og rolig mønstrende glider Blikket fra de dampende Enge hen over Skibsløbet, Havnen, Kajen - og tilbage til selve deres gamle, ærværdige Stad, der slumrende hviler ind imod „Flintebjærgets“ skovklædte Skraaning, men som nu langsomt vaagner.</p> <p>To lurvede Bryggesjovere, der frysende kryber frem paa Hjørnet fra et mørkt Smug ved Havnen, vender sig ogsaa straks om imod dem med en ærbødig Hilsen. Et uredt Hoved, som med et forsvøet Udtryk dukker op af en Luge paa et Skibsdæk ved Bulværket, Toldbetjentens Rubinansigt og hvide Haartotter bag Toldkammervinduet, Havefogden og Skipperhusværten - alle hilser de op med dyb og frygtsom Ærbødighed, der naadigt besvares ved langsomt, ligesom aandsfraværende, at føre Pibespidsen fra Munden med et adspredt Nik.</p> <p>Men inde under de store Hatteskygger fæster de smaa, mistroiske Staaløjne sig hemmelig på dem med et gennemborende Blik. Som et lille vagtsomt Dyr ligger de derinde under de sænkede Laag i det ubevægelige Ansigt, følgende hvert mindste Tegn af vaagnende Liv, der efterhaanden aabenbarer sig over Byen.</p> <p>Arbejdsvognene, der nu kommer skramlende ned imod Havnen med deres Jærnstænger og Tønder, Landslagternes Kærre, der agende Bondelæs, der Skridt for Skridt skumpler over Broens knirkende Dække, Tørvekællingerne paa Bryggen, Begrøgen fra Skibsværftet eller Fjordfiskernes Baade, hvis graahvide Sejl skød sig frem af Engtaagerne . . .</p> <p>Og først, naar de paa denne Maade havde inspiceret deres By og forvisset sig om, at dens Opvaagnen havde været normal,</p>	<p>sidste Bynyt.</p> <p>Det var Byens hævdvundne Børs, der hvem Morgen holdtes paa denne Plads mellem Tørvekaage, Pæreskuder, Tøndestabler og Kulbunker. Denne halve Snes stotte, velnærede Mænd med de grove Træk i de ubarberede Ansigter; disse brede, halvt bondeagtige Skikkelser, der var klædt i luvslidte Dragter og førte et Sprog, der lød som en snurrig Blanding af Landbomaal og Købstadysk, var intet mindre end Spidserne af Randers gamle, stormægtige Købmandslav, Kronjydens berømmelige Smaa[30]konger, Eneherskere fra Kattegat til Bjerringbro, fra Mariager til Ebeltoft.</p> <p>To lurvede Bryggesjovere, der frysende var krøben frem paa Hjørnet af et mørkt Smug, hilste dem ogsaa med alle Tegn paa den dybeste og frygtsomste Ærbødighed. Ligesaa Toldbetjenten, hvis forsovede Rubinansigt og hvide Haartotter dukkede frem i Toldkammervinduet. Og de høje Købmandsherrer, som agtpaaigivende fulgte hvert Tegn paa vaagnende Liv, besvarede naadigt hver enkelt Hilsen ved langsomt at føre Pibespidsen op til de store Kasketskygger.</p> <p>Der var et Fællespræg af aargammel, uantastet Myndighed udbredt over dem Alle. Man saa' det paa dem: de stod dér, hvor deres Fædre stod, og frygtede intet Angreb. Arbejdsvognene, der nu begyndte at skramle ned imod Havnen med Jærnstænger og tomme Tønder, Landslagternes hastige Kærre, det agende Bondelæs, der Skridt for Skridt skumplede over Vindebroens knirkende Dække, Tørvekællingerne, der efterhaanden forsamlende sig [31] paa den indre Brygge, Begrøgen fra Skibsværftet og Fjordfiskernes Baade, der med graahvide Sejl skød sig frem af Engtaagerne . . . Intet undgik i denne Time de strenge Herrers mønstrende Blik.</p> <p>Først naar de paa denne Maade havde inspiceret deres By og forvisset sig om, at dens Opvaagnen havde været normal,</p>	<p>Det var Byens hævdvundne Børs, der hvem Morgen holdtes paa denne Plads mellem Tørvekaage, Pæreskuder, Tøndestabler og Kulbunker. Denne halve Snes stotte, velnærede Mænd med de grove Træk i de ubarberede Ansigter; disse halvt bondeagtige Skikkelser, der var klædt i luvslidte Dragter og førte et Sprog, der bestod af en snurrig Blanding af Landbomaal og Købstadysk, var intet mindre end Spidserne af Randers gamle, stormægtige Købmandslag, Kronjydens berømmelige Smaakonger, Eneherskere fra Kattegat til Bjerringbro, fra Mariager til Ebeltoft.</p> <p>De lurvede Bryggesjovere, der var krøben frysende frem paa Hjørnerne af de mørke Smug, som gik ned til Havnen, hilste dem ogsaa [40] med alle Tegn paa den dybeste og frygtsomste Ærbødighed. Ligesaa Toldbetjenten, hvis forsovede Rubinansigt og hvide Haartotter dukkede frem i Toldkammervinduet. Og de høje Købmandsherrer, som agtpaaigivende fulgte hvert Tegn paa vaagnende Liv, besvarede naadigt disse Hilsener ved langsomt at føre Pibespidsen op til de store Kasketskygger.</p> <p>Der var et Fællespræg af aargammel, uantastet Myndighed udbredt over dem alle. Man saae det paa dem: de stod der, hvor deres Fædre stod, og frygtede intet Angreb. Arbejdsvognene, der nu begyndte at skramle ned imod Havnen med Jærnstænger og tomme Tønder, Landslagternes hastige Kærre, det agende Bondelæs, der Skridt for Skridt skumplede over Vindebroens knirkende Dække, Tørvekællingerne, der efterhaanden forsamlende sig paa den indre Brygge, Begrøgen fra Skibsværftet og Fjordfiskernes Baade, der med graahvide Sejl skød sig frem af Engtaagerne . . . intet undgik i denne Time de strenge Herrers mønstrende Blik.</p> <p>Først naar de saaledes havde inspiceret deres By og forvisset sig om, at dens Opvaagnen havde været normal, trak</p>
---	--	--

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

vender de atter **rolig og trygt tilbage over Bryggen for i sluttet Trop og i samme sikre, afmaalte Tempo** at forsvinde ind ad den brede Søndergade.

Her er imidlertid **alt**¹⁹ kommet paa Benene. Portene er aabnede; hist og her et Vindue slaet op med flagrende Gardiner.

[228]Langs op ad Gaden, fra Kælderhals til Kælderhals, fyldtes Fortovene med Træskomændenes og Pottekonernes Lerkar og Trævarer. Hist aabner Skomager sin Bod, i det han med et højlydt „God Morgen, Mester!“ hilser over Gaden til sin Ven og Genbo, Feldberederen, der paa Toppen af sin høje Flisetrappe **med det smukke Smedejærngelænder og de to smaa, grønmalede Bænke ved Siden rolig** tager sig en Morgenpris. Her aabnes forsigtig et Vindue paa første Sal for en kruset Natkappe, **der ængstelig spejder op imod de lavt drivende Skyer og derpaa lader glide op og ned ad Gaden, hvor smaa Læredrenge med store Koste ivrig begynder at feje Rendestenene. Fra de snævre Sidegader kommer Brænderiers dampende Bærmevogne - store Tønder paa fire Hjul - trukne af to høje, brune Skeletter paa otte klaprende Jærnsko. I Porten til en Købmandsgaard staar en tyk Gaardskarl og gaber, med Hænderne lagte bag om Nakken, i det han samtidig holder Øje med de struttende, **rodkindede** Piger, der med store Kurvene på de hvide Ærmeskafter **færdes til og fra Bagerens Trappe, mens en forsulten Adjunkt paa udtraadte Sko ilsomt lister hen ad Fliserne med en Bunke Stilebøger under Albu**en og Hænderne skubbede ind i Frakkeærmerne som i en Muffe.**

Men i Døren til en splinterny Butik, hvis store Glasrunder, **prangende Skilt** og fikse **Vinduesopstilling** tager sig besynderlig fremmedartet ud i disse ellers saa ærbare, gammeldags Omgivelser, staar en ung Mand med elegant broderede Morgensko og flot, nystrøgen Nankinslakke **og stanger sine skinnende hvide Tænder.**

I hans blege Ansigt lægger der sig et stille Smil mellem de duftende Bakkenbarter i det han ser Stadens værdige Fædre nærme i sluttet Trop og under højtidelig Træskoklapren komme op gennem Gaden.

I det Øjeblik, Troppen gaar ham forbi, tager han dog Tandstikkeren af Munden, og bøjer **høflig** sit **salvede** Hoved. En enkelt blandt dem løfter nedladende Pibespiden op til Hatteskylgen; en anden ser med et haanligt Blik ind paa hans pyntelige Vinduesudstilling, der er bleven hele Byens Samtaleemne: en mægtig **Appelsinpyramide**, omsvævet af forgyldte **Dadler og hvilende paa en Sokkel af marmoreret Stangsæbe.** Men de fleste af dem fortsatte ganske ubekymret deres Gang op ad Gaden, hvor de nu lidt efter lidt **tog Afsked med hinan-**

trak de sig i sluttet Trop tilbage ind ad den brede Søndergade.

Her var imidlertid **Alt** kommet paa Benene; alle Portene var aabnede, hist og her et Vindue slaet op med flagrende Gardiner. Langs ad Gaden, fra Kælderhals til Kælderhals, fyldtes Fortovene med Træskomændenes og »Pottekonernes« Lerkar og Trævarer. Hist aabnede en gammel rød næset Skomager sin Bod, idet han med et søvnrustent »Godmorgen, Mester« hilste over Gaden til sin Ven og Genbo, den tykke Feldbereder, der i godt Humør tog sig en Morgenpris oppe paa Toppen af sin høje Flisetrappe. Her aabnedes et Vindue paa første Sal **for en kruset Natkappe og et indbundet Høgeansigt, der spejdende lod Blikket** [32] glide op og ned ad Gaden, hvor buttede, **rodkindede** Tjenestemøer med store Hankekurve hængende over Armens lange, strikkede Ærmeskaft **færdedes til og fra Bagerens Trappe, mens en lille bebrillet og puklet Adjunkt paa udtraadte Sko ilsomt listede henad Fliserne med en Bunke Stilebøger under Armen** og Hænderne skubbede ind i Frakkeærmerne som i en Muffe.

I Døren til en splinterny Butik, hvis store Glasrunder, **prangende Skilt** og pyntelige **Vinduesudstilling** tog sig besynderlig fremmedartet ud i de ærbare, gammeldags Omgivelser, stod en ung Mand med elegant broderede Morgensko og nystrøgen Nankinslakke. Mellem hans pragtfulde blonde Bakkenbarter fremblomstrede et medynksfuldt Smil i det Øjeblik, da han saa Stadens værdige Fædre nærme sig træskoklaprende op ad Gaden. Dog, idet Troppen gik forbi ham, forpuffedede han Smilet og bøjede **respektfuldt sit indsalvede Hoved.**

En og anden af gamle Købmænd besvarede hans Hilsende ved at kaste et overlegent [33] Blik ind paa hans fikse **Vinduesudstilling, der i den sidste Uge havde været hele Byens Samtaleemne: en mægtig Citronpyramide, omsvævet af forgyldte Dadler og hvilende paa en Sokkel af marmoreret Stangsæbe.** Men de fleste af dem fortsatte ganske ubekymret deres Gang op ad Gaden, hvor de nu lidt efter lidt **tog Afsked med hinan-**

de sig i sluttet Trop tilbage ind ad den brede Søndergade.

Her var imidlertid alt kommet paa Benene; alle Portene var aabnede, hist og her et Vindue slaet op med flagrende Gardiner. Langs ad Gaden, fra Kælderhals til Kælderhals, fyldtes Fortovene med Træskomændenes og »Pottekonernes« Lerkar og Trævarer. Hist aabnede en gammel rød næset Skomager sin Bod, idet han med et søvnrustent »Godmorgen, Mester« hilste over Gaden til sin Ven og Genbo, den tykke Feldbereder, der i godt Humør tog sig en Morgenpris oppe paa Toppen af sin høje Flisetrappe. Her aabnedes et Vindue paa første Sal, **et natkappepydet Hoved kom tilsyne og lod et spejdende Blik** glide op og ned ad Gaden, hvor buttede Tjenestemøer **færdedes til og fra Bagerens Trappe med store Hankekurve hængende over Armens lange, strikkede Ærmeskaft, mens en lille bebrillet og puklet Adjunkt ilsomt listede paa udtraadte Sko henad Fliserne med en Bunke Stilebøger under Armen** og Hænderne skubbede ind i Frakkeærmerne som i en Muffe.

I Døren til en splinterny Butik, hvis store Glasrunder og pyntelige Vinduesudstilling - **en Citronpyramide, der hvilede paa en Sokkel af marmoreret Stangsæbe** - tog sig besynderlig fremmedartet ud i de ærbare, gammeldags Omgivelser, stod en ung Mand med elegant broderede Morgensko og nystrøgen Nankinslakke. Mellem hans pragtfulde [41] blonde Bakkenbarter fremblomstrede et medynksfuldt Smil i det Øjeblik, da han saae Stadens værdige Fædre nærme sig træskoklaprende op ad Gaden. Dog, idet Troppen gik forbi ham, forpuffedede han Smilet og bøjede respektfuldt sit indsalvede Hoved.

De gamle Købmænd besvarede næppe nok hans Hilsende og fortsatte ubekymret deres Gang op ad Gaden, hvor de nu lidt efter lidt tog Afsked med hinanden for hver ad sin Kant at

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose	Minder 1893	Fortællinger 1899
<p>fortsætter ganske ubekymret deres Gang op ad Gaden, hvorpaa de lidt efter lidt skilles for hver ad sin Kant at fordybe sig i deres Studestalde, Kornlofter og store offentlige Skænkeboder, hvor Sjovere og Havnedragere allerede sidder tæt om de hvidskuerede Egeborde med Dagens første Pæglemaal mellem Hænderne.</p> <p>Men den unge salvede, der smilende har set efter dem, sætter atter Tandstikkeren mellem sine hvide Hjørnetænder og raaber spotvis gennem Butiken ind til sin unge Frue, der endnu ligger i Sengen med Morgenkaffen foran sig paa Dynen:</p> <p>„Amanda! - nu forduftede Træskoklubben!” - -</p> <p style="text-align: center;">* * *</p>	<p>den for hver ad sin Kant at fordybe sig i deres vildsomme Labyrinth af Studestalde, Tømmergaarde, Kornlofter og store skumle Butikslokaler med tilhørende Skænkebod, ved hvis lange Egeborde Bønder og Havnedragere allerede sad bænkede i tætte Rader med Dagens første Pæglemaal mellem Hænderne.</p> <p>Imidlertid havde den unge Salvede atter trukket Smilet frem mellem sine pragtfulde Bakkenbarter. Og idet han stak Hænderne i Jakkelommerne og bøjede sig tilbage paa Hælene, raabte han gennem Butikken ind til sin unge, københavnske Frue, der endnu laa i Sengen med Morgenkaffen foran sig paa Dynen:</p> <p>»Amanda! Nu forduftede Træskoklubben!« -</p>	<p>fordybe sig i deres vildsomme Labyrinth af Studestalde, Tømmergaarde, Kornlofter og store skumle Butikslokaler med tilhørende Skænkeboder, ved hvis lange Egeborde Bønder og Havnedragere allerede sad bænkede i tætte Rader med Dagens første Pæglemaal mellem Hænderne.</p> <p>Imidlertid havde den unge Salvede atter trukket Smilet frem mellem sine pragtfulde Bakkenbarter. Og idet han stak Hænderne i Jakkelommerne og bøjede sig tilbage paa Hælene, raabte han gennem Butiken ind til sin unge, københavnske Frue, der endnu laa i Sengen med Morgenkaffen foran sig paa Dynen:</p> <p>"Amanda! Nu forduftede Træskoklubben!" -</p>
<p>Det var den gamle og den ny Tid, der gik hinanden forbi og modtes - saadan som gamle og ny Tider i gærne mødes.</p> <p>Nu er vel de fleste af den gamle Garde gaaet bort. Og de faa, der endnu er tilbage, har den unge Slægt allerede halvvejs glemt. Stille, ubemærket, højt mellem medlidende Smil og overbærende Skuldertræk, vandrer de om med deres bøjede Nakker og grublende Blik - som de, der har set en Verden ramle sammen over deres Hoved. Med tavs og ligesom sky Forundring betragter de disse straalende Butiker, der har rejst sig i alle Gaderne, Dampene i Havnen, Vareballerne paa Kajen, hele dette ny, travle Liv paa Torv og Brygge, som de ikke længer tilhører. Hovedrystende rokker de hjem til deres egne smuldrende Gaarde og rustne Brænderier, hvor nu Rotterne holder Hof - indtil de endelig en Dag finder den saa længe forønskede Hvile i Fædrenes store, snehvide Himmelsenge og køres bort paa en skumplende Rustvogn, fulgt af en Graver, to Bedemænd, Præsten, ti Borgere og en Droske.</p> <p>Det er den ny Tid, det nittende Aarhundrede, der omsider under fuld Musik har holdt sit sejrige Indtog i den gamle, seje Laksestad. Det er den unge Mand med Tandstikkeren, det duftende Haar og vittige Smil, der har knust de gamle Kæmper under sin broderede Morgensko.</p> <p>Det er de store Spejlglasrunder, de lokkende Appelsinpyramider, Svendenes belevne Spillen, alle disse smaa galante Artigheder i Smil, Buk eller omme Øjekast, der lidt efter lidt har erobret Sindene, og som endog det store, fede Oplands solvbeslagne Bønder tilsidst har foretrukket for de gamles fader-</p>	<p style="text-align: center;">VI.</p> <p>Det var den gamle og den ny Tid, der her mødtes - saadan som gamle og ny Tider i Reglen mødes.</p> <p>Nu er de fleste af den gamle Borger-Garde gaaet bort; og de faa, der endnu er tilbage, har den unge Slægt allerede overbærende glemt. Stille og ubemærkede trisser de om med deres bøjede Nakker og sløvt grublende Blik - som Folk, der har set en Verden ramle sammen over deres Hoveder. Med tavs og sky Forundring betragter de disse straalende Butikker, der har rejst sig i alle Gaderne, Dampene i Havnen, Vareballerne paa Kajen, hele dette nye, travle Liv paa Torv og Brygge, som de ikke forstaar og ikke længer tilhører. Hovedrystende rokker de hjem til deres egne tomme Gaarde og rustne [35] Brænderier, hvor nu Rotterne holder Hof, - indtil de endelig en Dag finder den saa længe forønskede Hvile i deres Fædres store, snehvide Himmelsenge og køres bort paa en skumplende Rustvogn, fulgt af en Graver, to Bedemænd, en halv Snes Borgere og en Droske.</p> <p>Det er den ny Tidsaand, Jernbane-Aarhundredets hastigt rullende Blod, der omsider har fundet Vej til Jyllands gamle Hjærte og paany bragt det til at svulme. Det er den unge Mand med de elegante Whiskers, det friserede Haar og det velvillige Smil, der har knust de gamle Kæmper under sin broderede Morgensko. Det er de store Spejlglasrunder, de lokkende Citronpyramider, Kommis'ernes belevne Spillen, alle disse smaa galante Artigheder i Blik, Buk og forbindtlige Øjekast, der lidt efter lidt har erobret Sindene, og som endog det fede Oplands solvbeslaade Bønder tilsidst har foretrukket for de Gamles fa-</p>	<p>Det var den gamle og den ny Tid, der her mødtes - saadan som gamle og ny Tider i Reglen mødes. Nu er de fleste af den gamle Borger-Garde gaaet bort; og de faa, der endnu er tilbage, har den unge Slægt allerede overbærende glemt. Stille og ubemærkede trisser de om med deres bøjede Nakker og sløvt grublende Blik - som Folk, der har set en Verden ramle sammen over deres Hoveder. Med tavs og sky Forundring betragter de disse straalende Butiker, der har rejst sig i alle Gaderne, Dampene i Havnen, Vareballerne paa Kajen, hele dette nye, travle Liv paa Torv og Brygge, som de ikke forstaar og ikke længer tilhører. Og hovedrystende rokker de hjem til deres egne tomme Gaarde og rustne Brænderier, hvor nu Rotterne holder Hof, [trykfej] i 1922, at tankestreg mgl. 1979 har genindsat den indtil de endelig en Dag finder den saa længe forønskede Hvile i deres Fædres store, snehvide Himmelsenge og køres bort paa en skumplende Rustvogn, fulgt af en Graver, to Bedemænd, en halv Snes Borgere og en Droske.</p> <p>Det er den ny Tidsaand, Jernbane-Aarhundredets hastigt rullende Blod, der omsider har fundet Vej til Jyllands gamle Hjærte og paany bragt det til at svulme. Det er den unge Mand med de elegante Whiskers, det friserede Haar og det velvillige Smil, der har knust de gamle Kæmper under sin broderede Morgensko. Det er de store Spejlglasrunder, de lokkende Citronpyramider, Kommis'ernes belevne Spillen, alle disse smaa galante Artigheder i Blik, Buk og forbindtlige Øjekast, der lidt efter lidt har erobret Sindene, og som endog det fede Oplands solvbeslaade Bønder tilsidst har foretrukket for de Gamles</p>

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

<p>lige Gæstfrihed og blodige Despoti.</p> <p>Den fremmede, der nu ser sig om i disse smukt brolagte Gader, paa hvis Hjørner uniformerede Bejente vaager med militarisk Strængthed, - eller som vandrer hen over disse renlige Torve og magelige Fliserækker, hvor Damer paa Moden spejler sig i Rudeme og fylder Luften med Parfume, vil sikkert uden [230] Tvivlen tro sig hensat til en By, der bestandig har staaet i første Række i Kampen for Fremskridt og Udvikling. Med virkeligt Held er det lykkedes den unge Slægt at udrydde saa godt som ethvert Spor af de gamles bondeagtige Stædighed og brede over Byen det Skær af intelligent og moderne Hovedstadsliv, som det har været deres Ærgerrighed at bibringe den.</p> <p>Disse vidtloftige, gamle Købmandsgaarde, der stank af Studer og Brændevin, forsvinder mer og mer fra Byens Hovedgader. Elegante Kontorer, Bankfilialer, damlende Fabriker rejser sig paa deres Grund. Tre, ja fire Etagers Bygninger, i den rette københavnske Stil med Cementpuds og Dekorationer, skyder op i alle de mest befærdede Strøg og danner især i Midten af Byen et virkelig hovedstadsmæssigt Parti, en helt vellykket Basar-Præmenade for Byens Dametoiletter og himmelblaa Dragonløjtnanter, fyldt med smagfulde Butiker, to Hoteller og et Konditori.</p> <p>For Enden af Gaden, paa Raadhusets lille Torv, skinner Niels Ebbesens panserklædte Skikkelse i nystøbt Bronze. Til et andet Torv drømmer man om et plaskende Springvand, med Gulddæbler - tror jeg - for Nationens Festdage; ja, endog et komplet lille frederiksbergsk Villakvarter med smaabitte, kokkede Dukkehuse og tilhørende Smaahaver har man anrettet paa en Præsenterbakke langs med Byens østlige Spaserevej, ud mod de to smukke, offentlige Lystanlæg, der dækker Flintebjærgets Fod og høje, bratte Sydskrænt.</p> <p>Her, i Tøjhusets pyntelige Park med de regelrette Fløjlsplæner, de glinsende Blodbøge og højtidelige Stenstøtter, hvor i fordums Dage de muntre, trivelige Madamer traskede ud med deres Madkurve for at høre Fuglene synge, - eller i det mere romantiske S k o v b a k e-Anlæg med dets stejle, snote[???] Gangstier og mange „norske“ Partier, hvorfra man efter Maaltidet stillede sin poetiske Trang ved at betragte Aftentaagernes melankolske Bølgen nede over Engene, - her promenerer nu de unge Grosserere med deres Damer og svulmende Ammer. Paa smukke Sommeraftener forsamles man paa de aabne Pladser mellem Bøgene til Tonerne af de nyeste Operetmelodier. Og oppe paa et af de smukkeste Udsigtspunkter- halvt skjult mellem Træerne - findes en Pavillon med Sangerinder, i hvis Haller den</p>	<p>derlige Omsorg - og blodige Despoti.</p> <p>En gammel Randersianer [=1899=1902=FT1902=1903], der efter mange Aars Fravær ser sig omkring i de nu saa livligt befærdede Gader, hvor militært unifor[36]merede Politibetjente med hvide Handsker staaer Vagt paa Hjørnerne, og hvor modepyntede Damer og himmelblaa Dragonløjtnanter spejler sig i Butiksrunderne,</p> <p>. . . eller som om Eftermiddagen mellem fem og syv søger ud i de smukke offentlige Anlæg østen for Byen, hvor i fordums Dage Borgernes trivelige Madammer traskede ud med deres velspækkede Madkurve for efter Maaltidet at høre Fuglene synge, men hvor nu Embedsmænd og unge Grosserere med deres Fruer promenerer omkring til Tonerne af de nyeste Operetmelodier - han kan næsten tro sig hensat til en ganske fremmed By.</p>	<p>faderlige Omsorg - og blodige Despoti.</p> <p>En gammel Randrusianer [1922] der efter mange Aars Fravær ser sig omkring i de nu saa livligt befærdede Gader, hvor militært uniformerede Politibetjente med hvide Handsker staaer Vagt paa Hjørnerne, og hvor modepyntede Damer og himmelblaa Dragonløjtnanter spejler sig i Butiksrunderne,</p> <p>. . . eller som om Eftermiddagen mellem fem og syv søger ud i de smukke offentlige Anlæg østen for Byen, hvor i fordums Dage Borgernes trivelige Madammer traskede ud med deres velspækkede Madkurve for efter Maaltidet at oplyve deres Aand ved at høre Fuglene synge, men hvor nu Bankmænd og unge Grosserere med deres Fruer promenerer omkring til Tonerne af de nyeste Operetmelodier, der spilles af et militært Orkester i fuld Uniform - han kan næsten tro sig hensat til en ganske fremmed By.</p>
--	--	--

opvoksende Ungdom kan perfektionere sig i Retning af utvungen og standsmæssig Levemaade.

Endog i Klubben - dette en lille Byes sædvanlige Pulterkammer for **alskens Stagnation** - er de gamles Bondetobak og Staldluft forlængst luftet ud.

Her, hvor de sad med deres dampende Punscheglas og huggede Kortene i Bordet under Skogren og drøje Eder, sidder nu en pillen og adstadig Kontormænd og spiller en forsigtig Whist til en Cigar og en Mavebitter. Unge Sagførere breder sig i Sofaerne som Bergervellets sande Støtter. Unge Læger, unge Fuldmægtige, unge handlende - Byens lille toneangivende Klike - stikker her deres unge, revolutionære Hoveder sammen, og fryder sig i fælles Stolthed over at have skænket Byen et anerkendt Navn som et Intelligensens og Udviklings Sæde.

*
*
*

Man maa i det mindste op i de afsides Gader paa „nordre Bakke“ og omkring „Slyngborgtoften“ for atter at fornemme et Pust af Fortids stille Liv og stille Lykke.

I disse fjærne Kroge, hvor Stadens Larm dør bort og Græsset **fredelig** gror mellem de toppede Sten, kan man endnu hist og her se en aldrende Haandværksmester sidde paa sin lille grønne Bænk ved Døren, rolig og **eftertænsom** nyde sin Aftenpibe, mens smaa Piger i uforstyrret Sorgløshed danser Kringlekranen midt paa Kørebanen.

Eller man man ned i hine **mærkelige** gamle Smøger og Smug - Peberslippen, Provstegyden, **Kejsergaarden**, og hvad nu **de andre** hedder - der som et helt forglemt Kvarter, **skjult** mellem Pakhusgavle og høje Mure, lever et eget hemmelighedsfuldt Liv bag den vestlige Brygge.

Her i disse **snævre**, solforladte Kringelgange, mellem disse gamle fugtige Mure, der kaster Lyden af ens Skridt tilbage med et **underlig** hult klingende Ekko, og som fra gabende Lemme og tomme Luger forfølger den vandrende med en **stum**, spøgelseagtig Stirren, - her synes **ligesom** selve Middelalderen at have forputtet sig med al sin Skummelhed og klamme Uhygge. Man vilde slet ikke forbavses **synderlig**, om man **pludselig** midt i Stilheden pludselig saa en af **disse** Fortidens smudsige Lübecker-Pebersvende, der havde deres Boder her, kigge ud bag en halvaabnet Dør med sit listige Snogøje. Og i det man **fæster Blikket paa et kroget** Bjælkehoved, der stikker frem under Tagkægget, eller paa en gammel Porthammers ornaede Udskæring, fyldes Tanken med alle Haande Billeder af fjærne

Endog i Borgerklubben - dette en lille Byes sædvanlige Pulterkammer for **Fortidens skimlede Efterladenskaber** - er de gamle Tyranners Bondetobak og Staldluft forlængst luftet ud. Her, hvor de hver Aften sad med deres Merskumspiber og **dampende Punscheglas** og huggede Kortene i Bordene under drøje Eder . . . **her** sidder nu adstadige Kontormænd og spiller en forsigtig Whist **til en Cigar og en Mavebitter**, mens unge Sagførere, [37] unge Handlende, unge Læger - Byens lille toneangivende Klike - breder sig i Sofaerne som Bergervellets og det fremblomstrende Kulturlivs **sande** Bærere.

Man maa i det mindste op i de afsides beliggende Smaagader paa »Nordre Bakke« og omkring »Slyngborgtoften« for atter at fornemme et Pust af Fortids stille Liv og stille Lykke. I disse fjærne Kroge, hvor Stadens Larm dør bort, og hvor Græsset gror **fredeligt** mellem de toppede Sten, kan man endnu hist og her se en aldrende Haandværksmester sidde paa en lille grønmalet Bænk ved Siden af sin Forstuedør og **eftertænsomt** nyde sin Aftenpibe, mens busserunneklædte Smaafiger i uforstyrret Sorgløshed danser Kringlekranen midt paa Kørebanen.

Eller man man ned i hine gamle Smøger og Smug - Peberslippen, Provstegyden og hvad nu **de andre** hedder - der som et helt forglemt Kvarter, **indelukket** mellem Pakhusgavle og høje Mure, lever et eget hemmelighedsfuldt Liv bag den inderste Brygge. I disse **snevre**, ubeboede, solforladte [38] Kringelgange, mellem disse fugtige og nøgne Mure, der kaster Lyden af den vandrendes Skridt tilbage med et hult klingende Ekko, og som fra gabende Lemme og tomme Luger forfølger ham med en spøgelseagtig Stirren, - her synes selve Middelalderen at have forputtet sig med al sin Skummelhed og klamme Uhygge. Man vilde slet ikke forbavses **synderligt**, om man midt i Stilheden pludselig saa' en af Fortidens smudsige Lübecker-Pebersvende (der havde deres Boder her) kigge ud bag en **halvaabnet** Dør med sit listige Snogøje. Dette Halvmørke, disse halvt forterede Bjælkehoveder og tungtludende Tagkæg hidser Fantasien; og idet man atter **naer** [=1899=1902ff] ud i de lyse og befærdede Gader, trækker man Vejret med en befriende Fornemmelse, som om man var steget op fra en muggen Gravkæl-

Endog i Borgerklubben (dette en lille Byes sædvanlige Pulterkammer for Fortidens skimlede Efterladenskaber) er de gamle Tyranners Bondetobak og Staldluft forlængst luftet ud. Her, hvor de hver Aften sad med deres Merskumspiber og huggede Kortene i Bordene under drøje Eder, sidder nu adstadige Kontormænd og spiller en forsigtig Whist, mens unge Sagførere, unge Handlende, unge Læger - Byens lille toneangivende Klike - breder sig i Sofaerne som Bergervellets og det fremblomstrende Kulturlivs **fødte** Bærere.

Man maa i det mindste op i de afsides beliggende Smaagader paa "Nordre Bakke" og omkring "Slyngborgtoften" for atter at fornemme et Pust af Fortids stille Liv og stille Lykke. I disse fjærne Kroge, hvor Stadens Larm dør bort, og hvor Græsset gror **fredeligt** mellem de toppede Sten, kan man endnu hist og her se en aldrende Haandværksmester sidde paa en lille grønmalet Bænk ved Siden af sin Forstuedør og **eftertænsomt** nyde sin Aftenpibe, mens busserunneklædte Smaafiger i uforstyrret Sorgløshed danser Kringlekranen midt paa Kørebanen.

Eller man man ned i hine gamle Smøger og Smug - Peberslippen, Provstegyden og **hvad de nu alle** hedder - der som et helt forglemt Kvarter, **indelukket** mellem Pakhusgavle og høje Mure, lever et eget hemmelighedsfuldt Liv bag den inderste Brygge. I disse **snevre**, ubeboede, solforladte Kringelgange, mellem disse fugtige og nøgne Mure, der kaster Lyden af den vandrendes Skridt tilbage med et hult klingende Ekko, og som fra gabende Lemme og tomme Luger forfølger [43] ham med en spøgelseagtig Stirren, - her synes selve Middelalderen at have forputtet sig med al sin Skummelhed og klamme Uhygge. Man vilde slet ikke forbavses **synderligt**, om man midt i Stilheden pludselig saae en af Fortidens smudsige Lübecker-Pebersvende (der havde deres Boder her) kigge ud bag en **halvaaben** Dør med sit listige Snogøje. Dette Halvmørke, disse halvt forterede Bjælkehoveder og tungtludende Tagkæg hidser Fantasien; og idet man atter **naar** [1922] ud i de lyse og befærdede Gader, trækker man Vejret med en befriende Fornemmelse, som om man var steget op fra en muggen Gravkælder.

Tiders svundne Magt og Herlighed.	der.	
	<p>[39]</p> <p>VII.</p> <p>Hvor det man have været en underlig overgemt By, og hvad det dog var for et besynderlig forældet Liv, der indtil for faa Aar siden levedes i denne gamle Laksestad! Jo længere jeg drev omkring i Byens forskellige Kvarterer; jo mere levende Skikkelser og Begivenheder fra Barndomsdagene dukkede op i min Erindring, des oftere maatte jeg spørge mig selv, om jeg ikke bedrog mig, om jeg virkelig selv havde oplevet hine halvt middelalderlige Tider, . . . om jeg ikke forvekslede mine egne Minder med Fortællinger, jeg som Bam havde hørt berette af gamle Folk.</p> <p>Var der virkelig ikke hengaaet en Menneskealder siden hin mørke Vintereftermiddag, da den tykke Maren Dass under Beboernes glade Jubel blev trukket dødrukken gennem [40] Dyt-mærsh-Strædet af en Sværm hujende Dreng, der ved et langt Reb slæbte hende efter sig gennem Gadesnavset, saa hendes oppustede Legeme hoppede paa den toppede Stenbro som en stor Bylt Klæder, mens Pjalter af hendes Skørt og Blod fra hendes forstødte Ansigt blev liggende efter hende henad Gaden?</p> <p>Var det heller ikke længer siden, at den gamle gale Frøken, ogsaa kaldet »den hvide Dame«, Børns og unge Pigers Skræk, trippede skældende og smældende gennem Byen, løftende med den ene Haand Skørterne op over sine hvide, slunkne Strømpe-skafter, mens hun under rasende Fagter truede med sin Iben-holtsstok ad enhver, der kom i hendes Nærhed?</p> <p>Og »Messias!« . . . Lyslevende saa' jeg atter for mig denne gaadefulde Olding, denne gamle, afsindige Nordmand, der - Gud véd hvordan! - var havnet her i Jyllands Midte. Iklædt mørkeblaa Livkjole med forgyldte Knapper, gule Nankinsbukser og alenhøj Silkehat, med brusende Kalvekros i Brystet, lange, pibede Manchetter og med det hvidgule Haar hængende som en Paryk af Høvlspaaner ned over Nakke [41] og Skuldre, stavrede han frem midt ad Gaden uden at lade sig anfægte af den larmende Drengesværm, der altid fulgte ham i Hælene. Hist og her standsede han udenfor et Hus, udfoldede med sin ringbesatte, af store gule og røde Stene funklende Haand et mægtigt Dokument og begyndte med skælvende Gammel-</p>	<p>ANNA-ELEONORA</p> <p>Torsdag Aften.</p> <p>Hvor det man have været en underlig overgemt By, og hvad det dog har været for et besynderlig forældet Liv, der indtil for faa Aar siden levedes i denne fordums Laksestad! Jo længere jeg idag drev omkring i Byens forskellige Kvarterer; jo mere levende Skikkelser og Begivenheder fra Barndomsdagene dukkede op i min Erindring, des oftere maatte jeg spørge mig selv, om jeg ikke bedrog mig, om jeg virkelig selv havde oplevet hine halvt middelalderlige Tider, . . . om jeg ikke forvekslede mine egne Minder med Fortællinger, jeg som Bam havde hørt berette af gamle Folk.</p> <p>Er der virkelig ikke hengaaet mere end tretten-fjorten Aar siden hin mørke Vintereftermiddag, da den tykke Maren Doss under Beboernes glade Jubel blev trukket dødrukken gennem Dyt-mærsh-Strædet af en Sværm hujende Dreng, der ved et langt Reb slæbte hende efter sig gennem Gadesnavset, saa hendes oppustede Legeme hoppede paa den toppede Stenbro som en stor Bylt Klæder, mens Pjalter af hendes Skørt og Blod fra hendes forstødte Ansigt blev liggende efter hende henad Gaden?</p> <p>Er det heller ikke længer siden, at den gamle gale Frøken, ogsaa kaldet "den hvide Dame", Børns og unge Pigers Skræk, trippede skældende og smældende gennem Byen og med den ene Haand løftede Skørterne højt op over sine hvide, slunkne Strømpeskafter, mens hun under rasende Fagter truede med sin Ibenholtsstok ad enhver, der kom i hendes Nærhed?</p> <p>Og "Messias!" . . . Lyslevende ser jeg atter for mig denne gaadefulde Olding, denne gamle, afsindige Billedhugger, der - Gud veed hvordan! - var havnet her i Jyllands Midte. Iklædt mørkeblaa Livkjole med forgyldte Knapper, gule Nankinsbukser og alenhøj Silkehat, med brusende Kalvekros i Brystet, lange, pibede Manchetter og med det hvidgule Haar hængende som en Paryk af Høvlspaaner ned over Nakke og Skuldre, stavrede han frem midt ad Gaden uden at lade sig [45] anfægte af den larmende Drengesværm, der altid fulgte ham i Hælene. Hist og her standsede han udenfor et Hus, udfoldede med sine ringbesatte, af store gule og røde Sten funklende Hænder et mægtigt Dokument og begyndte med skælvende Gammel-</p>

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

[Den gule Rose |p.1|]

Det var den 8de April, Kongens Fødselsdag.
[beskrivelse af Hammers hjem]

[5] Paa det store Torv foran Raadhuset stod Byens Garnison - et Regiment Dragoner - opstillet med Solen lige i Øjnene. De lange, snorlige Rækker af himmelblaa Ryttere med skinnende Hjelme og udtrukne Sabler, de vajende Standarder, Officerernes Galauniformer, »Musikkens« skimlede Heste og blanke Messinginstrumenter - det hele afgav et pragtfuldt Skue.

Foran hver Eskadron holdt en Ritmester og kastede et sidste mønstrende Blik ud over sin Skare. Thi endnu manglede Obersten, hvem man allerede en Tid havde ventet paa, og som ikke plejede at forhaste sig.

I et Hjørne af den Del af Torvet, som af Politibetjent Raffenstein og tre Natvægtere med Blikskilte paa Brystet blev holdt afspærret for Publikum, stod Byens Embedsmænd, de fleste i guldbroderede Uniformer, med Kaarer og hvide Glacéhandsker. Der var Borgmesteren, Politimesteren, Amtsforvalteren, Toldforvalteren og endnu flere. Mest Opsigt vakte Byens populære Brandmajor - til daglig Skorstensfejermester - Zeilau med en mægtig trekantet Hat fra Frederik den Sjettes Tid, Slæbeslire og lyse Permissioner - samt den gamle, krumbøjede Stadthauptmann Hansen, en Overlevering fra den forfjorte Slægt, der regelmæssig ved denne Lejlighed følte det som sin Pligt at forlade den Sygestol, hvori han ellers Aaret rundt trillede omkring, og ved et Bybuds Arm at lade sig transportere her til Festpladsen - i fuld Galauniform, iført den gamle Borgervæbnings skarlagensrøde, højt vaterede Officerskjole med korte Skoder og store Rabatter.

Foran første Eskadron holdt den i Byen meget omtalt Ritmester Rosen, en smuk og elegant Officer, der især til Hest tog sig

mandsrøst og i et Sprog, hvoraf kun enkelte Ord kunde forstås, at oplæse en aaben Henvendelse til Gud, til Kristus eller Kongen, - alt mens Byens Borgermænd i Træsko og Støvler gik smilende forbi paa Fortovet og herfra tilraabte ham et opmuntrende:

»Raav højere, Messi's. Hejsen ka' Worherre it hør' ham!«

Men fremfor alt er der ét Billede, én Erindring, hvorved min Tanke med Forkærlighed dvælede. Det er Mindet om Garnisonens Revy paa Fredrikspladsen, naar Kongen holdt Fødselsdag.

Paa det store Torv stod Dragonregimentet opstillet med Solen lige i Øjnene. De snorlige Rækker af lyseblaa Ryttere, de sølvskinnende Hjelme, de udtrukne Klinger, Standarderne, som Fjendens Kugler havde sønderflænget, Officerernes Galauniformer og »Musikkens« blanke Messinginstrumenter, Alt indrammet af et forventningsfuldt Publikums uroligt bølgende Masse . . . det var et Syn, som i hin Tid, kort efter den ulykkelige Krigs Afslutning, fik selve Børnernes Hjærter til at svulme højt i patriotisk Begejstring.

I et Hjørne af den Del af Torvet, som Politibetjent Raffenstein og tre Natvægtere med Blikskilte paa Brystet holdt afspærret for den skuelystne Folkemængde, stod Byens Honoratiorens, Byraadet og Embedsmændene; de sidste i guldbroderede Uniformer og med Glacéhandsker. Størst Opsigt vakte her Byens populære Brandmajor - til daglig Skorstensfejermester - prydet med en mægtig trekantet Hat fra Frederik den Sjettes Tid, brandgul Pompon og Slæbeslire; samt den urgamle, krumbøjede »Stadthauptmann« - en allersidste Levning fra den henfarnne Slægt - der regelmæssig ved denne Lejlighed følte det som sin Soldaterpligt at forlade sin Sygestol og indfinde sig her paa Loyalitetens Alarmplads - i fuld [43] Galauniform, iført den gamle Borgervæbnings skarlagensrøde, højt vaterede Officerskjole med korte Skoder og store Rabatter.

En af de sidste Gange, jeg overværede denne Højtidelighed, forefaldt der en Begivenhed, der i og for sig var ganske betydningsløs, og som jeg da heller ikke i mange Aar har skænket en Tanke, men som nu med forunderlig Klarhed dukker op igen i min Erindring og fylder mig med en besynderlig Uro. Hele Scenen huskede jeg pludselig saa nøje, som om det var foregaaet for et Par Dage siden.

Foran anden Eskadron paraderede en i Byen meget omtalt Ritmester von Mohrhof, en kæk og smuk, men meget udsvæ-

mandsrøst og i et Sprog, hvoraf kun enkelte Ord kunde forstås, at oplæse en aaben Henvendelse til Gud, til Kristus eller Kongen, - alt mens Byens Borgermænd i Træsko og Støvler gik smilende forbi paa Fortovet og herfra tilraabte ham et opmuntrende:

"Raav højere, Messi's. Hejsen ka' Worherre it hør' ham!"

Men fremfor alt er der eet Billede, een Erindring, hvorved min Tanke idag har dvælet. Det er Mindet om Garnisonens Revy paa Fredrikspladsen, naar Kongen holdt Fødselsdag.

Paa det store Torv stod Dragonregimentet opstillet med Solen lige i Øjnene. De snorlige Rækker af lyseblaa Ryttere, de sølvskinnende Hjelme, de udtrukne Klinger, Standarderne, som Fjendens Kugler havde sønderflænget, Officerernes Galauniformer og "Musikkens" blanke Messinginstrumenter, alt indrammet af et forventningsfuldt Publikums uroligt bølgende Masse . . . det var et Syn, som i hin Tid, kort efter den ulykkelige Krigs Afslutning, fik selve Børnernes Hjærter til at svulme højt i patriotisk Begejstring.

I et Hjørne af den Del af Torvet, som Politibetjent Raffenstein og tre Natvægtere med Blikskilte paa Brystet holdt afspærret for den skuelystne Folkemængde, stod Byens Honoratiorens, Byraadet og Embedsmændene; de sidste i guldbroderede Uniformer og med Glacéhandsker. Størst Opsigt vakte her Byens populære Brandmajor - til daglig Skorstensfejermester - prydet med en mægtig trekantet Hat fra Frederik den Sjettes Tid, brandgul Pompon og Slæbeslire; samt den urgamle, krumbøjede "Stadthauptmann" - en allersidste Levning fra den henfarnne Slægt - der regelmæssig ved denne Lejlighed følte det som sin Soldaterpligt at forlade sin Sygestol og indfinde sig her paa Loyalitetens Alarmplads - i fuld Galauniform, iført den gamle Borgervæbnings skarlagensrøde, højt vaterede Officerskjole med korte Skoder og store Rabatter.

En af de sidste Gange, jeg overværede denne Højtidelighed, blev jeg Vidne til en Scene, der i og for sig var ganske betydningsløs, og som jeg da heller ikke i mange Aar har skænket en Tanke, men som nu med forunderlig Klarhed dukker op igen i min Erindring og fylder mig med en sær Uro. Det hele Optrin husker jeg pludselig saa nøje, som om det var foregaaet for et Par Dage siden.

[46] Foran anden Eskadron paraderede en i Byen meget omtalt Ritmester von Mohrhof, en kæk og smuk, men meget

særdeles statelig ud. I den sidste Tid havde man i Byens forskellige Kredse bestandig oftere sat hans Navn i nøje Forbindelse [6] med Politimesterens Datter, og skønt man troede at vide, at han allerede een Gang havde hentet sig en Kurv der, var det den alindelige Mening, at den kække og smidige Krigsmands ihærdige Belejring til sidst vilde lønnes med en Kapitulation.

vende Officer, hvis mørke Krigeransigt og kulsorte (Misundere sagde svætede) Moustache havde vakt en sand Elskovsstorm i de unge Pigejærter. Han var kommen hertil efter Kriegen og havde med udfordrende Ugenerthed ført alle Feltlivets Uregelmæssigheder og vilde Vaner med sig til den fredelige Spidsborgerby. Utallige var de Historier, der fortæltes om [44] hans Erobring hos de Skønne. Det var ingenlunde nogen helt ualmindelig Overtro, at han maatte være i Besiddelse af »hemmelige Midler« til at vinde Kvindernes Gunst, . . . det var den eneste Maade, hvorpaa man kunde forklare sig, at endog Damer af Byens og Omegnens bedste Familjer udsatte deres Rygte for hans Skyld, idet det var vitterligt, at han havde tabt Ungdommens første Friskhed og endog bar en »lille Plade«.

Nu holdt han **der** paa en uroligt dansende Graaskimmel, - smilende, men Haanden krigerisk støttet paa Laaret, og kastede et sidste Mønstringsblik ud over sin Skare. Thi endnu manglede Obersten, hvem man allerede en Tid havde ventet paa, og som ikke plejede at forhaste sig.

Selv stod jeg hin Dag som en tyk, **tre-tensaaers** Dreng sammen med et Par Kammerater midt i Tilskuersværmen. Al min Opmærksomhed var efterhaanden bleven **samlet** paa en Skikkelse, som jeg havde opdaget i min Nærhed, - en lille, bebrillet Mand med [45] et skægløst **Skruptuse**ansigt, hvori der sad tre-fire Kødverter, og med en Fortykkelse over Ryggen, som man vel ikke kunde kalde en Pukkel, men i hvert Fald en unaturlig høj Skulder²⁰.

Det var en vis Adjunkt Hammer, en begavet, **ja** efter Sigende endog en lærd Mand, en stor Sproggranser, men tillige en stor Pedant, hvis Vaners Regelmæssighed **havde givet Anledning til det Ord om ham**, at han aldrig forrettede selv de nødtørftigste Ærinder uden nøje at have raadført sig med sit Ur.

I sin Klædedragt lignede han en Præst. Han bar lang, sort Skødefrakke, flad Silkehat og sorte Handsker, gik **aldrig** med Galosker og med en Paraply under den højre Arm. Hele hans Holdning og Mine **røbede en frastødende Selvfølelse blandet med en gammeljomfruagtig Pertentlighed**.

Om denne **guste** Bogmaddike, der hidtil havde siddet nedgravet mellem græske og latinske Leksika og røbet den samme hoffærdige **Sky** for Damer og Damers Selskab som for grammatikalske Bommerter . . . om denne [46]Mand vidste hele Byen, at han var kommen for Skade at forelske sig i den ganske unge Frøken Ankersen. Det var en Tildragelse, der

udsvævende Officer, hvis mørke Krigeransigt og kulsorte (Misundere sagde svætede) Moustache havde vakt en sand Elskovsstorm i de unge Pigejærter. Han var kommen hertil efter Kriegen og havde med udfordrende Ugenerthed ført alle Feltlivets Uregelmæssigheder og vilde Vaner med sig til den fredelige Spidsborgerby. Utallige var de Historier, der fortæltes om hans Erobring hos de Skønne, og det var ingenlunde nogen helt ualmindelig Overtro, at han maatte være i Besiddelse af "hemmelige Midler" til at vinde Kvindernes Gunst, . . . det var den eneste Maade, hvorpaa man kunde forklare sig, at endog Damer af Byens og Omegnens bedste Familjer udsatte deres Rygte for hans Skyld, idet det var vitterligt, at han havde tabt Ungdommens første Friskhed og endog bar en lille "Plade".

Nu holdt han **der** paa en uroligt dansende Graaskimmel, - smilende, men Haanden krigerisk støttet paa Laaret, og kastede et sidste Mønstringsblik ud over sin Skare. Thi endnu manglede Obersten, hvem man allerede en Tid havde ventet paa, og som ikke plejede at forhaste sig.

Selv stod jeg hin Dag som en tyk, **tolvaars** Dreng sammen med et Par Kammerater midt i Tilskuersværmen. Min Opmærksomhed var efterhaanden bleven **henvendt** paa en Skikkelse, som jeg havde opdaget i min Nærhed, - en lille, bebrillet Mand med et skægløst Ansigt, hvori der sad tre-fire Kødverter, og med en Fortykkelse over Ryggen, som man vel ikke kunde kalde en Pukkel, men i hvert Fald en unaturlig høj Skulder.

Det var en vis Adjunkt Hammer, en begavet, efter Sigende endog en lærd Mand, en stor Sproggranser, men tillige en stor Pedant, om hvis Vaners Regelmæssighed **der gik det Ord**, at han aldrig forrettede selv de nødtørftigste Ærinder uden nøje at have raadført sig med sit Ur. I sin Klædedragt lignede han en Præst. Han bar lang, sort Skødefrakke, flad Silkehat og sorte Handsker, gik oftest med Galosker og altid med en Paraply under den højre Arm. Hans Holdning og Mine røbede gammeljomfruagtig Pertentlighed **parret med en majestætisk Selvfølelse**.

Om denne Bogmaddike, der hidtil havde siddet nedgravet mellem græske og latinske Leksika og røbet den samme hoffærdige **Foragt** for Damer og Damers Selskab som for grammatikalske Bommerter . . . om denne Mand vidste hele Byen, at han var kommen for Skade at forelske sig i den ganske unge Frøken Ankersen. Det var en Tildragelse, [47] der vakte den

[3] Over hans kønne, noget blege Ansigt med de skarpslebne Brillor og det lyse Fuldskeg laa et forpint og uroligt Udtryk, der tydede paa en vidt fremskreden Nervøsitet. Hvert Øjeblik fo'r han sig med Haanden gennem Haaret, kastede sig snart til den ene, snart til den anden Side i Sofaen, bøjede sig fremover og lagde Ansigtet ned i Hænderne eller lænede sig tilbage med et træt Udtraab, mens Hænderne sank ned i Skodet.

(...)

En sølle Adjunkt, en fattig Skomagerson, som kun kunde gøre sig til af en Smule Guldmedaille for en Afhandling om Ciceros Taler - en kejtet og kedelig Drengepisker med femtenhundrede Kroner om Aaret og en bred Kartoffelnæse [...] [4]ført sin nye, lange, lysegraa Overfrakke og med Cylinderhat paa Hovedet, let parfumeret og i Færd med at trække et Par mørke Glacéhandsler paa Hænderne (...)

vakte den største Opsigt og Spænding i vide Kredse. Thi vel var Frøken Ankersen Datter af en af Byens mindre og uformuende Købmænd, men til Gengæld var hun ubestridt en af de smukkeste og mest beundrede i den Overflod af unge smukke Damer, der i hin Tid med Rette var Randers Stolthed.

Desuden var hun netop den, for hvem ogsaa Ritmester v. Mohrhof i den sidste Tid tydeligt havde røbet sin Interesse. Ved det sidste Borgerbal i Klubben - hvor Adjunkt Hammer, opflammet af Kærligheden, for første Gang optraadte som Balkavaler og til almindelig Munterhed tumlede afsted over Gulvet som en Hat i en Østenstorm, - havde Ritmesteren hele Aftenen med sin dristige Ligeegyldighed for Folks Omdømme snappet Frøken Ankersen bort lige for Næsen af alle Herrerne. Adjunkten havde været ude af sig selv af Raseri, og Kapellan Sørensen, Provisor Spreckelsen og [47] alle hendes øvrige Tilbedere var tilsidst geraadet i en saadan Forbitrelse, at det paa et hængende Haar var udartet til Haandgribeligheder.

Denne Adjunkt Hammers triste Skæbne var Grunden til, at jeg hin Dag blev ved at iagttage ham med en saa levende og oprigtig Medfølelse.

Endelig ankom Obersten, fulgt af sin Adjutant.

Hans Tilsynekomst vakte straks en temmelig respektstridig Munterhed blandt den forsamlede Gadeungdom, hvorfor Politibetjent Raffenstein vendte sig om imod den med et strengt Blik og hviskede: »Stille, Drenger!« Oberstens Person var nemlig af et saadant Omfang, at man kun med Møje kunde finde en Hest, der var i Stand til at bære ham. Desuden havde han en Ansigtifarve som en røget Skinke og en Bomuldstot i hvert Øre.

Efter at have hilst paa de tilstedeværende Avtoriteter, red han hen for Fronten af sit Regiment, blottede sin Klinge og udbragte derpaa i syv Ord og med en Stemme, som galdt det om at opvække Døde, et Leve for Majestæten, der besvaredes med svingende Sabler og taktfaste Hurraer af Soldaterne samt af mindre disciplinerede, men ikke mindre oprigtige Leveraab fra den øvrige Forsamling.

Derefter fremtraadte en benradmager, glatraget Mand, Byens Borgmester, der med udselige Manerer blottede et lillebitte skaldet Hoved og begyndte paa en Tale, hvoraf ingen, end ikke de nærmeststaaende, kunde høre et Muk.

største Opsigt og Spænding; thi vel var Frøken Ankersen Datter af en af Byens mindre og uformuende Købmænd, men til Gengæld var hun ubestridt en af de smukkeste og mest beundrede i den Overflod af smukke Damer, der i hin Tid med Rette var Randers Stolthed.

Desuden var hun netop den, for hvem ogsaa Ritmester v. Mohrhof i den sidste Tid havde røbet en ildfuld Interesse. Ved det sidste Borgerbal i Klubben - hvor Adjunkt Hammer, opflammet af Kærligheden, for første Gang optraadte som Balkavaler og under almindelig Munterhed tumlede afsted over Gulvet som en Hat i en Østenstorm, - havde Ritmesteren hele Aftenen med den dristigste Ligeegyldighed for Folks Omdømme snappet Frøken Ankersen bort lige for Næsen af alle Herrerne. Adjunkten havde været ude af sig selv af Raseri, og Kapellan Sørensen, Provisor Spreckelsen og alle hendes øvrige Tilbedere var tilsidst geraadet i en saadan Forbitrelse, at det paa et hængende Haar var udartet til Haandgribeligheder.

Denne Adjunkt Hammers triste Skæbne var Grunden til, at jeg hin Dag blev ved at iagttage ham med en saa levende og oprigtig Medfølelse.

Endelig ankom Obersten, fulgt af sin Adjutant.

Hans Tilsynekomst vakte straks en temmelig respektstridig Munterhed blandt den forsamlede Gadeungdom, hvorfor Politibetjent Raffenstein vendte sig om imod den med et strengt Blik og hviskede: "Stille, Drenger!" Oberstens Person var nemlig af et saadant Omfang, at man kun med Møje kunde finde en Hest, der var istand til at bære ham. Desuden havde han en Ansigtifarve som en røget Skinke og en Bomuldstot i hvert Øre.

Efter at have hilst paa de tilstedeværende Avtoriteter, red han hen for Fronten af sit Regiment, blottede sin Klinge og udbragte derpaa i syv Ord og med en Stemme, som galdt det om at opvække Døde, et Leve for Majestæten, der besvaredes med svungne Sabler og taktfaste Hurraer af Soldaterne samt af mindre disciplinerede, men ikke mindre oprigtige Leveraab fra den øvrige Forsamling.

Derefter fremtraadte en benradmager, glatraget Mand, Byens Borgmester, der med udselige Manerer blottede et lillebitte skaldet Hoved og begyndte paa en Tale, hvoraf ingen, end ikke de nærmeststaaende, kunde høre et Muk.

[6]

Endelig ankom Obersten, fulgt af sin Adjutant. Hans Tilsynekomst vakte en temmelig respektstridig Munterhed blandt den forsamlede Gadeungdom, hvorfor Politibetjent Raffenstein vendte sig om imod den med et lynende Blik og hviskede: »Stille, Drenger!« Hr. Obersten var nemlig, hvad Tykkelsen angik, af saadanne Dimensioner, at man kun med Møje kunde finde en Hest, der var i Stand til at bære ham. Dertil havde han et Ansigt soaf en Farve som en røget Skinke, med en stor, opadbojet, svartet Moustache, der mindede om to Kattehaler, Guldriller og en Bomuldstot i det ene Øre.

Efter at have hilst paa de tilstedeværende Avtoriteter, red han hen for Fronten af sit Regiment, trak sin Sabel og udbragte derpaa i syv Ord og med en Stemme, som galdt det om at opvække døde, et Leve for Majestæten, der blev besvaret med taktfaste Hurraer af Soldaterne og af mindre disciplinerede, men ikke mindre begejstrede Leveraab af den øvrige Del af Forsamlingen.

Derefter traadte Byens Borgmester, en lille, skinmager, glatraget Mand med en lang Næse og udselige Manerer blottede sit lillebitte, skaldede Hoved og begyndte paa en Tale, hvoraf ingen, end ikke de nærmeststaaende, kunde høre et eneste Ord. Det var den almindelige Mening blandt Folk, at det var den samme Tale for Fædrelandet, som han nu i tyve Aar havde holdt her paa

samme Sted og ved samme Lejlighed, men en særlig Grund til den ringe Andagt, hvormed Borgmesteren [7] denne Dag paahørtes. endog af Avtoriteterne, skabtes af to vrede Hunde, der midt under **Talen fo'r** ind paa den afgrænsede Del af Torvet og her opførte en vild **Dans** under Hylen og Bjæffen. Paa et Vink fra Politifuldmægtigen skred Betjent Raffenstein **majestætisk** over Torvet for at **skille** og **fjerne de stridende**; men **dette** forøgede blot **disses** Raseri. Idet den ene **hang** sig fast **med Tænderne** i den andens Nakkeskind, **fo'r** de **bægge** midt ind i **første Skadron** og fik Hestene til **at stejle** og **fnyse**, saa det et Øjeblik **saa** helt betænkeligt ud.

Imidlertid var Borgmesteren bleven staaende **paa sin Plads** og havde uforstyrret fortsat sin Tale, der i det hele syntes aldrig at skulle faa Ende. Adskillige af Tilhørerne begyndte allerede at trække bort; **og til disse sidste horte ogsaa** Adjunkt Hammer, der ikke længer kunde udholde Synet af sin - **som det syntes - sejrstrygge** Rival.

Idet han vendte sig om for at gaa, fo'r han sammen og blev ligbleg, - næppe fem Skridt fra ham, paa en Plads for sig selv, stod to unge Damer, en mørk og en ganske lys, næsten gyldenlys.

Denne sidste var Frøkken Ankersen, Politimesterens Datter.

Til dette Uheld bidrog **to vrede** Hunde, der **midt** under **Foredraget fo'r** ind paa den afgrænsede Del af Torvet og her opførte en vild **Runddans** under Hylen og Bjæffen. Paa et Vink fra Politifuldmægtigen skred Betjent **Raffenstein med embedsmandsmæssig Alvor** over Torvet for at **fjerne Urostifterne**. Men **hans Bestræbelser** forøgede blot **Dyrenes** Raseri. Idet den ene **bed** sig fast i den andens Nakkeskind, **fo'r** de lige ind **mellem Soldaterækkerne** og fik Hestene til **at fnyse** og **stejle**, saa det et Øjeblik **saa'** helt betænkeligt ud.

Imidlertid var Borgmesteren bleven **staaende som fastgroet til Torvets Brosten** og havde uforstyrret fortsat sin Tale, der i det [49] hele syntes aldrig at skulle faa Ende. Adskillige af Tilhørerne begyndte **allerede** at trække bort, blandt andre Adjunkt Hammer, der rimeligvis ikke længer kunde udholde Synet af sin **sejrsbevidste** Rival. **Saadan tænkte jeg i hvert Fald, da jeg fra min Plads saa' ham liste besynderlig duknakket bort.**

Med ét standsede han som ved et Ryk, og idet jeg fulgte Retningen af hans Blik, blev jeg pludselig selv greben af en heftig Sindsbevægelse og følte Blodet strømme mig hedt til Kinderne.

Lidt borte fra Folkemængden stod to unge Piger med hinanden under Armen, begge klædte i omfangsrige Krinolinekjoler, korte **Jaquetter** og smaa Blomsterhatte paa de store Chignonner, der **var** Datidens Mode. Den ene var lang, mørk og grim, den anden omtrent af Middelhøjde, meget smuk, barnligt blaaøjet og ganske lys, næsten gyldenlys.

Denne sidste var den unge Frøken Ankersen, Anna Eleonora Ankersen, Adjunktens Tilbedte, Ritmester v. Mohrhofs forventede Bytte og - hvorfor **skjule** det nu efter saa mange Aars [50] Forløb? - Genstanden for min egen sværmeriske Drengeforelskelse.

Hvordan hun i det enkelte saa' ud? Næsens og Pandens Form, Læbernes Tommemaal **o.s.v.?** Jeg er skam ikke i **Stand** til at sige det. Men hvortil hjælper ogsaa et Signalement? Jeg erindrings af hendes Ydre, foruden Haarets og Øjnenes Farve, egentlig kun, at hun var hvid [og] rød af Ansigt og - skønt næppe atten Aar - yppig som en ung Moder. Derimod husker jeg ganske tydeligt det Indtryk af noget uendelig blidt og hjærterørende troskyldigt, ja - Gud forlade mig Ordet! - næsten en Smule enfoldigt, som hendes lyse Skikkelse frembragte. »Guldlammet« havde man kaldt hende som Barn, **og jeg**

Til dette Uheld bidrog **Gadens** Hunde, der **altid** under Borgmesterens Foredrag **foer** ind paa den afgrænsede Del af Torvet og her opførte en vild Runddans under Hylen og Bjæffen. Paa [48] et Vink fra Politifuldmægtigen skred Betjent Raffenstein med embedsmandsmæssig Alvor over Torvet for at **fjerne Urostifterne**; men hans Bestræbelser forøgede blot Dyrenes Raseri. Idet den ene bed sig fast i den andens Nakkeskind, **foer** de lige ind mellem Soldaterækkerne og fik Hestene til at fnyse og stejle, saa det et Øjeblik **saae** helt betænkeligt ud.

Imidlertid blev Borgmesteren staaende som fastgroet til Torvets Brosten og fortsatte uforstyrret sin Tale, der i det hele syntes aldrig at skulle faa Ende. Adskillige af Tilhørerne begyndte at trække bort, deriblandt Adjunkt Hammer, der rimeligvis ikke længer udholdt Synet af sin sejrsbevidste Rival.

Jeg havde næsten ikke haft Øjnene fra ham, og idet han nu vendte sig, saae jeg, at det ligesom gav et Ryk i ham. Men i det samme blev jeg selv greben af en heftig Sindsbevægelse og følte Blodet strømme mig hedt til Kinderne.

Lidt borte fra Folkemængden stod to unge Piger med hinanden under Armen, begge klædte i omfangsrige Krinolinekjoler, korte **Jaketter** og smaa Blomsterhatte paa de store Chignonner, der hørte til Datidens Mode. Den ene var lang, mørk og grim, den anden omtrent af Middelhøjde, meget smuk, barnligt blaaøjet og ganske lys, næsten gyldenlys.

Denne sidste var den unge Frøken Ankersen, Anna Eleonora Ankersen, Adjunktens Tilbedte, Ritmester v. Mohrhofs forventede Bytte og - hvorfor fortie det nu efter saa mange Aars Forløb? - Genstanden for min egen sværmeriske Drengeforelskelse.

Hvordan hun i det enkelte saae ud? Næsens og Pandens Form, Læbernes Tommemaal? Jeg er skam ikke **istand** til at sige det. Men hvortil hjælper ogsaa et Signalement? . . . Jeg erindrings af hendes Ydre, foruden Haarets og Øjnenes Farve, egentlig kun, at hun var hvid og rød af Ansigt og - skønt næppe atten Aar - yppig som en ung Moder. Ganske tydeligt husker jeg derimod det Indtryk af noget uendelig blidt og hjærterørende troskyldigt, ja - Gud forlade mig Ordet! - næsten en Smule enfoldigt, som hendes lyse Skikkelse frembragte. "Guldlammet" havde man kaldt hende som Barn; og skønt en

erindrede, hvad der saa ofte var bleven fremført til hendes Ros, at hun, skønt en Smaakøbmands Datter, aldeles ikke var bleven fordærvet af den Forgudelse, hun havde været Genstand for blandt Herrene lige siden den allerførste Gang, hun som Voksen deltog i Juleballet i Borgerklubben. Tværtimod. Med hele sit lidt forskræmte Væsen røbede hun, hvor ulykke[51]lig hun følte sig overfor de mange opspilede Mandfolkeøjne, der altid stirrede paa hende, fulde af Appetit, - hvor raadvild og ganske uforstaaende hun værgede sig i Kampen mod unge og gamle Mænds halsende Begær, som hun alle Vegne opvakte omkring sig.

Der var rigtignok dem, der mente, at denne Ufølsomhed for Herrenes Hyldest havde en anden Aarsag . . . den nemlig, at hun i Stilhed gik og bar paa en trofast Kærlighed til en ung, smuk Student, en Fætter til hende, som for et Aarstid siden havde været her i Besøg om Sommeren og den Gang sejlet meget sammen med hende paa Aaen, men som ikke siden havde ladet høre fra sig. Enkelte Skumlere tilføjede endog, at den gode Fætter vistnok paa en højst uheldig Maade havde misbrugt sin Kusines alt for store Godtroenhed. Dog, den almindelige Mening havde forlængst nedslaaet denne Mistanke, der kun en ganske kort Tid havde formaet at udelukke den unge Pige af Byens gode Selskab. Ganske vist, hun havde vist sig i høj Grad uforsigtig i Omgangen med sin Fætter, der [52] var en Døgenigt, en overspændt Fulentast uden solide Grundsætninger. Men hun var dengang ikke stort mere end et Barn, og det var overhovedet hendes svage Side, at hun aldrig kunde samle Mod til med tilstrækkeligt Eftertryk at tilbagevise sine Tilbedere, end ikke dem, der kompromitterede hende ved deres Lidenskabelighed. Hun havde altid saa daarligt kunnet bringe over sit Hjærte at forvalde noget Menneske Sorg, havde fra Barnsben haft en sand Skræk for Synet af vrede eller blot fornærmede Ansigter. Allerede i Skoletiden var det blevet til et Mundheld mellem hendes Kammerater, at Eleonora ikke kunde sige nej.

. . . Adjunkt Hammer vilde gaa forbi de to Damer med en stum Hilsen; men den grimme, mørke af dem, den altid overgivne og slagfærdige Dorothea Nielsen, standsede ham, idet hun sagde:

»Goddag, Hr. Adjunkt - og glædelig Kongens Fødselsdag!«

Jeg havde forladt mine Kammerater og med bankende Hjærte nærmet mig nogle Skridt, [53] og nu saa' jeg, hvordan

Smaakøbmands Datter, var hun aldeles ikke bleven fordærvet af den Forgudelse, hun havde været Genstand for lige siden den allerførste Gang, hun deltog i Juleballet i Borgerklubben. Tværtimod. Hendes letskræmte Væsen røbede, hvor raadvild og ulykkelig hun følte sig overfor de mange opspilede Mandfolkeøjne, der altid stirrede paa hende, fulde af Appetit, - hvor uforstaaende hun i sin barnlige Uskyldighed værgede sig [49] i Kampen mod det halsende Begær, som hun ganske imod sin Vilje opvakte omkring sig.

Der var dog dem, der mente, at denne Ufølsomhed for Herrenes Hyldest havde en anden Aarsag . . . den nemlig, at hun i Stilhed gik og bar paa en trofast Kærlighed til en ung, smuk Student, en Fætter til hende, som for et Aarstid siden havde været her i Besøg om Sommeren og dengang sejlet meget sammen med hende paa Aaen, men som ikke siden havde ladet høre fra sig. Enkelte Skumlere tilføjede endog, at den gode Fætter vistnok paa en højst uheldig Maade havde misbrugt sin Kusines alt for store Godtroenhed. Dog, den almindelige Mening havde forlængst nedslaaet denne Mistanke, der kun en ganske kort Tid havde formaet at udelukke den unge Pige af Byens gode Selskab. Ganske vist, hun havde vist sig i høj Grad uforsigtig i Omgangen med sin Fætter, der var en Døgenigt og en ryggesløs Person; men hun var dengang ikke stort mere end et Barn, og det var overhovedet hendes svage Side, at hun aldrig kunde sanke Mod til med Eftertryk at tilbagevise sine Tilbedere, end ikke dem, der udsatte hendes Rygte ved deres Lidenskabelighed. Hun havde altid saa daarligt kunnet bringe over sit Hjærte at forvalde noget Menneske Sorg, havde fra Barnsben haft en sand Skræk for Synet af vrede eller blot fornærmede Ansigter. Allerede i Skoletiden var det blevet til et Mundheld mellem hendes Kammerater, at Eleonora ikke kunde sige nej.

. . . Adjunkt Hammer vilde gaa forbi de to Damer med en stum Hilsen; men den grimme, mørke af dem, den altid overgivne og slagfærdige Dorothea Nielsen, standsede ham, idet hun sagde:

"Goddag, Hr. Adjunkt - og glædelig Kongens Fødselsdag!"

Jeg havde med bankende Hjærte nærmet mig nogle Skridt, og nu saae jeg, hvordan Eleonora Ankersen angstfuld rykkede

[8] Adjunkten vilde gaa forbi med en stum Hilsen; men den mørke Dame, den altid leende og slagfærdige Frøken Enevoldsen, standsede ham, idet hun sagde:

»Goddag, Hr. Adjunkt . . . og glædelig Kongens Fødselsdag!«

Frøken Andersen, der var bleven rød i Kinderne, rykkede sin Veninde i Armen og hviskede: "Men er du fra Forstanden,

<p>Thea!"</p> <p>Adjunkten hverken saa eller hørte dette, ja i sin Forvirring troede han endog, at det var den anden, der havde tiltalt ham, og svarede med afmaalt Fornemhed, for ikke at røbe sin Uro:</p> <p>"I lige Maade, Frøken Ankersen!"</p> <p>"Hvad for noget! Kalder De mig nu Frøken Ankersen!" lo den mørke. "Nej, ved De hvad, Hr. Adjunkt; skønt lærde Herrer jo har Lov til at være lidt distraet, kunde man virkelig fristes til at bruge det gamle Ord, at hvad Hjertet er fuldt af o. s. v."</p> <p>Frøken Ankensens Kinder blussede; hun kneb sin Veninde i Armen og vilde trække hende bort. Da dette imidlertid ikke lykkedes, vendte hun sig til den stadig mere forfjamskede Adjunkt og sagde:</p> <p>"De maa undskyldte Frøken Enevoldsen, Hr. Hammer . . . [9] De ved maaske, at Synet af Militær altid sætter hende i overstadig Stemning?"</p> <p>Adjunkten bukkede, hilste og fortsatte sin Gang.</p> <p>Frøken Ankersen havde trukket sig ud af sin Venindes Arm; hun var fomærmet og sagde, mens Folk rundt om raabte Hurra efter Borgmesterens endelig afsluttede Tale:</p> <p>"Jeg vil sige dig, at jeg er vred paa dig, Thea . . . Jeg kan ikke vide, hvorfor du altid skal have Hr. Hammer til bedste . . . det er han dog virkelig for god til, synes jeg."</p> <p>"Og j e g synes, at du i den sidste Tid har faaet en paafaldende Interesse for samme Hr. Hammer, min Pige . . . Du skulde da vel ikke være en lille bitte Smule skudt?"</p> <p>"Aa, Passiar . . . Man kan vel have Interesse for et Menneske uden netop at være forelsket i ham."</p> <p>"Tror du?"</p> <p>"Ja, tror d u da ikke," svarede den anden, stadig alvorlig og saa paa sin Veninde.</p> <p>"Ja, det kommer vel an paa, h v a d det er, man interesserer sig for hos vedkommende."</p> <p>"Aa, dig vil jeg slet ikke tale med . . . kom lad os gaa."</p>	<p>Eleonora Ankersen angstfuld rykkede sin Veninde i Armen, som om hun vilde sige: »Gud, Thea! Hvor tør du dog!«</p> <p>Adjunkten var atter standset. Gennem sine cirkelrunde Brillglas stirrede han maabende fra den ene til den anden af de to Damer uden at sige et Ord. Den dristige Pennehelt, der i en berømt Afhandling, for hvilken han var bleven belønnet med Universitetets store Guldmedalje, havde sonderlemmet selve Ciceros Veltalenhed - han stod dér slagen med Stumhed overfor et ungt, enfoldigt Pigebarn, forvirret som en Skolepog, der er bleven greben i en »Fisk«. Ja, i sin Forfjamskelse troede han endog, at det var Eleonora, der havde tiltalt ham, og svarede derfor, da han endelig fik sit Mæles Brug:</p> <p>»Jeg takker . . . i lige Maade, Frøken Ankersen!«</p> <p>»Hvad for noget? Kalder De nu mig for Frøken Ankersen!« lo Frøken Nielsen. »Nej, véd De hvad, Hr. Adjunkt! Skønt lærde Herrer jo har Lov til at være lidt distraet, kunde man [54] virkelig fristes til at bruge det gamle Ord, at hvad Hjertet er fuldt af osv.«</p> <p>Eleonoras Kinder blussede som en Ild. Hun kneb sin Veninde i Armen og vilde trække hende bort.</p> <p>Adjunkten tilkastede den lange et rasende Blik. Saa lettede han en Smule paa sin Hat og sagde:</p> <p>»Jeg undskylder Dem, Frøken Nielsen! Jeg veed jo, at Synet af Militær gerne sætter Dem i en overstadig Stemning! . . . Jeg anbefaler mig!«</p> <p>Derpaa fortsatte han sin Vej med bred Mund og højt opløftet Næse.</p> <p>Eleonora havde trukket sig ud af sin Venindes Arm. Hun var tydelig stød og sagde, mens Folk rundt om raabte Hurra efter Borgmesterens endelig afsluttede Tale:</p> <p>»Jeg vil sige dig, at det var stygt af dig, Thea! Jeg kan ikke forstaa, at du altid kan være saa glad til at gøre Nar af Folk. Det er ikke rigtigt.«</p> <p>»Man skulde virkelig tro, mit Lam, at du [55] var begyndt at blive et Ko'n skudt i den oplæste Pedant! Maa jeg spørge dig, er det hans Pukkel eller hans store Koojne, du har forliebet dig i?«</p> <p>»Aa, hvor du snakker, Thea! . . . Man kan vel have ondt af et Menneske, som alle gør Nar af, uden at være forelsket i ham.«</p> <p>»Troer du?«</p> <p>»Om jeg tror!« udbrød Eleonora og saa' helt forfærdet op paa sin Veninde. - »Aa, jeg vil slet ikke længer snakke med dig</p>	<p>sin Veninde i Armen, som om hun vilde sige: "Gud, Thea! Hvor tør du dog!"</p> <p>Adjunkten var standset. Gennem sine cirkelrunde Brillglas stirrede han maabende fra den ene til den anden af de to Damer uden at sige et Ord. Den dristige Pennehelt, der i en berømt Afhandling, for hvilken han var bleven belønnet med Universitetets store Guldmedalje, havde sonderlemmet selve Ciceros Veltalenhed, stod der slagen med Stumhed overfor et ungt, enfoldigt Pigebarn, - ja i sin Forfjamskelse troede han endog, at det var Eleonora, der havde tiltalt ham, og svarede derfor, da han endelig fik sit Mæles Brug:</p> <p>"Jeg takker . . . i lige Maade, Frøken Ankersen!"</p> <p>"Hvad for noget? Kalder De nu mig for Frøken Ankersen!" lo Frø-50]ken Nielsen. "Nej, veed De hvad, Hr. Adjunkt! Skønt lærde Herrer jo har Lov til at være lidt distraet, kunde man virkelig fristes til at bruge det gamle Ord, at hvad Hjertet er fuldt af osv."</p> <p>Eleonoras Kinder blussede som en Ild. Hun kneb sin Veninde i Armen og vilde trække hende bort.</p> <p>Adjunkten tilkastede den lange et rasende Blik. Saa lettede han en Smule paa sin Hat og sagde:</p> <p>"Jeg undskylder Dem, Frøken Nielsen! Jeg veed jo, at Synet af Militær gerne sætter Dem i en overstadig Stemning! . . . Jeg anbefaler mig!"</p> <p>Derpaa fortsatte han sin Vej med bred Mund og højt opløftet Næse.</p> <p>Eleonora havde trukket sig ud af sin Venindes Arm. Hun var tydelig stød og sagde, mens Folk rundt om raabte Hurra efter Borgmesterens endelig afsluttede Tale:</p> <p>"Det var stygt af dig, Thea! . . . Jeg kan ikke forstaa, at du altid kan være saa glad til at gøre Nar af Folk. Det er ikke rigtigt."</p> <p>"Man skulde virkelig tro, mit Lam, at du var begyndt at blive et Ko'n skudt i den oplæste Pedant! Maa jeg spørge dig, er det hans Pukkel eller hans store Koojne, du har forliebet dig i?"</p> <p>"Aa, hvor du snakker, Thea! . . . Man kan vel have ondt af et Menneske, som alle gør Nar af, uden at være forelsket i ham."</p> <p>"Tror du?"</p> <p>"Om jeg tror!" udbrød Eleonora og saae helt forfærdet op paa sin Veninde. - "Aa, jeg vil slet ikke længer snakke med dig .</p>
--	--	---

<p>Den mørke lo. Og idet hun indsmigrende stak sin Haand ind under Venindens Arm og saa hende smilende ind i Ansigtet, sagde hun:</p> <p>"Maa jeg sige dig noget?"</p> <p>"Hvad vil du sige?"</p> <p>"Noget . . . noget meget fortroligt!"</p> <p>"Naa, hvad er det?"</p> <p>"Ja, men du maa ikke blive vred."</p> <p>"Aa, Snak . . . sig mig bare, hvad det er."</p> <p>"Det er . . . at dersom j e g var i dit Sted . . . saa vidste jeg nok, hvem jeg vilde forelske mig i."</p> <p>"Ja saa. I hvem da?"</p> <p>I det samme aabnede der sig et Gab i Folkemassen, Festligheden var til Ende, og under larmende Musik drog Soldaterne bort fra Festpladsen. Foran første Eskadron red Ritmester Rosen med Ridderkors paa sit brede Bryst.</p> <p>"I ham der!" hviskede Frøken Enevoldsen og pege med Øjnene op imod ham.</p> <p>Gennem Politimesterdatterens fine Skikkelse gik et heftigt Ryk. [10]</p> <p>"Lad os gaa," sagde hun ligesom frygtsomt og vilde trække Veninden med sig.</p> <p>"Nej, ved du hvad, mit Lam - nu vil vi virkelig se dem trække her forbi. Det er et storartet Syn - hva!"</p> <p>Et Øjeblik efter red Ritmesteren i Spidsen for sin Deling forbi de to Damer. Med et forbindtligt Smil hilste han med Klingens, mens han ved at sætte Sporen i sin lysebrune Hoppes venstre Side fik den til at danse graciøst.</p> <p>"Er han ikke storartet!" hviskede Frøken Enevoldsen. "Det kalder jeg en Kavalier . . . Det maa du dog indrømme mig, min Pige, at han er storartet."</p> <p>Frøken Ankersen svarede ikke. Hun var atter bleven heftig</p>	<p>. . . du er jo helt forrykt i Dag, Thea! Kom, lad os gaa!«</p> <p>Af denne Samtale, der førtes i den randersianske Borgerdialekt, som røbede Slægtens nære Afstamning fra Omegnens Bonde, hørte jeg hvert et Ord. Hvem lægger nemlig Mærke til saadan en tyk, trettenaars²¹ Dreng, der springer omkring med sin Boldt, som om han heller ikke selv i mindste Maade tænker paa at blive bemærket? Og hvor mange falder det ind, at saadanne smaa Fyre er Mestre i Forstillelseskunst og med oprejst Hoved og et frejdigt Smil kan skjule en ulykkelig Lidenskab, der vilde [56] skaffe mangen fuldvoksen Mand en Gulsot paa Halsen.</p> <p>Den grimme Frøken Nielsen var bleven ved at le. Hun stak indsmigrende sin Haand ind under Eleonoras Arm, saa' hende smilende ind i Ansigtet og sagde:</p> <p>»Maa jeg sige dig noget?«</p> <p>»Hvad vil du sige mig?«</p> <p>»Noget . . . noget meget fortroligt.«</p> <p>»Du er altid saa underlig, Thea! Hvad er det nu igen?«</p> <p>»Ja, men du man ikke blive vred!«</p> <p>»Det véd du jo godt, at jeg aldrig kan blive paa dig. Sig mig bare, hvad det er!«</p> <p>»Det er . . . at dersom jeg var i dit Sted . . . saa vidste jeg nok, hvem jeg vilde forelske mig i.«</p> <p>»Ja saa! I hvem da?« spurgte Eleonora ganske ulykkelig.</p> <p>I det samme aabnede der sig et Gab i Folkemassen, Højtideligheden var til Ende, og under larmende Musik drog Soldaterne bort fra Festpladsen. Foran anden Eskadron glim[57]rede Ritmester von Mohrhofs araberbrune Krigerskikkelse.</p> <p>»I ham dér!« hviskede Frøken Nielsen og viste med glinsende Øjne op imod ham.</p> <p>»Aa . . . lad os bare gaa!« sagde Eleonora pludselig urolig og med det trætte, halvt grædefærdige Udtryk, som i den sidste Tid var bleven mere og mere fremtrædende hos hende.</p> <p>»Nej, véd du hvad, min Pige - nu vil vi virkelig se dem trække her forbi. Det er et storartet Syn!«</p> <p>Et Øjeblik efter red Ritmesteren forbi dem i Spidsen for sin Deling. Med sine kulsorte Øjne saa' han fast ned paa de to Damer, navnlig paa Eleonora, hvem han smilende ligesom overskyggede med sin utilslørede Attraa. Samtidigt sænkede han langsomt sin Klinge dybt mod Jorden.</p> <p>»Er han ikke storartet!« hviskede Frøken Nielsen. »Det kalder jeg da endelig et Mandfolk! Det man du dog indrømme mig, min Pige, at han er ikke til at holde ud for Dejlighed!«</p>	<p>. . . du er jo helt forrykt idag, Thea! Kom, lad os gaa!"</p> <p>Af denne Samtale, der førtes i den randrusianske [først i 1922] Borgerdialekt, som røbede Slægtens nære Forbindelse med Omegnens Bonde, hørte jeg hvert et Ord. Hvem lægger nemlig Mærke til saadan en tyk, tolvaars Dreng, der springer omkring med sin Boldt, som om han heller ikke selv i mindste Maade tænker paa at blive bemærket? Og hvor mange falder det ind, at saadanne smaa Fyre er Mestre i Forstillelseskunst og med oprejst Hoved og et frejdigt Smil kan skjule en ulykkelig Lidenskab, der vilde boje mangen Mand i Knæ.</p> <p>Den grimme Frøken Nielsen var bleven ved at le. Hun stak indsmigrende sin Haand ind under Eleonoras Arm og sagde:</p> <p>"Maa jeg sige dig noget?"</p> <p>"Hvad vil du sige mig?"</p> <p>"Noget . . . noget meget fortroligt."</p> <p>"Du er altid saa underlig, Thea! Hvad er det nu igen?"</p> <p>[51] "Ja, men du man ikke blive vred!"</p> <p>"Det veed du jo godt, at jeg aldrig kan blive paa dig. Sig mig bare, hvad det er!"</p> <p>"Det er . . . at dersom jeg var i dit Sted . . . saa vidste jeg nok, hvem jeg vilde forelske mig i."</p> <p>"Ja saa! I hvem da?" spurgte Eleonora ganske ulykkelig.</p> <p>I det samme aabnede der sig et Gab i Folkemassen, Højtideligheden var tilende, og under larmende Musik drog Soldaterne bort fra Festpladsen. Foran anden Eskadron glimrede Ritmester von Mohrhofs araberbrune Krigerskikkelse.</p> <p>"I ham <i>der!</i>" hviskede Frøken Nielsen og viste med glinsende Øjne op imod ham.</p> <p>"Aa . . . lad os bare gaa!" sagde Eleonora urolig og vilde bort.</p> <p>"Nej, veed du hvad, min Pige - nu vil vi virkelig se dem trække her forbi. Det er et storartet Syn!"</p> <p>Et Øjeblik efter red Ritmesteren forbi dem i Spidsen for sin Deling. Med sine kulsorte Øjne saae han fast ned paa de to Damer, navnlig paa Eleonora, hvem han smilende ligesom overskyggede med sin utilslørede Attraa. Samtidigt sænkede han hilsende sin Klinge dybt mod Jorden.</p> <p>"Er han ikke storartet!" hviskede Frøken Nielsen. "Det kalder jeg da endelig et Mandfolk! Det man du dog indrømme mig, min Pige, at han er ikke til at holde ud for Dejlighed!"</p>
---	--	--

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

<p>rød og fortsatte tankefuld sin Vej ved Venindens Side.</p>	<p>Hvor brændte ikke Stenbroen under mine Fødder i dette Øjeblik! Blodet susede mig [58] forbi Ørene, jeg saa rødt for mine Øjne. Jeg kunde have hugget begge mine knyttede Hænder i Ansigtet paa denne fladnæsedede Forførserske, der for at tilfredsstille sin egen indeklemt Lidenskab vilde friste sin uskyldige Veninde til det Fejltrin, hun selv manglede Mod - eller maaske snarere Anledning - til at begaa.</p> <p>Og dog . . . aldrig kunde jeg have tvivlet om Eleonoras Standhaftighed. Hellere havde jeg ladet mig træde ihjel under Ritmesterens egen Graaskimmel end blot et Øjeblik at have huset en saa skrækkelig Mistanke. Nu, da jeg efter mere end tyve Aars Forløb²² genkaldte mig Eleonora Ankersens sørgelige Historie, kom jeg til at tænke paa, at dette Møde paa Kongens Fødselsdag og Venindens Fristerord maaske alligevel ikke havde været ganske uden Indflydelse.</p> <p>Derfor blev Erindringen om denne Scene ved at forfølge mig paa min ensomme Vandring gennem min Barndomsbys Gader og stemte mig tilsidst helt sørgmodig.</p>	<p>- - Nøjagtig saaledes faldt Ordene. Jeg husker det ganske tydeligt. Og nu, da jeg genkalder mig Eleonora Ankersens sørgelige Historie, kommer jeg til at tænke paa, om dette Møde paa Kongens Fødselsdag og Venindens Fristerord muligt kan have faaet Indflydelse paa hendes Skæbne.</p> <p>Derfor er Erindringen om denne Scene bleven ved at forfølge mig idag paa min ensomme Vandring gennem min Barndomsbys Gader. Den stemmer mig iaften helt sørgmodig.</p>
---	---	--

<p>[236: Gudena-kapitlet begynder med bådebygger Olufsens forhistorie; læg mærke til at han deler efternavn med høj-bådsmanden i "Den sorte Aline" (??) og <i>Lykke-Per</i>. Under krigen 1864 har han fravristet tyskerne den eneste af hans både de fik fat på]</p> <p>Her kan man da endnu til Stadighed se hans unge Kæmpeskikkelse, plantet som et Monument paa en lille Bænk ved Bredden, og holdende Øje med den lille Eskadre af smaa, lette Dukkebaade, der som et Kobbel af logrende, utaalmodige Hunde vipper ved Bulværket.</p> <p style="text-align: center;">* * * *</p> <p>[237]</p> <p>Med østlig Vejr foretrækker man gerne Turen op ad Aaen, i n d i Landet, i det Haab nemlig, at Vinden, som det ofte hænder, skal lægge sig imod Aften, saa at man i Ro og Magt kan lade sig drive hjem ad med Strømmen, uforstyrret nydende den fremvældende Sommerens Skønhed over denne flade, uendelige Engbund, hvorigennem Aaen bugter sig, det svindende Solskær paa de høje Bakkedrag, der følger den langs Siderne, Landsbyklokkernes fredelige Nynnen inde fra Landet, Uglernes tavse Flugt - samt sine egne, lykkelig overstaende Æventyr.</p>	<p>[59]</p> <p style="text-align: center;">VIII.</p> <p>Nede ved Gudenaen, bagved den gamle Kaag-Brygge, ligger et lille, rødt Hus, som er velkendt af alle Randersfolk. Foran Muren staar en Bænk, og paa denne sidder ofte Hyttens Beboer, en ældre Mand . . . nej, en Flodgud, muskelstærk, rolig og blid, et fuldtro Billede af den jydesindige Strøm, ved hvis Bred han har opslaaet sit Pavlun.</p> <p>I en af de første Eftermiddagstimer kom jeg derned og naaede ubemærket næsten helt hen til ham. Først da jeg traadte ham ganske nær, løftede han Hovedet fra Haanden og saa' op paa mig med et Par store, ferskvandsblaa Øjne.</p> <p>Derpaa sagde han roligt, uden synderlig Overraskelse, og idet han med et barmemildt Smil blottede et Maskineri af hvide Kæmpetænder:</p> <p>[60] »Hva' . . . det er jo . . .« Han havde virkelig genkendt mig.</p> <p>Jeg tog Plads paa Bænken ved Siden af ham, og ligesom i gamle Dage fik vi os en sindig Passiar om mange Herrens Ting mellem Ebeltoft og Mariager. Især talte vi om hans »Rollinger«, d.v.s. den lille Eskadre af smaa Baade, der laa og vippede ved Bolværket som et Kobbel utaalmodige Hunde. Manden var nemlig Baadebygger og skaffer sig en Bifortjeneste ved at udleje »Lystfartøjer«.</p> <p>Til sidst steg jeg ned i en af Jolleme og fik sat Sejl op. »De skal ikke vente mig tilbage for det første,« sagde jeg. »Jeg gaar op over Fladbro og bier et Steds deroppe indtil Aftenstid, naar Vinden har lagt sig. Saa kan jeg i Nat lade mig drive hjemad med Strømmen.« »Aa ja . . . det kan jo nok la'e sig gøre, det!« »Ja, lad saa kun gaa, Olufsen!«</p> <p>Men just som den Gamle med sin Jætte[61]fod vilde støde Baaden fra Bolværket, faldt der mig Noget ind. »Aa, vent et Øjeblik! Sig mig, De kendte naturligvis i sin Tid hende . . . Frøken Ankersen . . . Eleonora Ankersen . . . De husker nok hende, der engang sejlede saa meget med sin lange Fætter, hvad der kom saa megen Snak af.« »Ankersen? Datter af salig Købmand Ankersen paa Vestregrave?« »Javel! De erindrer nok, at det siden gik hende rent forkert .</p>	<p style="text-align: center;">I DE DØDES RIGE</p> <p style="text-align: right;">Fredag Nat.</p> <p>Nede ved Gudenaen, bagved den gamle Kaag-Brygge, ligger et lille, rødt Hus, som er velkendt af alle Randersfolk. Foran Muren staar en Bænk, og paa denne sidder Hyttens Beboer, en ældre Mand . . . nej, en Flodgud, muskelstærk, blid og rolig: et Billede af den jydesindige Strøm, hvis trofaste Vogter han er.</p> <p>Manden er Baadebygger og skaffer sig en Bifortjeneste ved at udleje "Lystfartøjer". Jeg kom derned i en af de første Eftermiddagstimer og naaede næsten helt hen til ham, uden at han hørte mig. Først da jeg traadte ham ganske nær, løftede han Hovedet fra sin barkbrune Haand og saae op paa mig med et Par store, milde, ferskvandsblaa Øjne.</p> <p>Derpaa sagde han tilsyneladende uden Overraskelse, og idet han med et Smil blottede et Maskineri af hvide Kæmpetænder:</p> <p>"Hva' . . . det er jo . . ." Han havde virkelig genkendt mig.</p> <p>Jeg tog Plads paa Bænken ved Siden af ham, og ligesom i gamle Dage faldt vi i en sindig Passiar om hans "Rollinger", d.v.s. den lille Eskadre af smaa Baade, der laa og vippede ved Bolværket.</p> <p>Til sidst steg jeg ned i en af dem og fik sat Sejl op. "De skal ikke vente mig tilbage for det første," sagde jeg. "Jeg gaar op over Fladbro og bier etsteds deroppe indtil Aftenstid, naar Vinden har lagt sig. Saa kan jeg inat lade mig drive hjemad med Strømmen." "Aa ja . . . det kan jo nok la'e sig gøre, det!" "Ja, lad saa kun gaa, Olufsen!"</p> <p>Men just som den Gamle med sin Jættefod vilde støde Baaden fra Bolværket, faldt der mig et Spørgsmaal paa Tungen. "Aa, vent et Øjeblik! Sig mig, Olufsen, De kendte naturligvis i sin Tid hende . . . Frøken Ankersen . . . Eleonora Ankersen . . . De husker nok hende, der engang sejlede saa meget med sin lange Fætter, hvad der kom saa megen Snak af." [53]"Ankersen? Datter af salig Købmand Ankersen paa Vestregrave?" "Javel! De erindrer nok, at det siden gik hende rent forkert .</p>
--	---	---

.. hun havde den slemme Historie, De véd. Men hvordan gik det egentlig til? Jeg kan ikke længer huske de nærmere Omstændigheder.«

»Ja, hvordan var det nu?« sagde Olufsen og skubbede sin brede Søndshat bag i Nakken for at klø sig med alle sine fem læderbrune Fingre oven i sin kridhvide Skaldepande. »Det var jo ham, den gale Ritmester, - ham, Mohrkopf, som De kaldte ham.«

»Ja vel! Men hvordan gik det egentlig til? Jeg forstaaer ikke - «

»Ja, Gu' véd! Der var saa mange Fruen[62]timmerhistorier dengang, saa En maa undre sig over, hvordan Vorherre selv vil kunne hitte Rede i dem paa Dommens Dag.«

»Naa, det kan for Resten ogsaa være lige meget! . . . Ja ja, paa Gensyn da! Lad kun gaa, Olufsen!«

Jeg stak Sejlet ud for Vinden og strøg afsted - egentlig glad over, at jeg Intet havde faaet at vide. Jeg var overbevist om, at jeg derved lettere vilde kunne løsrive mine Tanker fra det Spind af gamle Minder, hvori de i de sidste Dage var bleven saa fast hildede, at det næsten begyndte at blive mig generende. Formaålet med denne Eftermiddags-Udflugt var netop at sejle mine Tanker flot. Jeg havde blot i sidste Øjeblik ikke kunnet modstaa Fristelsen til at fritte den gamle Baadebygger.

Det varede nu virkelig ikke længe, før jeg fik ganske andre Ting at tænke paa.

Det er nemlig saa sin egen Sag at styre en Sejlbaad op ad Gudenaen. Fra hvad Kant Vinden end blæser - hvert Øjeblik tvinges man til paa Grund af Aaens slangeagtige Slyngninger at krydse op imod den [63] stride Strøm, ofte i et Løb af kun et Par Baadlængders Bredde. Bedst som man sidder ved Roret med en bekvem Sidebrise og i sorgløs Ro smøger en Pibe Tobak, drejer Aaen op imod Vinden, Sejlene begynder at klapre, og Strømmen faar Magt.

Det gælder da i Hast at hale ind paa Skøderne og »lade falde« saa meget, at Baaden faar Fart til at gaa over Stag. Men dette er her - med kun faa Alen Vand paa begge Sider - ikke Hvermands Sag. Løjer Vinden lidt af under Vendingen, eller indtræffer der det ringeste Uheld under Manøvreringen, presser Strømmen paa med en studestædig Kraft, der manges Gang kan blive skæbnsvanger for en ærekær Idrætsmand, som af Erfaring véd, at der altid rundt om paa Engene staar Folk, der med skadefro Smil følger ham i hans Kamp mod Elementerne. For ikke at trænges tilbage griber han i sin Fortvivlelse fat i Bred-

.. hun havde den slemme Historie, De veed. Men hvordan gik det egentlig til? Jeg kan ikke længer huske de nærmere Omstændigheder."

"Ja, hvordan var det nu?" sagde Olufsen og skubbede sin brede Søndshat bag i Nakken for med alle sine fem barkbrune Fingre at klø den kridhvide Skaldepande. "Det var jo ham, den gale Ritmester, - ham, Mohrkopf, som De kaldte ham."

"Ja vel! Men hvordan gik det egentlig til? Jeg forstaaer ikke - "

"Ja, Gu' veed! Der var saa mange Fruentimmerhistorier dengang, saa En maa undre sig over, hvordan Vorherre selv vil kunne hitte Rede i dem paa Dommens Dag."

"Naa ja, det kan for Resten ogsaa være lige meget! . . . Ja ja, paa Gensyn altsaa!"

Jeg stak Sejlet ud for Vinden og strøg afsted - egentlig glad over, at jeg intet havde faaet at vide. Jeg var overbevist om, at jeg nu lettere vilde kunne løsrive mine Tanker fra det Spind af gamle Minder, hvori de i de sidste Dage var bleven saa fast hildede, at det næsten begyndte at blive mig generende. Formaålet med denne Eftermiddags-Udflugt var netop at sejle mine Tanker flot. Jeg havde blot i sidste Øjeblik ikke kunnet modstaa Fristelsen til at fritte den gamle Baadebygger lidt.

Det varede nu virkelig ikke længe, før jeg fik andre Ting at tænke paa.

Det er nemlig saa sin egen Sag at styre en Sejlbaad op ad Gudenaen. Fra hvad Kant Vinden end blæser - hvert Øjeblik tvinges man til paa Grund af Aaens slangeagtige Slyngninger at krydse op imod den stride Strøm, ofte i et Løb af kun et Par Baadlængders Bredde. Bedst som man sidder ved Roret med en bekvem Sidebrise og i sorgløs Ro smøger en Pibe Tobak, drejer Aaen op imod Vinden, Sejlene begynder at klapre, og Strømmen faar Magt.

Det gælder da i Hast at hale ind paa Skøderne og "lade falde" saa meget, at Baaden faar Fart til at gaa over Stag. Men dette er her - med kun faa Alen Vand paa begge Sider - ikke saa let en Sag. Løjer Vinden lidt af under Vendingen, eller indtræffer der det mindste Uheld under Manøvreringen, presser Strømmen paa med en studestædig Kraft, der manges Gang kan blive skæbnsvanger for en ærekær Idrætsmand, som af Erfaring veed, at der altid rundt om paa Engene staar Folk, der med skadefro Smil følger ham i hans Kamp mod Elementerne. For ikke at trænges tilbage griber han i sin Fortvivlelse fat i

Det er nemlig et eget Slags Søndsskab, der skal til her paa dette Farvand, hvor Aaens bestandige Slyngninger og Bugter hvert andet Øjeblik tvinger en til at krydse op imod den stride Strøm, og i et Løb af ofte kun et Par Baadlængders Bredde. Bedst som man sidder med en bekvem Sidebrise og i sorgløs Ro smøger en Pibe Tobak ved Roret, vender Aaen sig langsomt op imod Vinden, og endnu før man tænker derpaa, begynder Sejlene at klapre og Strømmen at faa Magt.

Det gælder da i Hast at hale ind paa Skøderne og „lade falde“ saa vidt, at Baaden faar Fart til at gaa over Stag.

Men dette er under disse Omstændigheder snarere sagt end gjort. Løjer Vinden lidt af under Vendingen, eller indtræffer der det ringeste Uheld under Manøvreringen, griber Strømmen fat med en Kraft, som ingen uindviet aner, og manges Gang kan Sagen blive skæbnsvanger for en ærekær Idrætsmand, der ved, at baade hist og her i Land staar der altid onde Øjne, der med skadefro Smil følger ham i Kampen mod hans seje Modstander.

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

Krampagtig holder han sig fra Bagstavnen fast i Sivene ved Bredden for ikke at trænges tilbage, tvinger Stævnen og den klaprende Fok op imod Vinden, haler sig Huden af Fingrene paa Skøderne, bander, stønner, skummer af Raseri. Men Sejlet vil ikke over, [64] Strømmen presser på. I det kritiske Øjeblik slaar saa Storsejlet Hatten i Vandet, , en Aare ruller ud, - og inden han faar sanset, tager Pokker ved Baaden og fører det i et Nu langt ned ad Aaen.

Ofte kan man ligge timevis for at ride gennem et saadant Bab-el-Mandeb paa et par Sene Aalen, hvor Vind og Strøm er imod.

Slipper man derimod uskadt igennem det og fortsætter sin Vej, træffer man gerne oven over paa et bredt, desto fredeligere Vand, hvis Spejl ligger blankt og smilende som en Mølledam, og ved hvis sivkransede Bredder man paa smukke Sommerdage kan se adstadige Randers Borgere, der med spændte Miner og Hatten i Nakken taalmodig venter paa det Mirakel, at en eller anden rettænkende Skalle eller dyrevenlig Aal skal forbarme sig over den ulykkelige Orm, der krymper sig paa Enden af deres lange Fiskeredskaber.²³

Enkelte Steder vider Aaen sig ud som til en stor Sø, ganske overgrot²⁴ med mægtige Skove af alenhøje Siv. Blot et Par blanke Sejlløb holdes ved Kunst aabne gennem dem; men mange smaa halvskjulte Render, netop saa brede, at en lille Baad kan stages igennem dem, snor sig i de sælsomste Slyngninger og besynderligste Labyrinter ind i de tætte, mørke Masser, og danner der de stemningsfulde Indgange til selve Sivenes store, vidunderlige Æventyrverden.

Det er, som traadte man ind i en fortryllet Skov. Ubevægelig slumrende, uden Pust af Liv, staar de høje, slanke Rør, og lukker ganske over Baaden. En egen, trolddomsagtig Stilhed hviler her inde, kun [238] ligesom gennemvævet af Sivenes hemmelighedsfulde Hvisken og Strømmenes rindende Sirenesang hen under Stammerne. Og Lyset lister ind paa lette Alfefodder, sigtet og fint, læggende sig med lysblaa Silkeglans hen over de umærkelig glidende Vande.

Et Ly for et elskende!

Vover man at trænge dybt ind i disse jomfruelige Egne, kan man her nyde alle en første Opdagers spændende Tildragelser og æventyrlige Overraskelser. Paa flere Stedet samler Sivene sig i tætte Vildnis, som man kun med den yderste Anstrængelse kan trænge igennem, eller de højner sig til kæmpevoksne Urskove, i hvis grønlig Tusmørke man

dens Siv, tvinger Stævnen og den klaprende Fok op imod Vinden, haler sig Huden af Fingrene paa Skøderne, bander, stønner, skummer af Raseri. Men Sejlet vil ikke over, [64] Baaden lystre ikke Rør. I det kritiske Øjeblik slaar saa Storsejlet ham Hatten af Hovedet, en Aare ruller ud . . . og inden han faar sanset, tager Strømmen Magten over Fartøjet og fører det i et Nu et langt Stykke ned ad Aaen.

Andre Steder gaar Sejladsen til Gengæld des fredeligere. Paa enkelte Punkter udvider Aaen sig nemlig og danner store Søer, saa rolige og blanke som en Mølledam og fuldkommen overgroede af mandshøje Siv. Kun et Par smalle Sejlløb holdes ved Kunst aabne gennem den tætte, mørke Skov af slanke Rør, der drommende spejler sig i de umærkelig glidende Vande.

Man faar paa disse Steder uvilkaarlig en Fornemmelse af at glide ind i en fortryllet Verden. Man kan blive ganske beklemt om Hjærtet, når man saadan sidder ene og lytter til Sivenes aandeagtige Hvisken og i Forbifarten stirrer ind i Eventyrskovens grønlig Tusmørke, hvor man selv ved højlys Dag synes at se hvide Glimt af flygtende Nymfelegemer. - Et Ly for et Par Elskende!

Breddens Siv, [54] tvinger Stævnen og den klaprende Fok op imod Vinden, haler sig Huden af Fingrene paa Skøderne, bander, stønner, skummer af Raseri. Men Sejlet vil ikke over, Baaden lystre ikke Rør. I det kritiske Øjeblik slaar saa Storsejlet ham Hatten af Hovedet, en Aare ruller ud . . . og inden han faar sanset, tager Strømmen Magten over Fartøjet og fører det i et Nu et langt Stykke ned ad Aaen.

Andre Steder gaar Sejladsen til Gengæld des fredeligere. Paa enkelte Punkter udvider Aaen sig nemlig og danner store Søer, saa rolige og blanke som en Mølledam og fuldkommen overgroede af mandshøje Siv. Kun et Par smalle Sejlløb holdes ved Kunst aabne gennem den tætte, mørke Skov af slanke Rør, der spejler sig i de umærkelig glidende Vande.

Man kan paa saadanne Steder faa en Fornemmelse af at glide ind i en fortryllet Verden. Mens man sidder paa Toften og lytter til Sivenes aandeagtige Hvisken og i Forbifarten stirrer ind i Eventyrskovens grønlig Tusmørke, kan man selv ved højlys Dag tro at se hvide Glimt af flygtende Nymfelegemer. - Et herligt Skjul for et Par Elskende!

selv ved højlys Dag kan blive ganske beklemt om Hjærtet og se Aanderne spøge. Men midt i disse kan man saa igen pludselig støde paa en lillebitte, rund og dunhammer-kranset Dam, hvor Aakander fredelig breder deres svømmende Blade og smørgule Blomster, mens en livlig Forsamling af Stankelben, Guldfuer og mørke Vandkalve gladelig soler sig over dens blanke Spejl; - et Stykke levende Lilleputverden, der her fører sin afsondrede, uforstyrrede Idyl midt i Æventyrskoven. -

En lille Mil fortsat paa denne Maade op ad Aaen bringer en til Fladbro Kro - et almindeligt Landeveys-Bedested, hvor man, i Fald man vil følge almindelig Skik og stoler paa sin Mave, forfrisker sig med en Flæskekage og en Botte Tykmælk.

Herfra ligger Aaen et Stykke omtrent ret i Syd, løber forbi det anselige Laksefiskeri ved F r i s e n v o l d, som Randers skylder sin halve Berømmelse, og derpaa videre i store Bugter og smaa Slyngninger gennem Løjstrup-Skovene og under Jærnbanebroen ved Langaa - lige sund og munter og livskraftig paa sine tyve Mil lange Vandring helt nede fra Vejleegnen.

Det er ad denne Vej, den berømte Kaag-Fart finder Sted mellem Randers og Silkeborg. Nu er den vel nok en Skygge af, hvad den forud har været, men endnu ses dog disse store, fladbundede Fartøjer, der „stikkes“ op ad Strommen med lange Flodstager, eller tungt glider ned paa de brede Bove med Tørv fra Moserne og Brænde fra Himmelbjærgskovene.

Med fra Fladbro Kro kan man ogsaa ad anden Vej og til anden Kant trænge ind i Landets Indre.

Ret ud for den slar nemlig S k j e r n- eller N ø r r e a s i g sammen med sin store Broder efter et langt og mærkeligt Løb oppe fra Soerne om Viborg og Hald og mellem Sønderlyng og Middelsom Herreder. Naar man benævner den „Aa“, giver man den i øvrigt høfligst alt²⁵, hvad den paa nogen Maade kan taale at bære. Egentlig er den ikke for mer at regne end en stor Bæk, men saa til Gengæld en Bæk, der ikke findes snedigere, lumskere og mere ondsksfuld i hele Verden.

Dette er ikke alene det, at den krymper sig sammen og krør sig frem som en Bændelorm i den bløde, fede Engbund, hvori det har gnavet sig ned. Men som om det bevidst lagde an paa at drille og fortumle enhver, der lader sig skuffe af dens ringe Vækst og uanselige Udseende, skifter den hvert Øjeblik Karak-

Efter en god Times Sejlads naaede jeg op [65] til Fladbro Kro, et almindeligt Landeveysbedested, hvor jeg - følgende god gammel Skik - forfriskede mig med en Flæskekage og en Botte Tykmælk.

Her forlod jeg Gudenaan for at trænge ind i Landet ad en anden Vej, nemlig gennem en Aa, der hedder Skjern Aa, og som netop her optages i Østjyllands store Hovedaare

Naar jeg titulerer dette Vandløb »Aa«, giver jeg det høfligst alt²⁷, hvad det paa nogen Maade kunde tage imod. Egentlig var det ikke for mere at regne end en stor Bæk, men saa til Gengæld en Bæk, der er lumskere og mere ondsksfuld end nogen Aa i hele Verden.

Dette være sagt, ikke alene paa Grund af den bændelormsagtige Maade, hvorpaa det kroede og krympede sig frem gennem den flade, fede Engbund, hvori det havde gnavet sig ned. Men som om det fuldt bevidst - besat af Dværgnaturers hævn-gærrige Skadefryd²⁸ - lagde an paa at drille og fortumle enhver, der havde ladet sig vildlede af dens ringe Vækst og uanselige Udseende, skiftede [66] den hvert Øjeblik Karakter. I Begyndelsen strøg dets Vande kattedælent langsmed Engens Blomsterbred, troskyldigt missende mod Solen. Men pludselig rejste de Børster, hvæste og sprang frem som et helt lille Vandfald. Andre

Efter en god Times Sejlads naaede jeg op til Fladbro Kro, et almindeligt Landeveysbedested, hvor jeg - følgende god gammel Skik - forfriskede mig med en Flæskekage og en Botte Tykmælk.

Her forlod jeg Gudenaan for at trænge ind i Landet ad en anden Vej, nemlig gennem en Aa, der hedder Skjern Aa, og som netop her optages i Østjyllands store Hovedaare.

Naar jeg titulerer dette Vandløb "Aa", giver jeg det dog mere, end det strengt taget kan gøre Fordring paa. Egentlig er det ikke for mere at regne end en stor Bæk, men saa til Gengæld en Bæk, der er lumskere og mere ondsksfuld end nogen Aa i hele Verden. Dette være sagt, ikke alene paa Grund af den bændelormsagtige Maade, hvorpaa den kroer og krymper sig frem gennem den flade, fede Engbund, hvori den har gnavet sig ned. Men som om den fuldt bevidst lagde an paa at drille og fortumle enhver, der har ladet sig vildlede af dens ringe Vækst og uanselige Udseende, skifter den hvert Øjeblik Karakter. I Begyndelsen stryger dens Vande kattedælent langsmed Engens Blomsterbred, troskyldigt missende mod Solen. Men pludselig rejser den Børster, hvæser og springer frem som et helt lille Vandfald. Andre Steder skyder den Ryg i Form af en stor Sandbanke, der ligger tværs over Løbet, saa man maa trække

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

ter. Bedst som den **kattesledsk, paa Fløjspoter, stryger sig hen langs Breddens Smaablomster**, troskyldig missende op mod Solen, **rejser den paa en Gang** Børster, krummer Klør, **hvæser og springer paa** som et helt lille Vandfald. Andre Steder **skyder** den Ryg i Form af en stor Sandgrund tværs over Løbet, og ikke tyve Skridt derfra flyder den atter tung og dorsk som **Olje** hen over favnedybt Mudder, hvori ikke den længste Aare **kan** finde Bund.

Besyderligt nok **er** der noget af det samme urolige, lunefuldt omskiftelige over det Land, som Aaen gennemstrømmer.

Nede ved Udløbet breder Engene sig endog i usædvanlig Magelighed til begge Sider, og Drifter af stort, fedt Slagtekvæg sopper om til over Knæerne i det saftige Græs. Men snart **trænger** Bakkerne frem med bratte, visne Skrænter og høje, golde Toppe, hvor smaa, magre Far møjsommelig søger deres Føde mellem Geus og Sten; ja, i **Plettetal** **stikker** endog Lyngen sit mørke Aasyn frem over dyrkede Agre, som strøg allerede her et Pust fra Heden hen over det frodige østjyske Landskab.

Længere i Vest hæver sig endelig et helt lille Alpeland, hvis mørke, kullede Hoveder tegner sig mod Horisonten over store Skoves grønne, folderige Kapper.

*
*
*

Det er F o u s i n g ø.

Ret et lille Museum for dansk Natur, hobet sammen paa en Plet af mindre end en almindelig Herregaardslods Størrelse!

[240]Man bør komme her en stille, smeltende Sommerdag, mens Blomsterne netop rødner disse mørke, vældige Lyngkegler, der skyder sig saa rønt op af Engbunden; - og man bør komme her, naar Middagsolen steger ned i disse dybe, alvorsfulde Slugter og Svælg, der sænker sig mellem de bratte, golde Sider.

Man er midt paa Heden her, midt i Hedens vemodsfulde Stilhed og uforstyrrede Fred. Dybt nede mellem Bakkebarrene ager en enlig Bondemand møjsommelig frem med knir-

Steder **skød** Aaen Ryg i Form af en stor Sandbanke, der **havde lagt sig på** tværs over Løbet, saa **jeg maatte** trække Strømper og Sko af for at hale Baaden over. Og ikke tyve Skridt derfra **flød** den atter tung og dorsk som **Olie** henover favnedybt Mudder, hvori ikke selv den længste Aare **kunde** finde Bund.

Der **var** noget af det samme lunefuldt omskiftelige ogsaa over det Landskab, hvorigennem Aaen **krumbugtede** sig. Ved Udløbet i Gudenaen **bredte** Engene sig i endog usædvanlig Magelighed til begge Sider, og Drifter af stort Slagtekvæg **soppede** om til op over Knæene i det saftigste Græs. Men efterhaanden **trængte** Bakkerne sig frem **fra Nord** med bratte nøgne **Grus**-skrænter, ja **hist og her stak** Lyngen sit mørke Aasyn frem mellem de dyrkede Agre - som strøg der allerede her [67] et Pust fra Heden henover det frodige østjyske Landskab.

Træt af den besværlige Sejlads tøjrede jeg tilsidst min Baad ved Bredden og begav mig ind i Landet.

Efter en halv Times **Forløb** befandt jeg mig mellem en Samling øde, mørke Lynghøjder, et fuldkomment Ørkenland, i hvis alvorsfulde Slugter en enlig Bondemand agede møjsommeligt frem med knirkende Hjul og søvnige Stude gennem Vejens foddybe Sand. Men pludselig bredte en Bøgeskov sig - **sællandsk** frodig - for Enden af Vejen. Et friskt Kildevæld af Toner - Mejsers og Bogfinkers overgivne Snadren - strømmede ud fra dens Løv. Store, mætte Krager sad og dovnede langs Skovbrynet, og inde i de kølige Skygger rislede smaa, muntre Skovbække klingende hen mellem Bregner og mosklædte Skrænter.

Strømper og Sko af for at hale Baaden over. Og ikke tyve Skridt derfra **flyder** den atter tung og dorsk som **Olje** henover favnedybt Mudder, hvori ikke selv den længste Aare **kan** finde Bund.

[55]

Der **er** noget af det samme lunefuldt omskiftelige ogsaa over det Landskab, hvorigennem Aaen **krumbugter** sig. Ved Udløbet i Gudenaen **breder** Engene sig i endog usædvanlig Magelighed til begge Sider, og Drifter af stort Slagtekvæg **sopper** om til op over Knæene i det saftigste Græs. Men efterhaanden **trænger** Bakkerne sig frem fra Nord med bratte nøgne Gruskrænter, ja **hist og her stikker** Lyngen sit mørke Aasyn frem mellem de dyrkede Agre - som strøg der allerede her et Pust fra Heden henover det frodige østjyske Landskab.

Udmattet af den besværlige Sejlads tøjrede jeg tilsidst min Baad ved Bredden og begav mig ind i Landet.

Efter en halv Times **Vandring** befandt jeg mig mellem en Samling øde, mørke Lynghøjder, et fuldkomment Ørkenland, i hvis alvorsfulde Slugter en enlig Bondemand agede møjsommeligt frem med knirkende Hjul og søvnige Stude gennem Vejens foddybe Sand. Men pludselig bredte en Bøgeskov sig - sællandsk frodig - for Enden af Vejen. Et friskt Kildevæld af Toner - Mejsers og Bogfinkers overgivne Snadren - strømmede ud fra dens Løv. Store, mætte Krager sad og dovnede langs Skovbrynet, og inde i de kølige Skygger rislede smaa, muntre Skovbække klingende hen mellem Bregner og mosklædte Skrænter.

<p>kende Hjul og søvnige Stude gennem det fodydby, glohede Sand. Og højt oppe over de spidse Toppe kimer Lærkernes Klokker højtidsfuldt ned gennem den stille Luft.</p> <p>Men pludselig breder Skoven sig - sjællandsk²⁶ frodig for Enden af Vejen. Et frisk Kildevæld af Tomer, Mejsers og Siskeners overgivne Sladren, strømmer ud fra dens Løv. Store, mætte Krager sidder og sover paa Grenene langs Skovbrynet, og inde i de kølige Skygger, hvor Spætterne har travlt, risler smaa muntre Skovbække klingende hen mellem Bregner og mosklædte Skrænter.</p> <p>Dybt i enggrønne Bakkers Favn hviler en dejlig Sø - mildt og salig som en Elskerinde. En Herregaards høje Popler spejler sig i dens stille Vande; og om Aftenen, naar Myggesværms sorte Slør bølger over dens Flade, søger Skovens letbende Vildt herved mellem Sivene for at drikke.</p> <p>Saa bryder Skoven pludselig af. En vild, opreven Gyvelskrænt sænker sig brat for ens Fodder, og Blikket svæver ud over trostesløse Mosedrag med sorgmodig stirrende Tørvehuller, kumemrlige Hytter og blaalige Taager. - -</p> <p>Som man kan forstaa, er her et yndet Valfartsted for Folk fra Randers, der ønsker en Dag at luftes for Byens Kvalm og tage sig et Hvil i Naturens Skød, ... især naar til alle Herlighederne endnu føjes det lille A u l u m s blomstrende Landsbyidyl, der saa forførerisk kigger frem for Enden af Lyngdalen, og i hvis mærkelige gamle Kampestenskirke man efter den forfløjne Tur over Hedehøjene atter kan samle Sindene ved fine afdødes smagfuldt forarbejdede Marmokister.</p> <p>Paa smukke Sommerdage genlyder da ogsaa ofte disse tunsindig stille Slutger og fredelige Smaaskove af muntre Menneskestemmer, Piskesmæld og Kvindelatter, - snart blot fra en enlig Landauer med Kancelli- eller Justitsraadens, der vil vandre et lille Trin hen ad en af de mageligste Stier, eller søge sig et skyggefuldt Sted under en Bøgegruppe for ved en beskeden lille Eftermiddagskaffe at nyde Naturen, som det sig anstaaer intelligente og dannede Mennesker, - snart af hele larmende Vogntog, der fra den tidlige Morgen holder deres Indtog med Faner og fuld Musik, og hensynsløst spreder det glade Indhold af Mennesker og bugnende Madkurve ind under Træerne.</p> <p>Paa Hverdagene fra en eller anden enlig Landauer med en Kancelli- eller Justitsraadsfamilje, der vil udsøge sig en Siddeplads under en Bøgegruppe for ved en beskeden Eftermiddagskaffe at nyde Naturen, som det sig anstaaer aandeligt udviklede Mennesker, ... paa Festdagene derimod af hele larmende Vogntog, der fra den tidlige Morgen holder deres indtog med Faner og fuld Musik og hensynsløst spreder det glade Indhold af Mennesker og bugnende Madkurve ind under Træerne.</p>	<p>Det var Fousingø Skov -</p> <p>fra gammel Tid et yndet Valfartssted for de skovelskende Randersbeboere. Kørevejen herud tager kun et Par smaa Timer, og paa smukke Sommerdage brydes derfor Skovstilheden ofte af Vogn[68]raslen og Piskesmæld</p>	
	<p>[69]</p> <p>IX.</p>	

Jeg søgte ind i Skovens Tykning for at oplede et Skjul, hvor jeg kunde finde en Smule Erstatning for to søvnløse Nætter i Hotellets lumre Værelse.

Intet Sted sover man saa kongeligt som midt i en stor Skovs dybe Ensomhed. Aldrig vaagner man mere forfrisket, aldrig er Faldet fra det luftige Drømmerige til Virkelighedens muddergraa Verden mindre smerteligt, end naar man slaar Øjnene op under susende Trækroner og højt over de højeste Toppe ser det langsomt **kredsende** Høgepar, der har vækket En med sine Elskovsskrik.

Det er først i det næste Øjeblik, at man ængstelig ser sig omkring med en knugende Fornemmelse af at have trængt sig ind paa Enemærker, hvor Menneskets Aand er bleven landflygtig, [70] og hvor hans Fodspor forfølges af usynlige Væsners Forbandelser.

Jeg fandt snart et mageligt Leje paa en blød Mospude i Nærheden af en halvt udtørret Kilde . . . og dog var det mig ikke muligt at finde Hvile. Netop som mine Øjne var ved at falde i, kom jeg til at tænke paa, at ogsaa herude havde jeg jo set hende - min Barndoms Eleonora.

Jeg kunde temmelig nøje genkalde mig i Erindringen, hvorledes alt var gaaet til. Det var en Sommereftermiddag . . . en ualmindelig hed Dag . . . paa en Skovtur med en Del af Byens unge Damer. Jeg havde faaet Tilladelse til som en Slags opvartende Groom at benytte Pladsen ved Siden af Kusken paa den lange Charabanc, fordi en af mine Kusiner var med i Selskabet. Efter Ankomsten til Skoven drak vi først Chokolade henne ved Hegnshuset hos den gamle Ane Mari' med Krykkestaven og de store Fregner i Ansigtet. Derefter gav Damerne sig til at spille Ring paa en aaben Grønning inde i Skoven. Men Heden var altfor overvældende, Spillet blev [71] hurtigt opgivet, og man anbragte sig i en stor Gruppe henne paa en Skrænt under en kæmpemæssig Eg.

Og hvilken Gruppe!

For tre Ting ejede Randers endnu i hin Tid Landery: for sine fede Laks, sine bløde Handsker og - ikke mindst - for sine skønne Borgerdøtre. Yppige og smilende som selve det blomstrende Engparadis, der i Aarhundreder havde været Slægtens Hjem, hvide og lyserøde af Huld som Rubenske Nymfer, med blondt, blødt, bølgekruset Haar og en svulmende Hals, der slog Folder over Kjolelinningen . . . saadan var disse unge Piger, hvis Lov blev sunget fra Skagen til Kongeaen. Og nu hvilede de dér [1899: **d e r**] i doven Ynde paa den mosgrønne Skrænt, **Nogle**

Jeg søgte ind i Skovens Tykning for at oplede et Skjul, hvor jeg kunde finde en Smule Erstatning for to søvnløse Nætter i Hotellets lumre Værelse.

Intetsteds sover man saa kongeligt som midt i en stor Skovs dybe Ensomhed. Aldrig vaagner man mere forfrisket, aldrig er Faldet fra det luftige Drømmerige til Virkelighedens muddergraa Verden mindre smerteligt, end naar man slaar Øjnene op under susende Trækroner og højt over de højeste Toppe ser det langsomt **kresende** Høgepar, der har vækket En med sine Elskovsskrik. Det er først i det næste Øjeblik, at man ængstelig ser sig omkring med en knugende Fornemmelse af at have trængt sig ind paa Enemærker, hvor Menneskets Aand er bleven landflygtig, og hvor hans Fodspor forfølges af usynlige Væsners Forbandelser.

Jeg fandt snart et mageligt Leje paa en blød Mospude i Nærheden af en halvt udtørret Kilde . . . og dog var det mig ikke muligt at finde Hvile. Netop som mine Øjne var ved at falde i, kom jeg til at tænke paa, at ogsaa herude havde jeg jo set hende - min Barndoms Eleonora.

Jeg kunde temmelig nøje genkalde mig i Erindringen, hvorledes alt var gaaet til. Det var en Sommereftermiddag . . . en ualmindelig hed Dag . . . paa en Skovtur med en Del af Byens unge Damer. Jeg havde [56] faaet Tilladelse til som en Slags opvartende Groom at benytte Pladsen ved Siden af Kusken paa den lange Charabanc, fordi en af mine Kusiner var med i Selskabet. Efter Ankomsten til Skoven drak vi først Chokolade henne ved Hegnshuset hos den gamle Ane Mari' med Krykkestaven og de store Fregner i Ansigtet. Derefter gav Damerne sig til at spille Ring paa en aaben Grønning inde i Skoven. Men Heden var altfor overvældende, Spillet blev hurtigt opgivet, og man anbragte sig i en stor Gruppe henne paa en Skrænt under en kæmpemæssig Eg.

Og hvilken Gruppe!

For tre Ting ejede Randers endnu i hin Tid Landery: for sine fede Laks, sine bløde Handsker og - ikke mindst - for sine skønne Borgerdøtre. Yppige og smilende som selve det blomstrende Engparadis, der i Aarhundreder havde været Slægtens Hjem, hvide og lyserøde af Huld som Rubenske Nymfer, med blondt, blødt, bølgekruset Haar og en svulmende Hals, der slog Folder over Kjolelinningen . . . saadan var disse unge Piger, hvis Lov blev sunget fra Skagen til Kongeaen. Og nu hvilede de **der** i doven Ynde paa den mosgrønne Skrænt med

med de brede Sommerhatter hængende i Baand bag paa Ryggen og med Markblomster flettet i Haaret, alle i lyse Dragter af disse halvt gennemsigtige Sommerstoffer, hvorigennem man synes at kunne skimte det nøgne Legeme. Kæmpeegens vildt forvredne Grenetag indfangede dem alle i sin mægtige Skygge; men [72] hist og her mellem Bladene dryssede Lyset ned som en gylden Regn og overstænkede de unge Damer med smaa, runde Solpletter, der skinnede i Skødet af deres Kjoler som Danaës Guldpenge.

Den hele Scene mindede lidt om hine landlige Fester, som et livsglad Aristokratis Kunstnere, de gamle Flamlændere, fremstillede i farvestraalende Lærreder. Der var den lattermilde, svanehalsede Olivia, Hertuginde af Arkadien, klædt i Kornblomstblaat med en Buket Margaritter²⁹ i Brystet. Der var den barnsvulmende, grønligøjede Alma, Fyrstinde af Slaraffenland, i hindbærfarvet Musselin og en mægtig Straahat smykket med hvide Strudsfer. Men frem for Alle var der min egen gyldenlokke Eleonora, Dronning af Skønhedens, Blidhedens og Trofasthedens forenede Riger.

Hun sad lidt oven over de andre, med Kinden støttet til den runke Egestamme, og stirrede drømmende op i Løvet. Aldrig havde jeg set hende saa dejlig! Hun var klædt i hvidt og bar paa sit blottede Haar en Krans af Valmuer, som Veninderne havde paasat [73] hende. Som en smykket Brud der sidder omgivet af sine muntert spøgende Brudepiger, . . . med Kinden farvet af bange Jomfruelskov . . . saadan sad hun dér med Hænderne foldede i Skødet og stirrede op i Løvet. Aldrig havde jeg set hende saa glad og lykkelig! Tænkte hun maaske paa sin Brudgom . . . paa Fætteren, som netop denne Sommer havde besøgt hendes Familie og nys forladt Byen. Stakkel! Hun kendte den Gang endnu ikke hans Troløshed . . . vidste endnu intet om den Skæbne, der rammer de uheldige, som ikke kan sige nej!

En Storm af Latter og Haandklap vakte hende af hendes Drømmerier. Den lystige Olivia havde faaet den Idé, at de alle skulde gaa hen og bade i Skovsøen, der laa ganske tæt derved . . . et Forslag, der i første Øjeblik var blevet mødt med energiske Protester, fordi det »ved Gud ikke gik an«, men som nu pludselig blev vedtaget under énstemmig Jubel.

Først blev Olivia sammen med en anden af Veninderne sendt ud for nærmere at undersøge Forholdene; men da de efter faa Minutters Forløb vendte tilbage med den Besked, at der ikke var et Menneske at se i Nærheden, brød hele Selskabet op

de brede Sommerhatter hængende i Baand bag paa Ryggen og med Markblomster flettet i Haaret, alle i lyse Dragter af disse halvt gennemsigtige Sommerstoffer, hvorigennem man synes at kunne skimte det nøgne Legeme. Kæmpeegens vildt forvredne Grenetag indfangede dem alle i sin mægtige Skygge; men hist og her mellem Bladene dryssede Lyset ned som en gylden Regn og overstænkede de unge Damer med smaa, runde Solpletter, der skinnede i Skødet af deres Kjoler som Danaës Guldpenge.

Det hele Billede mindede om hine landlige Fester, disse et livsglad Aristokratis muntre Hyrdescener, som de gamle Flamlændere har foreviget paa deres farvestraalende Lærreder. Der var den lattermilde, svanehalsede Olivia, Hertuginde af Arkadien, klædt i [1922:kornblomstblaat med en Buket Margariter i Brystet. Der var den barnsvulmende, grønligøjede Alma, Fyrstinde af Slaraffenland, i hindbærfarvet Musselin og en mægtig Straahat smykket med hvide Strudsfer. Men frem for alle var der min egen gyldenlokke Eleonora, Dronning af Skønhedens, Uskyldighedens og Trofasthedens forenede Riger.

Hun sad lidt oven over de andre, med Kinden støttet til den runke Egestamme, og stirrede drømmende op i Løvet. Aldrig havde jeg set hende saa dejlig! Hun var klædt i hvidt og bar paa sit blottede Haar en Krans af Valmuer, som Veninderne havde fæstet paa hende. Som en smykket Brud der sidder omgivet af sine [1950 - altså trykfejl:muntre spøgende Brudepiger, [57] . . . med Kinden farvet af bange Jomfruelskov . . . saadan sad hun der med Hænderne foldede i Skødet og stirrede op i Løvet. Aldrig havde jeg set hende saa glad og lykkelig! Tænkte hun maaske paa sin Brudgom . . . paa Fætteren, som netop denne Sommer havde besøgt hendes Familie og nys forladt Byen. Stakkel! Hun kendte den Gang endnu ikke hans Troløshed . . . vidste endnu intet om den Skæbne, der rammer de uheldige, som ikke kan sige nej!

En Storm af Latter og Haandklap vakte hende af Tanker. Den lystige Olivia havde faaet den Idé, at de alle skulde gaa hen og bade i Skovsøen, der laa ganske tæt derved . . . et Forslag, der i første Øjeblik var blevet mødt med energiske Protester, fordi det »ved Gud ikke gik an«, men som nu pludselig blev vedtaget under énstemmig Jubel.

Først blev Olivia sammen med en anden af Veninderne sendt ud for nærmere at undersøge Forholdene; men da de efter faa Minutters Forløb vendte tilbage med den Besked, at der ikke var et Menneske at se i Nærheden, brød hele Selskabet op og

og stormede ned **imod** Søen, der laa blot et Par Hundrede Alen borte, omkranset af høje Siv og indesluttet af tætte, skjulende Træer.

Forinden var dog en tre-fire af Damerne bleven udstillet som Vagtposter rundt om Søen for at sikre mod en Overraskelse; og endelig var ogsaa min egen mandlige Ubetydelighed bleven erindret, idet jeg havde faaet strengt Tilhold om ikke at forlade Stedet og ikke at vende Ansigtet mod den Kant, hvor Søen laa.

Hvor følte jeg mig højtidelig og beklemt i **dette** Øjeblik, da jeg blev ladet alene under Egetræet sammen med Parasoller, Handsker, broderede Lommetørklæder og alskens Pakkenelliker, der laa henkastede paa Skrænten, - omgivet af den store, aabne Grønning, der bredte sig foran mig i fuldt Sollys, rød af Valmuer. Mangen dunkel Salighedsanelse fik mit unge Hjærte til at banke tungt og uroligt, mens jeg **sad dér med Hovedet i mine Hænder [75]** og anspændt lyttede til **undertrykt** Kvindelatter og halvkvalte **Skrig og Lyden af tyssende Stemmer**, der trængte op til mig gennem Skovstilheden.

Pludselig - **netop** som jeg syntes at have hørt det første Plask i Vandet - lod der et højt Hvin demede fra, og et Øjeblik efter høstes en forvirret Støj af raslende Løv og knækkende Kviste.

Jeg sprang op. Nede mellem Træerne foran Søen mylrede det med hvide Kvindeskikkelser, der brød sig Vej gennem Underskoven. Var det en Drøm? . . . Alle de Rubenske Nymfer befandt sig i vild Flugt op imod mig!

Enkelte var næsten nøgne, de fleste kun halvt paaklædte. Alle var de blege af Forfærdelse, **Nogle** skændtes med hæse Stemmer, et Par af dem **græd** . . . Alle havde de Favnen fuld af Klædningsstykker, som de i Skyndingen tabte **eller** snublede over.

Idet de fik Øje paa mig, udstødte de nye Hvin. Som en anskudt Flok af hvide Hinde spredtes de i et Nu til alle Sider og styrtede [76] ind i et højt Hindbærbuskads, hvor de forsvandt for mit Blik.

Jeg stod som himmelfalden. Det hele Syn var faret mig saa hastigt forbi, at jeg halvt om halvt troede det et Foster af min ophidsede Fantasi. Jeg havde af alle Skikkelserne kun genkendt Alma den **Barmsvulmende**, der **var**³⁰ løbet aldeles forvildet om i det blotte Underlinned med blegrødt Korset og i denne Dragt havde røbet, at hun med lige saa fuld Ret kunde bære Hædersnavnet Alma Kallipygos.

Jeg **før** sammen . . . Atter raslede det i Løvet nede ved Søen. En ældre, fredsommeligt udseende Herre kom gaaende inde

stormede ned **[1922:]mod** Søen, der laa blot et Par Hundrede Alen borte, omkranset af høje Siv og indesluttet af tætte, skjulende Træer.

Forinden var dog en tre-fire af Damerne bleven udstillet som Vagtposter rundt om Søen for at sikre mod en Overraskelse; og endelig var ogsaa min egen mandlige Ubetydelighed bleven erindret, idet jeg havde faaet strengt Tilhold om ikke at forlade Stedet og ikke at vende Ansigtet mod den Kant, hvor Søen laa.

Jeg husker endnu, hvor jeg følte mig højtidelig beklemt i det Øjeblik, da jeg blev ladet alene **tilbage** under Egetræet sammen med Parasoller, Handsker, broderede Lommetørklæder og alskens Pakkenelliker, der laa henkastede paa Skrænten, - omgivet af den store, aabne Grønning, der bredte sig foran mig i fuldt Sollys, rød af Valmuer. Mangen dunkel Salighedsanelse fik mit unge Hjærte til at banke tungt og uroligt, mens jeg anspændt lyttede til **den undertrykte** Kvindelatter og **de** halvkvalte **Skrig**, der trængte op til mig gennem Skovstilheden.

Pludselig - **just** som jeg syntes at have hørt det første Plask i Vandet - lod der et højt Hvin demede fra, og et Øjeblik efter høstes en forvirret Støj af raslende Løv og knækkende Kviste.

Jeg sprang op. Nede mellem Træerne foran Søen mylrede det med hvide Kvindeskikkelser, der brød sig Vej gennem Underskoven. Var det en Drøm? . . . Alle de Rubenske Nymfer befandt sig i vild Flugt op imod mig!

Enkelte var næsten nøgne, de fleste kun halvt paaklædte. Alle var [58] de blege af Forfærdelse, **nogle** skændtes med hæse Stemmer, et Par af dem **[1922:]lo** . . . Alle havde de Favnen fuld af Klædningsstykker, som de i Skyndingen tabte **og** snublede over.

Da de fik Øje paa mig, udstødte de nye Hvin. Som en anskudt Flok af hvide Hinde spredtes de i et Nu til alle Sider og styrtede ind i et højt Hindbærbuskads, hvor de forsvandt for mit Blik.

Jeg stod som himmelfalden. Det hele Syn var faret mig saa hastigt forbi, at jeg halvt om halvt troede det et Foster af min ophidsede Fantasi. Jeg havde af alle Skikkelserne kun genkendt Alma den **[1922:]barmsvulmende**, der **havde** løbet aldeles forvildet om i det blotte Underlinned med blegrødt Korset og i denne Dragt havde røbet, at hun med lige saa fuld Ret kunde bære Hædersnavnet Alma Kallipygos.

Jeg **før** sammen . . . Atter raslede det i Løvet nede ved Søen. En ældre, fredsommeligt udseende Herre kom gaaende

under Træerne med en langhaaret Vandhund i Hælene. Da han fik Øje paa min lille Person, kom han hen til mig, lagde det kolde Sølvhaandtag af sin Stok paa min Næse og spurgte smilende, hvad det var for Damer, der besøgte Skoven i **Dag**. Da jeg havde givet ham tilfredsstillende Oplysninger, lo han lunt og fortsatte derpaa rolig sin Gang, søvnt fulgt af sin langhaarede Hund.

Der hengik nu en rum Tid, inden Damerne [77] igen viste sig; og da de endelig dukkede frem fra deres forskellige Skjulesteder, hvor de havde fuldført deres Paaklædning, begyndte der et livligt Skænderi.

Alle kastede Skylden for det passerede paa Thea Nielsen, - hin høje, grimme Dame, som jeg Aaret efter **saa** i Selskab med Eleonora ved Garnisonens Revy paa Fredrikspladsen. Hun havde nemlig staaet Vagt henne paa den Kant, hvorfra den fremmede Herre var kommen, og de fleste paastod rent ud, at hun med Vilje ikke havde varskoet i Tide, fordi det altid morede hende at bringe andre i Fortræd.

Thea, **hvem denne Mistanke gjorde ligbleg**, forsøgte ivrigt at forsvare sig, og det ene heftige Ord tog det andet. Den tykke Almas kuglerunde Kinder blussede som Pæoner, mens hun overdyngede sin Veninde med Beskyldninger og Skældsord, der aabenbart ikke alle var beregnede for mine Øren. Det **saa** næsten ud til, at de to ophidsede unge Piger kunde være kommen i Haarene paa hinanden, dersom ikke Eleonora i sin barnlige Skræk for vrede Ord og lidenskabelige Ansigter havde kastet sig imellem og stiftet Fred.

»Se dog til, at I kan forliges!« raabte hun og holdt dem hver en Haand for Munden. »Vi er dog kommen herud for at more os.«

»Ja, lad os nu blive fri for mere Vrøvl,« istemte andre. »Lad os komme hen og spille Ring. Nu er det ikke længer saa varmt.«

»Ja, lad os spille Ring!« raabte tilsidst alle for at faa Ende paa Tvisten.

Men først maatte man hen for at oplede de forskellige Smaating, som man i Skyndingen havde glemt nede ved Søen eller tabt under den forvirrede Flugt. En savnede en Sko, en anden et Bælte, en tredje et Strømpebaand; og mens man nu søgte efter det tabte rundtom mellem Buskene og samtidigt fortalte hinanden smaa Episoder fra det vilde Jag gennem Skoven, forvandlede efterhaanden Begivenheden for dem til et lystigt **Eventyr**, og Latter og muntre Raab lød atter under Bøgekronerne.

inde under Træerne med en langhaaret Vandhund i Hælene. Da han fik Øje paa min lille Person, kom han hen til mig, lagde det kolde Sølvhaandtag af sin Stok paa min Næse og spurgte smilende, hvad det var for Damer, der besøgte Skoven **[1922:]idag**. Da jeg havde givet ham tilfredsstillende Oplysninger, lo han lunt og fortsatte derpaa rolig sin Gang, søvnt fulgt af sin langhaarede Hund.

Der hengik nu en rum Tid, inden Damerne igen viste sig; og da de endelig dukkede frem fra deres forskellige Skjulesteder, hvor de havde fuldført deres Paaklædning, begyndte der et livligt Skænderi.

Alle kastede Skylden for det passerede paa Thea Nielsen, - hin høje, grimme Dame, som jeg Aaret efter **saae** i Selskab med Eleonora ved Garnisonens Revy paa Fredrikspladsen. Hun havde nemlig staaet Vagt henne paa den Kant, hvorfra den fremmede Herre var kommen, og de fleste paastod rent ud, at hun med Vilje ikke havde varskoet i Tide, fordi det altid morede hende at bringe andre i Fortræd.

Thea forsøgte ivrigt at forsvare sig, og det ene heftige Ord tog det andet. Den tykke Almas kuglerunde Kinder blussede som Pæoner, mens hun overdyngede sin Veninde med Beskyldninger og Skældsord, der aabenbart ikke alle var beregnede for mine Øren. Det **saae** næsten ud til, at de to ophidsede unge Piger kunde være kommen i Haarene paa hinanden, dersom ikke Eleonora i sin barnlige Skræk for vrede Ord og lidenskabelige Ansigter havde kastet sig imellem og stiftet Fred.

"Se dog til, at I kan forliges!" raabte hun og holdt dem hver en Haand for Munden. "Vi er dog kommen herud for at more os." [59]

"Ja, lad os nu blive fri for mere Vrøvl," istemte andre. "Lad os komme hen og spille Ring. Nu er det ikke længer saa varmt."

"Ja, lad os spille Ring!" raabte tilsidst alle for at faa Ende paa Tvisten.

Men først maatte man hen for at oplede de forskellige Smaating, som man i Skyndingen havde glemt nede ved Søen eller tabt under den forvirrede Flugt. En savnede en Sko, en anden et Bælte, en tredje et Strømpebaand; og mens man nu søgte efter det tabte rundtom mellem Buskene og samtidigt fortalte hinanden smaa Episoder fra det vilde Jag gennem Skoven, forvandlede efterhaanden Begivenheden for dem til et lystigt **Eventyr**, og Latter og muntre Raab lød atter under Bøgekronerne.

Imidlertid samledes en stadig større **Rund**⁷⁹**kreds** ved Ringspillet ude paa den aabne Grønning. Røde, blaa og lilla Krinolinenederdele svævede hen over Græsset som halvfylde Balloner, og de trefarvede Ringe fløj hid og did i Solskinnet. Alle de spillende Damer havde smøget det højre Kjoleærme helt op til Skuldren for at kunne bevæge sig mere frit; hvide, fyldige Arme med Smilehuller i Albuen hævedes og sænkedes med yndefulde Bevægelser; Øjne straaledede og Kinder blussede omkap med Græssets Valmuer.

Herligst af alle straaledede for mine Øjne Eleonora. Jeg sad derhenne paa Skrænten under den store Eg og slap hende ikke et Øjeblik **af Syne**. Aldrig havde jeg set hende saa dejlig, aldrig saa foraarsglad som paa denne Dag! Det **saa'** ud, som om hun endnu var beruset af det sidste, stormende Kærlighedsmøde med den bortdragne Fætter; som om hendes Kinder endnu glødede af hans Kys; . . . og jeg stakkels Fyr sad **dér** som en syg Hund og led alle Skinsygens skrækelige Kvaler.

[80] »Men er jeg da rent forrykt!« udbød jeg pludselig ganske højt og sprang op fra den Plet midt inde i den mørke Skovs Ensomhed, hvor jeg havde ligget og drømt med vaagne Øjne.

Ganske fortumlet **af Minder og Minders Fantasteri** skyndte jeg mig bort, ud af Skoven og ned til Aaen, hvor min Baad laa fortojjet. Det var allerede blevet Aften. Oppe paa Bakkerne bag Skoven stod Hytter og Gaarde og stirrede med røde Øjne ud imod den Plet i Nordvest, hvor »Dagens Dronning« var sunken ned i sin Purpur-**Alkove**. Snart slukkedes den sidste Skyfakkell om hendes Leje. **De fjerne** Højder blaaned. **Og henover** Aaens rindende Blod vævede Engene deres lette, bølgender Taagespind.

Da kom Natten svævende ind paa sine lydlose Flaggermusvinger. Graa og klam sænkede den sig som en Kæmpe-Vampyr ned over den fredeligt slumrende Jord, sugende de sidste Farver, drak det sidste Liv.

. . . Just som den sidste svage Luftning havde lagt sig til Hvile mellem de fjerne Bakker, den sidste Rødme forladt Himmelranden i Vest, var jeg sluppen ned ad den lumske Skjermaa til Gudenaens bredere Vande.

Jeg lagde mig mageligt til Rette ved Roret - med Fødderne oppe paa Baadens Ræling - og gav mig Strømmen og Natten i Vold.

*
*

Da er det, man bør begynde sin natlige Fart ned ad

Imidlertid samledes en stadig større **Rundkres** ved Ringspillet ude paa den aabne Grønning. Røde, blaa og lilla Krinolinenederdele svævede hen over Græsset som halvfylde Balloner, og de trefarvede Ringe fløj hid og did i Solskinnet. Alle de spillende Damer havde smøget det højre Kjoleærme helt op til Skuldren for at kunne bevæge sig mere frit; hvide, fyldige Arme med Smilehuller i Albuen hævedes og sænkedes med yndefulde Bevægelser; Øjne straaledede og Kinder blussede omkap med Græssets Valmuer.

Herligst af alle straaledede for mine Øjne Eleonora. Jeg sad derhenne paa Skrænten under den store Eg og slap hende ikke et Øjeblik **afsyne**. Aldrig havde jeg set hende saa dejlig, aldrig saa foraarsglad som paa denne Dag! Det **saae** ud, som om hun endnu var beruset af det sidste, stormende Kærlighedsmøde med den bortdragne Fætter; som om hendes Kinder endnu glødede af hans Kys; . . . og jeg stakkels Fyr sad **d e r** som en syg Hund og led alle Skinsygens skrækelige Kvaler.

"Men er jeg da rent forrykt!" udbød jeg pludselig ganske højt og sprang op fra den Plet midt inde i den mørke Skovs Ensomhed, hvor jeg havde ligget og drømt med vaagne Øjne.

Ganske fortumlet skyndte jeg mig bort, ud af Skoven og ned til Aaen, hvor min Baad laa fortojjet. Det var allerede blevet Aften. Oppe paa Bakkerne bag Skoven stod Hytter og Gaarde og stirrede med røde Øjne ud imod den Plet i Nordvest, hvor "Dagens Dronning" var sunken ned i sin Purpur-**Alkove**. Snart slukkedes den sidste Skyfakkell om hendes Leje, **de** [1922:]**fjerne** Højder blaaned, **og henover** Aaens rindende Blod vævede Engene deres lette, bølgender Taagespind.

Jeg var netop sluppen lykkeligt ned ad den lumske Skjermaa til Gu[60]denaens bredere Vande, da Natten kom svævende ind paa sine lydlose Flaggermusvinger. Graa og klam sænkede den sig som en Kæmpe-Vampyr ned over den fredeligt slumrende Jord, sugende de sidste Farver, drak det sidste Liv.

Jeg lagde Aarerne ind, satte mig mageligt tilrette ved Roret - med Fødderne oppe paa Baadens Ræling - og gav mig Strømmen og Natten i Vold.

<p>Gudenaens Vande. Naar den sidste Luftning har lagt sig til Hvile mellem Bakkerne, og den sidste Rødme forladt Himmelranden i Vest, lægger man sig til rette ved Roret, og giver sig Strømmen og Natten i Vold.</p>		
<p>[241] Det er, som gled man ind i selve Dødens Riger. Paa begge Sider: de mørke, øde, tavst henstrakte Enge med ensomme sorte Piletræer, og Bakkerne i det disede fjærne. Oven over: den kolde, dødningsblaa Himmel med Sommernattens brustne Stjærnehær. Og ikke en Lyd. End ikke disse Roman-Stilhedens »fjærne Hundeglam«. Nu og da et Plask af en Fisk i Vandskorpen eller det pludselige, gennemtrængende Skrig af en Ugle, der lydlos - som en Skygge -svæver hen over Engen. Derpaa al Ting dobbelt stumt, livløst, ørkenstille. Det eneste levende var den roligt mumlende Strøm, der, ligesom dæmpende sin Stemme for ikke at vække, iler hen i Natten med Baaden paa sin Ryg. I al denne øde Slummer synes den næsten som et besjælet Væsen³¹, drevet frem af en indre Vilje, der - lempelig, omsigtsfuld, sin Jydenatur tro - vælger sig netop denne sindig slyngede Vej mellem Hindringer og Modstande for at undgaa al unødigt Trætte, kun trodsende sig igennem i hele sin senestærke Kraft, naar alle Sunde lukkes, alle Udveje stænges. Ind igennem disse trange Snævringer, hvor Enghoets bedøvende Aande og Dunster fra tusende hemmelige Urter spøger i Luften, skynder den sig rask forbi med et mørkt Aasyn, ligesom knurrende paa en Ed. Men der, hvor de store Sivskove drømmer deres Æventyrdrom bag lette Spindelvævstaager, standser den næsten sin Fart, som vilde den opfordre sin Rytter til ret at dvæle ved Synet af denne overjordiske Dejlighed.</p>	<p>X: Det var, som at glide ind i Dødens Riger. Paa begge Sider: de mørke, øde, tavst henstrakte Enge med ensomme sorte Piletræer, - Bakkeme i det disede Fjærne³². Oven over: den kolde, dødningsblaa Himmel med Sommernattens brustne Stjærner. Og ikke en Lyd. End ikke disse Roman-Stilhedens »fjærne Hundeglam«. Blot en enkelt Gang et Plask af en Fisk i Vandskorpen eller det pludselige, gennemtrængende Skrig af en Ugle, der lydlost - som en Skygge - flagrede hen over Engen. Derpaa Alting dobbelt stumt, livløst, ørkenstille. Det eneste levende var den roligt mumlende Strøm, der ilede hen i Natten med Baaden paa sin Ryg. I al denne øde Slummer syntes den et besjælet Væsen, drevet frem af en indre Vilje, der - taalmodig, lempelig, [83] sin Jydenatur tro - valgte denne sindigt slyngede Vej for at undvige al Modstand og ikke at behøve at forhaste sig. Der, hvor de store Sivskove drømte deres Æventyrdrom bag spindelvævslette Taager, standsede den endog næsten helt sin Fart, - som vilde den ret indtrængende opfordre sin natlige Rytter til at dvæle ved Synet af deres overjordiske Dejlighed. »Et Ly for Elskende!« gentog jeg i Tankerne, mens jeg paany i tyst Forbigliden stirrede ind i det hemmelighedsfulde Vildnis. Og forhekset af tusinde Eng-Urter krydrede Dufte, der spogede om i Luften, udmalede min Fantasi mig Billede af et lykkeligt Elskovsmøde derinde. Jeg drømte om en idyllisk Plet derinde i Æventyrskovens Dyb, en lillebitte, aaben Plads paa de umærkeligt glidende Vande, . . . en cirkelrund, dunhammer-kranset Dam, hvor Aakander fredeligt breder deres svømmende Blade og gule Blomster. I en Baad, hvis Forstavn rager et lille Stykke ind i Dammen, men som ellers ligger ganske skjult i de høje [84] Siv,</p>	<p>Det var som at glide ind i Dødens Riger. Paa begge Sider: de mørke, øde, tavst henstrakte Enge med ensomme sorte Piletræer, - Bakkeme i det disede Fjærne. Oven over: den kolde, dødningsblaa Himmel med Sommernattens brustne Stjerneøjne. Og ikke en Lyd. End ikke disse Roman-Stilhedens "fjærne Hundeglam". Blot en enkelt Gang et Plask af en Fisk i Vandskorpen eller det pludselige, gennemtrængende Skrig af en Ugle, der som en Skygge flagrede henover Engen. Det eneste levende var den mumlende Strøm, der ilede hen i Natten med Baaden paa sin Ryg. I al denne tavse Slummer syntes den et besjælet Væsen, der med beraad Hu havde valgt denne sindigt slyngede Vej for at undvige al Modstand og ikke at forhaste sig. Der, hvor de store Sivskove drømte deres Eventyrdrom bag spindelvævslette Taager, standsede den endog næsten helt sin Fart, - det var, som vilde den indtrængende opfordre sin natlige Rytter til at dvæle ved Synet af deres overjordiske Dejlighed. "Et Ly for Elskende!" gentog jeg i Tankerne, mens jeg paany i tyst Forbigliden stirrede ind i det hemmelighedsfulde Vildnis. Og jeg sank hen i Drømme . . . Jeg drømte om en idyllisk Plet derinde i Eventyrskovens Dyb, en lille, aaben Plads paa de umærkeligt glidende Vande, . . . en cirkelrund, dunhammer-kranset Dam, hvor Aakander fredeligt breder deres svømmende Blade og gule Blomster. I en Baad, hvis Forstavn rager et lille Stykke ind i Dammen, men som ellers ligger ganske skjult i de høje Siv, sidder Eleonora,</p>

sidder Eleonora, helt klædt i hvidt, med en Krans af hvide Vandliljer paa sit udslaede Guldhaar. Ved Siden af hende sidder en ung Mand og holder Armen om hendes Liv. Det er Fætterens smukke, slanke Skikkelse, . . . det er hans store, mørkkrusede Digterhaar og smaa vilde Øjne³³. Hele Eftermiddagen har med Baaden trængt sig dybere og dybere ind i Urskoven og som to overgivne Børn nydt alle en Verdensopdaggers æventyrlige og spændende Tildragelser. Nu hviler de her i den stille, rødgyldne Solnedgangstime, tavse, betagne, - magtstjaalne af Skovens troldomsagtige Stilhed, en Stilhed, der er som vævet af Sivenes hemmelighedsfulde Hvisken og de rindende Strømmes Sirenesange. Eleonoras Kinder er blevne blege, og Fætteren, der kan føle hendes Hjærte banke feberagtigt mod hans Haand, bøjer sig tilsidst sagte ned over hende og hvisker hende et Ord i Øret. Hun svarer ikke, rører sig ikke, men en Taare lister stille ned ad hendes Kind. Da drager han hende til sig for at kysse hende . . . [85]

. . . Og videre gik Farten ned gennem Skyggelandet, ned mellem døde, tomme, mørke Engflader med skumringsblaa Bakker i det disede Fjærne.

Med **et** vaktet jeg af en **sælsom** Lyd. Det **lød**, som om der et Sted langt borte aabnedes en **knirkende Lem**, og lidt efter **hørt**es ganske tydeligt en **mørk, ligesom uendelig fjern** Aandestemme raabe ud i Natten. Fire Gange **gentoges** Raabet, hver Gang mod **et nyt** Verdenshjørne. Saa lukkedes **Lemmen igen**, - og atter **var** der kun den mumlende Strøm, der gled hen under den **blege Stjærnevrimmel**.

Jeg havde hurtigt genkendt Lyden. Det **var** Taarnvægteren under **Randers Kirkespir** og Klagen af hans Raaber, **der hver Time**³⁴ og i mere end en Mils Afstand kan høres over Dalbunden.

Snart dukkede ogsaa selve Randers By op af Engdisen forude. Men det var nu ikke længer den By, jeg forlod. Lille og **genfærdsagtig** svævede den over de blaalige Dampe - et Par Hustage omkring nogle tunge Taarne - [86] **som var det** Middelalderens gamle Klosterstad, **der** i denne natlige Stund var stegen op af Graven. Ganske tydeligt syntes **jeg** at se de trange, mørke Smug mellem Kirkernes høje Stræbepiller og Munkeklostrenes skumle Mure - Peberslippen, Kejsergaarden, alle Lübeckernes stinkende Krinkelgange med de smaa, lerklinte Boder og dunkle Hornruder. Hist stod den **mægtige** Sct. Klemens, her Sct. Petri

helt klædt i hvidt, med en Krans af hvide Vandliljer paa sit udslaede Guldhaar. Ved Siden af hende sidder en ung Mand og holder Armen om hendes Liv. Det er Fætterens smukke, slanke Skikkelse, . . . det er hans store, mørkkrusede Digterhaar og vilde Øjne. Hele Eftermiddagen har de sejlet om og er **bestandigt** trængt dybere ind i Urskoven, **hvor de** som to overgivne Børn **har** nydt alle en Verdensopdaggers æventyrlige og spændende Tildragelser. Nu hviler de her i den stille, rødgyldne Solnedgangstime, tavse, betagne, - magtstjaalne af Skovens troldomsagtige Stilhed, en Stilhed, der er [61] som **sammenvævet** af Sivenes hemmelighedsfulde Hvisken og de rindende Strømmes Sirenesange. Eleonoras Kinder er blevne blege, og Fætteren, der kan føle hendes Hjærte banke feberagtigt mod hans Haand, bøjer sig sagte ned over hende og hvisker hende et Ord i Øret. Hun svarer ikke, rører sig ikke, men en Taare lister stille ned ad hendes Kind. Da drager han hende til sig for at kysse hende . . .

Jeg foer sammen og vaagnede.⁴⁰

. . . Og videre gik Farten ned gennem Skyggelandet, ned mellem døde, tomme, mørke Engflader med skumringsblaa Bakker i det disede Fjærne.

Med **eet** vaktet jeg af en sælsom Lyd. Det **var**, som om der et Sted langt borte aabnedes en **Dør**, og lidt efter **hørte jeg** ganske tydeligt en Aandestemme raabe ud i Natten. Fire Gange **gentoges** Raabet, hver Gang mod et nyt Verdenshjørne. Saa lukkedes **Døren igen**, - og atter **var** der kun den mumlende Strøm, der gled hen under den blege [1950; **altså trykfej!**] **Stjærnehimmel**.

Jeg havde hurtigt genkendt Lyden. Den **kom fra** Taarnvægteren **oppe** under Randers Kirkespir. Det var Klagen af hans Raaber, der hver Time og i mere end en Mils Afstand kan høres over Dalbunden.

Snart dukkede ogsaa selve Randers By op af Engdisen forude. Men det var nu ikke længer den By, jeg forlod. Lille og **genfærdsagtig** svævede den over de blaalige Dampe - blot et Par Hustage omkring nogle tunge Taarne. **Det var, som om** Middelalderens gamle Klosterstad i denne natlige Stund var stegen op af Graven. Ganske tydeligt syntes jeg at se de trange, mørke Smug mellem Kirkernes høje Stræbepiller og Munkeklostrenes skumle Mure - Peberslippen, Kejsergaarden, alle Lübeckernes stinkende Krinkelgange med de smaa, lerklinte Boder og dunkle Hornruder. Hist stod den **mægtige** Sct. Klemens, her

Saa gaar det videre ned gennem Skyggelandet, ned mellem **de samme** døde, tomme Flader og fjærne, mørke Højder.

Men pludselig høres midt i Stilheden en **højt besynderlig** Lyd. Det er, som aabnedes der et Sted langt borte over Engene en knirkende Lem. Og en klar, men ligesom uendelig fjærn Aandestemme raaber ud i Natten. Fire Gange **gentages** Raabet, hver Gang mod **forskelligt** Verdenshjørne. Saa lukkes Lemmen, - og atter **er** der kun den rolige mumlende Strøm, der glider hen under Stjærnehimlen.

Det er Taarnvægteren paa **St. Morten** og Lyden af hans Raaber, der **hvert Kvarter** og i mer end en Mils Afstand høres over Dalbunden; - og snart dukker ogsaa selve Randers By op af Engdisen.

Men det er ikke længer den By, man forlod. Helt **spøgesagtig** svæver denne over de blaalige Dampe, **midt imod "Flintebjærgets" mørke Masse**. Kun et Par Tage ses omkring det tunge Taam, - som kunde [242] det være Middelalderens gamle Klosterstad, der i denne natlige Stund var stegen op af Graven. **Eller er det den? Man** synes pludselig at se den lyslevende for sig med de trange, mørke Smug mellem Kirkernes Piller og Klostrenes skumle Mure, - Peberslippen, Kejsergaarden, alle Lübeckernes stinkende Krinkelgange med de smaa, lerklinte Boder og dunkle Hornruder. Hist staar den **høje** St. Klemens, her St. Petri med sit Klokketaarn; og midt

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

imellem **hvil**er Helligaandshusets **mørke** Masse, hvor de laskede Sortebrødre ligger og snorker som Orner bag de favnetykke Mure.

Alt som Baaden glider, vokser Byen langsomt. Det er, som fulgte man Skridt for Skridt dens Vækst op igennem Tiderne. Skibsmaster dukker frem **mellem** Vindebroens høje Galger, Husrækker skimtes - men **alt** utydeligt, uvirkeligt, som et koglende, bestandig skiftende Skygebillede paa **Nattens** Væg.

Nu ligger **den** ret foran, **terrasseformig** bygget op ad Skraaning, og med **Møllerne** over sig paa **Bakken** som **sorte** Spejdere; endnu kun en liden, troskyldig By, men **hyggelig** og **lunt** gemt ind under Skraanten. **Rækkevis** strækker **Tagene** sig, **det ene** over **det andet**, **stabile** sammen som **Husene** i en Legetøjsæske, og **midt i det** **staar** det firkantede Kirketaarn, hvor **Vægteren** **regelmæssig** træder frem i sin Luge som Kukkere i et Nürnberg-Ur.

Under ham **snor** sig de dødsstille Gader. **I Tankerne** ser han **de smaa**, pyntelige Bindingsværkshuse med **deres** **kunstige** Karnapper og rigt udskaarne Vinduesposter, nogle røde, andre blaa eller grønne i de murede Felter, og alle med **nydelige** **Smaa**haver for Gavlene. **Høje** Flisetrapper med et **sirligt** **Smedejærngelænder** fører op til de mørke Egedøre, hvis blanke Messinghaandtag skinner i Natten; og inde under de brede Tagkæg hænges **der** yndefulde Svalegange, der skygger ned over de smaa, grønne Ruder, bag hvilke Borgerne **fredelig** slumrer Side om Side med fyldige Borgerkoner i **deres** snehvide Himmelsenge.

Henne paa en Bænk under en **stor** Lind, hvis løvrige Grene strækker sig ud over den ujævne Gade, sidder en **tyk** Vægter og storsnorke over sin Morgenstjerne.

Men gennem et Hug i Gaden ser man ud over et ødelagt Stræde med store, sorte Brandtomter, sønderskudte Bygningsrester og Ruinen af et Kloster; en hyggelig lille By, men hærget af Ilden, af **Vanheld** og fjendtlige Indfald.

Hist falder et ensomt Lysskær fra et ovalformet Gavlvindue ud over Gaden. Derinde sidder en statelig Mand i en halvslidt Gyldenlæders Lænestol, omgivet af smukke Egepaneler og **store** Reoler med vægtige Bøger i Svinelæder og Pergament. Et **højt**, udskaaert Husalter dækker den ene Væg, og i Hjørnet staar en grøn Fajanceovn med bibelske Reliefer. En Gaasefjer **hvil**er i hans hvide, ringbesatte Haand,

med sit Klokketaarn, og midt imellem dem **rugede** Helligaandshusets **tunge** Masse, hvor laskede **Sorte**brødre laa og snorkede som Orner bag de favnetykke Mure.

. . . Alt som Baaden hastede frem, voksede Byen langsomt. Det var, som fulgte jeg Skridt for Skridt dens Vækst op igennem Tiderne. Skibsmaster dukkede frem **bag** Vindebroens høje Galger, Husrækker skimtedes . . . men **Alt** utydeligt, uvirkeligt, som et koglende, bestandig skiftende Skygebillede paa en Væg **af halvklar** Nat.

Nu laa **Byen** ret foran mig, bygget **terrasseformigt** op ad Skraaning, - **en lille, sirlig** **By** fra **Allongeparykkernes Tid**, **mindende** [87] **om** en Samling Huse fra en Legetøjsæske og overtaget af det firkantede Kirketaarn, hvor **Vægteren** **regelmæssig** træder frem i sin Luge som Kukkere i et Nürnberg-Ur. Neden under ham, **paa alle Sider omkring Kirken**, **snor** sig de dødsstille Gader, Række ved Række af pyntelige Bindingsværkshuse med fremspringende Karnapper og rigt udskaarne Vinduesposter, nogle røde, andre blaa eller grønne i de murede Felter, alle med spraglede Blomsterhaver foran Gavlene. Stejle Flisetrapper med et kunstfærdig smeddet **Jærnrækværk** fører op til de mørke Egedøre, hvis blanke Messinghaandtag skinner i Natten. Og inde under de bredt udfaldende Tagkæg hænges yndefulde Svalegange, der skygger ned over de smaabitte, flaskegrønne Ruder, bag hvilke fyldige Borgermænd **fredeligt** slumrer Side om Side med fyldige Borgerkoner i store, snehvide Himmelsenge. Henne paa en Rundbænk under en **mægtig** Lind, der groer³⁵ midt paa den ujævne Gade og **strækker sine løvrige Grene saa langt ud over den, at de næsten berører** **Hustagene til begge Sider**, sidder [88] en **gammel** Vægter og storsnorke over sin **Morgenstjerne**. Pludselig farer han op ved Taarnvagtens Raab, gaber, skutter sig, og **fortsætter** melankolsk syngende sin **Vej ned ad** den øde Gade. **Ved et Havehjørne standser han og kaster et Blik** ud over et ødelagt Stræde med store, sorte Brandtomter, sønderskudte Bygningsrester og **Ruinen** af et Kloster, - en Uhyggens Staddel, hærget af Ilden, af **Helsot** og fjendtlige Indfald³⁶.

Histovre falder et ensomt Lysskær ud over Gaden fra et ovalformet Gavlvindue i et stort Hus med gule Tegl. Derinde sidder en statelig Mand i en halvslidt Gyldenlæders Lænestol, omgivet af smukke Egepaneler og Reoler **fulde af** vægtige Bøger i Svinelæder og Pergament. Et udskaaert Husalter dækker Stuens ene Væg, og i et Hjørne staar en sæbebrøn Fajanceovn med bibelske Reliefer. Det er velbyrdig Digter og Sognepræst

Sct. Petri med sit Klokketaarn, og midt imellem dem rugede Helligaandshusets tunge Masse, hvor laskede **Graa**brødre laa og snorkede som Orner bag de favnetykke Mure.

. . . Alt som Baaden hastede frem, voksede Byen langsomt. Det var, som fulgte jeg Skridt for Skridt dens Vækst op igennem Tiderne. Skibsmaster dukkede frem bag Vindebroens høje Galger, Husrækker skimtedes . . . men **alt** utydeligt, uvirkeligt, som et koglende, bestandig skiftende Skygebillede paa en Væg af halvklar Nat.

Nu laa **Byen** ret foran mig, bygget **terrasseformigt** op ad Skraaning **som** en Samling Huse fra en Legetøjsæske - **en lille, sirlig** **By** fra **Allongeparykkernes Tid**, overtaget af det firkantede Kirketaarn, hvor [62] **Vægteren** regelmæssigt træder frem i sin Luge som Kukkere i et Nürnberg-Ur. Neden under ham **snor** sig de dødsstille Gader, Række ved Række af pyntelige Bindingsværkshuse med fremspringende Karnapper og rigt udskaarne Vinduesposter, nogle røde, andre blaa eller grønne i de murede Felter, alle med spraglede Blomsterhaver foran Gavlene. Stejle Flisetrapper med et kunstfærdig smeddet **Jærnrækværk** fører op til de mørke Egedøre, hvis blanke Messinghaandtag skinner i Natten. Og inde under de bredt udfaldende Tagkæg hænges yndefulde Svalegange, der skygger ned over de smaabitte, flaskegrønne Ruder, bag hvilke fyldige Borgermænd **fredeligt** slumrer Side om Side med fyldige Borgerkoner i store, snehvide Himmelsenge. Henne paa en Rundbænk under en **mægtig** Lind, der groer midt paa den ujævne Gade og strækker sine løvrige Grene saa langt ud over den, at de næsten berører Hustagene til begge Sider, sidder en gammel Vægter og storsnorke over sin **Morgenstjerne**. Pludselig farer han op ved Taarnvagtens Raab, gaber og skutter sig, hvorpaa han melankolsk syngende **fortsætter** sin **Vej nedad** den øde Gade. Ved et Havehjørne standser han og kaster et Blik ud over et ødelagt Stræde med store, sorte Brandtomter, sønderskudte Bygningsrester og [1922: trykfej!]**Ruiner** af et Kloster, - en Uhyggens Staddel, hærget af Ilden, af **Helsot** og fjendtlige Indfald.

Histovre falder et ensomt Lysskær ud over Gaden fra et ovalformet Gavlvindue i et stort Hus med gule Tegl. Derinde sidder en statelig Mand i en halvslidt Gyldenlæders Lænestol, omgivet af smukke Egepaneler og Reoler **fulde af** vægtige Bøger i Svinelæder og Pergament. Et udskaaert Husalter dækker Stuens ene Væg, og i et Hjørne staar en sæbebrøn Fajanceovn med bibelske Reliefer. Det er velbyrdig Digter og

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

og i det han nu og da tankefuldt stryger **denne** ned ad sit sorte, spidst studsede Hageskæg, prenter han omstændelig sirlige Snørkler **og sælsomme Streger** paa et Blad Papir, **der** ligger foran ham paa Bordet:

»Ja, Vulcanus med sit glumme Øje,
med brandgul Gab og røde Flab,
bed og blæste saa paa dig, at bedste Midler fløje
hen, men ej kom igen,
som Røg og Damp for Vinde svinde«

Der **gaar** et selvtilfreds Smil over velbyrdig Pastor Lauritz Nielsen Randrups godmodige Ansigt. Han sætter Pennen i Hornet og rejser sig. Saa aabner han **stille** det ovalformede Vindue i Gavlen, og en sød Duft af **Hyacinther**, Levkøjer og Krusemynte strømmer ind fra Haven **demeden under**.

Over dens Træer ser han ud over den lille, hensygnende By. Og bag den strækker sig - mørkt og dystert - Engenes Uendelighed, med Aaens rindende Sølv hen under Sommernattens mildt blinkende Stjærner.

En ensom Baad glider derude. Men alt er stille. Ingen Lyd forstyrrer Nattens dybe Fred.

Pludselig aabnes en knirkende Lem højt over hans Hoved. Og ud i Stilheden lyder et søvndrukkent Raab:

»Klaa-ken er slav-gen et Kvarteeeeeer - til tow!"

Laurits Nielsen Randrop, Forfatter af den i hine Dage bekendte Klagesang, betitlet: »Randers Marsch, det er Randers Stads Drifters Beskrivelse, Dyders Berømmelse, itzige Ringheds Beklagelse, [89] med Forønskning til Forbedring«. Der hviler en Gaasefjer i hans hvide, fyldige, ringbesatte Haand, og idet han nu og da tankefuldt stryger sig ned ad sit sorte, spidst studsede Hageskæg, nedprenter han omstændelig sirlige Snørkler paa et Blad Papir, **som** ligger foran ham paa Bordet:

»Ja, Vulcanus med sit glumme Øje,
med brandgul Gab og røde Flab,
bed og blæste saa paa dig, at bedste Midler fløje
hen, men ej kom igen,
som Røg og Damp for Vinde svinde«

Her bliver han afbrudt. Døren aabnes sagte, og ind træder en lysblond Kvinde i en hvid, fodsid Musselinsdragt, der falder i to **stive**, kyske Folder fra Armhulerne ned mod Gulvet. Men under Halsen er Kjolen dybt **udskaaret**³⁷, og den pragtfulde Barm svulmer nøgen frem over Livstykket, lige til de rosenrøde Brystvorter, der skælmsk kigger op over Kniplingskanten. Smilende lægger hun Haanden paa sin Husbonds Skulder og minder ham om, at det allerede er langt frem paa [90] Natten, at han bør standse sit Arbejde og søge Hvile.

»Du har Ret, min hjærte Eleonora!« svarer han - og der **glider** et selvtilfreds Smil over den velbyrdige Hr. Pastors godmodige Ansigt - »Aanden bør standse udi sin Flugt og lig Skovens Fugle vende hjem til sin Rede for atter aarle at opstaa!«

Med disse Ord sætter han Pennen i Blækhornet, tager begge sin Hustrus Hænder, der er endnu hvidere, endnu fyldigere og besat med endnu flere Ringe end hans egne, og trykker ærbødigt - efter Tidens Skik - et Kys paa hendes hvide Barm.

Saa rejser han sig og aabner det ovalformede Vindue, hvorigennem en sød Duft af **Hyazinther**, **Levkøjer** og Krusemynte strømmer ind fra Haven **nedenunder**. En Stund staar de begge tavse og ser ud over den lille, slumrende By, ud imod Engenes mørke Uendelighed og den staablinkende Aa. En ensom Baad glider derude³⁸. Men alt er stille. Ingen Lyd forstyrrer Nattens dybe Fred. [91]

Da aabnes en knirkende **Lem** højt over **hans**³⁹ Hoved. Og ud i Stilheden lyder et søvndrukkent Raab:

»Klaa-ken er slav-gen et Kvar-

Sognepræst Laurits Nielsen Randrop, Forfatter af den i hine Dage bekendte Klagesang, betitlet: "Randers Marsch, det er Randers Stads Drifters Beskrivelse, Dyders Berømmelse, itzige Ringheds Beklagelse, med Forønskning til Forbedring". Der hviler en Gaasefjer i hans hvide, fyldige, ringbesatte Haand, og idet han nu og da tankefuldt stryger sig ned ad sit sorte, spidst studsede Hageskæg, nedprenter han omstændelig sirlige Snørkler paa et Blad Papir, **som** ligger foran ham paa Bordet:

"Ja, Vulcanus med sit glumme Øje,
med brandgul Gab og røde Flab,
bed og blæste saa paa dig, at bedste Midler fløje
hen, men ej kom igen,
som Røg og Damp for Vinde svinde"

[63] Her bliver han afbrudt. Døren aabnes sagte, og ind træder en lysblond Kvinde i en hvid, fodsid Musselinsdragt, der falder i to **lange**, kyske Folder fra Armhulerne ned mod Gulvet. Men under Halsen er Kjolen dybt **udskaaren**, og den pragtfulde Barm svulmer nøgen frem over Livstykket, lige til de rosenrøde Brystvorter, der skælmsk kigger op over Kniplingskanten. Smilende lægger hun Haanden paa sin Husbonds Skulder og minder ham om, at det allerede er langt frem paa Natten, at han bør standse sit Arbejde og søge Hvile.

"Du har Ret, min hjærte Eleonora!" svarer han - og der glider et selvtilfreds Smil over den velbyrdige Hr. Pastors godmodige Ansigt - "Aanden bør standse udi sin Flugt og lig Skovens Fugle vende hjem til sin Rede for atter aarle at opstaa!"

Med disse Ord sætter han Pennen i Blækhornet, tager begge sin Hustrus Hænder, der er endnu hvidere, endnu fyldigere og besat med endnu flere Ringe end hans egne, og trykker ærbødigt - efter Tidens Skik - et Kys paa hendes hvide Barm.

Saa rejser han sig og aabner det ovalformede Vindue, hvorigennem en sød Duft af **Hyazinth**, **Levkøj** og Krusemynte strømmer ind fra Haven **nedenunder**. [1950: trykfej!:]Et Stund staar de begge tavse og ser ud over den lille, slumrende By, ud imod Engenes mørke Uendelighed og den staablinkende Aa. En ensom Baad glider derude. Men alt er stille. Ingen Lyd forstyrrer Nattens dybe Fred.

Da aabnes en knirkende **Dor** højt over **deres** Hoveder. Og ud i Stilheden lyder et søvndrukkent Raab.

Jeg hører i dette Øjeblik - to Hundrede Aar derefter - det

	teeeeeeeer - til tow!«	<p>samme Raab over mit Hoved: "Klaaken er slav-gen tow! Vinden er Sydvest!"</p>
	[92]	
	XI.	Hjernespind
	<p>Efter et Par Timers urolig Søvn i Hotellets Seng, hvis Hovedpude lugtede af Handelsrejsendes Pomade, og hvis Fjedermadrats sang og sukkede som et Orgelværk, hver Gang jeg vendte mig, vaagnede jeg ud på Morgenen ved en heftig nervøs Rykning gennem hele Legemet. Jeg satte mig overende i Sengen, trykkede Ansigtet ned i mine Hænder og udbrod ganske højt: "Ja, - rigtig! . . . rigtig!"</p> <p>Og i Tankerne fortsætter jeg:</p> <p>Saadan var det! Adjunkt Hammer friede paa Gammelmandsballet i Klubben! Først havde han gjort en Visit, derefter sendt et Brev og en Blomst, og endelig friede han mundtligt midt under en Inklinationsdans. Hele By havde i mange Dage ikke talt om andet. Alle mente at kende Begivenheden i dens [93] mindste Enkeltheder, lige til Ordlyden af Frierbrevet. Baade Adjunktens Husholderske, den tykke Madam Lumholdt, og Købmand Ankersens Kokkepige, der under Adjunktens Besøg "ganske tilfældigt" var kommen til at staa bag ved Spisestuedøren, havde givet interessante Oplysninger; men navnlig havde Eleonoras Veninde og Fortrolige, den grimme Dorothea Nielsen, været fuld af Historier, som hun med sædvanlig Skadefryd betroede Enhver, der vilde høre paa hende.</p> <p>. . . Jeg har i Drømme genfundet Traaden i Eleonora Ankersens sørgelige Historie. Ved at lægge den ind paa Fantasiens Væverstol kunde jeg i Tankerne tydeligt genfremstille de forskellige Scener af dette tragiske Skuespil, hvis Slutningsoptrin der i sin Tid havde kostet mig saa mange vaade Lommetørklæder.</p> <p>Det var en Dag i Maj, eller maaske allerede i Slutningen af April. Ligemeget, - Foraar var det i hvert Tilfælde; og denne Omstændighed, Foraarsluftens Indflydelse paa Menneskenes erotiske Tilbøjeligheder, var sikkert ikke uden Skyld i, at Adjunkt Hammer [94] havde kunnet lade sig saa fuldstændigt rive hen af sin Lidenskab for en ubetydelig Borgerpige, Datteren af en simpel Bondekræmmer, endog uden nævneværdig Formue. Der var den almindelige Mening om ham, at han havde haft ganske anderledes højtflyvende Planer med Hensyn til sin ægteskabelige Fremtid, og at det først var efter en lang og</p>	<p style="text-align: center;">Lørdag Morgen</p> <p>Efter et Par Timers urolig Søvn i Hotellets Seng, hvis Hovedpude lugtede af Handelsrejsendes Pomade, og hvis Fjedermadrats sang og sukkede som et Orgelværk, hver Gang jeg vendte mig, vaagnede jeg nu⁴⁹ til Morgen ved en heftig, nervøs Rykning gennem hele mit Legeme. Jeg satte mig overende i Sengen, trykkede Ansigtet ned i mine Hænder og udbrod ganske højt: "Ja, - rigtig! . . . rigtig!"</p> <p>Og paa Papiret fortsætter jeg nu:</p> <p>Ja, saadan var det! Adjunkt Hammer friede paa Gammelmandsballet i Klubben! Først havde han gjort en Visit, derefter sendt et Brev og en Blomst, og endelig friede han mundtligt midt under en Inklinationsdans. Den ganske By talte i mange Dage ikke om andet. Alle mente at kende Begivenheden i dens mindste Enkeltheder, lige til Ordlyden af Frierbrevet. Baade Adjunktens Husholderske, den tykke Madam Lumholdt, og Købmand Ankersens Kokkepige, der under Adjunktens Besøg "ganske tilfældigt" var kommen til at staa bag ved Spisestuedøren, havde givet interessante Oplysninger; men navnlig havde Eleonoras Veninde og Fortrolige, den grimme Dorothea Nielsen, været fuld af Historier, som hun med sædvanlig Skadefryd betroede enhver, der vilde høre paa hende.</p> <p>. . . Forunderligt! Jeg har i Drømme genfundet Traaden i Eleonora Ankersens sørgelige Historie. Jeg vil nu forsigtig lægge den ind paa Fantasiens [1950 - trykfej!]⁵⁰;Vævestol og forsøge, om det skulde kunne lykkes mig at genfremstille de forskellige Scener af dette tragiske Skuespil, der i sin Tid kostede mig saa mange vaade Lommetørklæder.</p> <p>Altsaa: det var en Dag i Maj, eller maaske allerede i Slutningen af April. Ligemeget, - Foraar var det i hvert Tilfælde; og denne Omstændighed, Foraarsluftens Indflydelse paa Menneskenes erotiske Trang, har muligvis ikke været uden Skyld i, at Adjunkt Hammer havde kunnet lade sig rive saa fuldstændigt hen af sin Lidenskab for en ubetydelig Borgerpige, Datteren af en simpel Bondekræmmer, endog uden [65] nævneværdig Formue. Der blev i hvert Fald en Gang sagt om ham, at han havde haft ganske anderledes højtflyvende Planer med Hensyn til sin ægteskabelige</p>

<p>[15]</p> <p>En halv Time efter ringede Adjunkt Hammer paa hos Politimesterens.</p> <p>En Pige lukkede op.</p> <p>Om Familien var til Stede?</p> <p>Jo - Frøkenen var hjemme. Om Adjunkten vide være saa god at træde ind.</p> <p>Inde i den store, herskabeligt udstyrede Dagligstue sad Frøken Ankersen ved et af Vinduerne og broderede - overgydt af Sollys, i en mørk Hjemmekjole og med en lille Violbuket i Brystet. Hun rejste sig straks - temmelig bleg - og hilste tavs paa Adjunkten, bød ham med en Haandbevægelse at tage Plads og satte sig derpaa igen ved sit Arbejde, tydelig urolig og uden en eneste gang at se paa ham.</p>	<p>bitter Kamp med sin Stolthed, at han endelig tog den Beslutning at tilbyde Eleonora Ankersen Meddelagtighed i hans Berømmelse.</p> <p>Hvorledes dette nu end forholdt sig . . . en skøn Dag skyndte han sig fra Skolen hjem til sin lille Pebersvendebolig paa Hjørnet af Hovmeden og den lange, kedelige Vestergade, gjorde her et omstændeligt Toilette foran sit store Hjørnespejl og ordnede med den Omhu, han altid anvendte paa sin Person, de virkelig smukke, mørkebrune Haarløkker, der bagtil hang ham næsten ned paa Skuldrene.</p> <p>En Timestid senere steg han op til Beboelseslejligheden paa første Sal i Købmand Ankersens cikoriebrune Købmandsgaard midt paa Vestregrave.[95]</p> <p>Eleonora var alene i Dagligstuen. Hun sad ved sit ovale Sybord henne under det ene Vindue i en blegrød, med mælkehvide Knapper besat Morgenkjole, der sluttede stramt om hendes næsten altfor høje Barm. Ved Siden af hende i Vindueskarmen stod der fuldt af blomstrende Potteplanter og mellem disse det lille Glas med Violer - hendes Yndlingsblomst - som man bestandig om Foraaret kunde se bag Ruden, naar man gik forbi nede paa Gaden.</p> <p>Ganske paa samme Plads og i samme Dragt havde hun siddet hin Gang - den eneste Gang - jeg som Dreng betraadte denne hyggeligt lavloftede, gammeldags udstyrede Stue med de brandgule Gardiner og de indlagte Mahognimøbler. Jeg kom som Budbringer fra min Kusine, der var en af Eleonoras mange Veninder og Beskyttere; og med sit altid venlige, skønt allerede den Gang lidt fraværende Smil bad hun mig at tage Plads. Men jeg kunde ikke faa mig selv bort fra Døren, saa betaget var jeg af hendes Nærhed. [96] Først da hun rejste sig for at gaa ud efter den Ting, som min Kusine havde ønsket at laane af hende, vovede jeg at se rigtig paa hende; og ikke saa saare havde Døren lukket sig bag hendes Ryg, før jeg - drevet af en uimodstaaelig Trang - sprang frem og kyskede den Plet paa Gulvtæppet, som hendes Fod sidste have betraadt.</p> <p>Nu bar det Adjunkt Hammer, der traadte højnæset ind ad Døren, udstyret med det mægtige Flagreslips, de mørkebrune Gamascher og den lille, sølvknappede Stok, hvormed han i de sidste Dage, forlokket af Kærligheden, yderligere havde latter-</p>	<p>Fremtid, og at det først var efter en lang Kamp med sin Stolthed, at han tog den Beslutning at tilbyde Eleonora Ankersen Meddelagtighed i hans Berømmelse.</p> <p>Hvorledes dette nu end forholdt sig . . . en skønne Dag skyndte han sig fra Skolen hjem til sin lille Pebersvendebolig paa Hjørnet af Hovmeden og den lange, kedelige Vestergade. Her gjorde han et omstændeligt Toilette foran sit store Hjørnespejl, ordnede med den Omhu, han altid anvendte paa sin Person, de virkelig smukke, mørkebrune Haarløkker, der bagtil hang ham næsten ned paa Skuldrene, bandt sit lange Flagreslips, trak et Par splinternye, rødbrune Handsker paa sine store Hænder og anbragte under den ene Arm den lille, sølvknappede Stok, hvormed han i de sidste Dage, forlokket af Kærligheden, yderligere havde latterliggjort sin Person.</p> <p>En Timestid senere steg han op til Beboelseslejligheden paa første Sal i Købmand Ankersens cikoriebrune Købmandsgaard midt paa Vestregrave.</p> <p>Eleonora var alene i Dagligstuen. Hun sad ved et ovalt Sybord henne under det ene Vindue i sin blegrøde, med mælkehvide Knapper besatte Morgenkjole - o, hvor husker jeg den nu! - der sluttede stramt om hendes næsten altfor høje Barm. Ved Siden af hende i Vindueskarmen stod der fuldt af blomstrende Potteplanter og mellem disse det lille Glas med Violer - hendes Yndlingsblomst - som man gærne om Foraaret kunde se bag Ruden, naar man gik forbi nede paa Gaden.</p>
--	--	--

Adjunkt Hammer blev ved første Øjekast klar over, at hun anede Hensigten med hans Besøg. Han kom ogsaa først nu til at tænke paa, hvor paafaldende denne Visit maatte forekomme hende, da det næppe var to Timer siden, at de havde hislt paa hinanden, - og denne Tanke tog straks Modet fra ham.

Tillige gjorde Synet af **Violbuketten paa hendes Bryst** ham øjenligkelig mistænksom og vakte paa nye al hans **Usikkerhed og Tvivl**. Var disse Blomster fra en Herre? Og maatte de i saa Fald ikke være fra En, som hun holdt af, ja hvem hun vilde vise dette synlige Tegn paa sin Bevaagenhed? . . . **Hun sad jo ved Vinduet. Maaske ventedes den udkaarne at ville gaa her forbi, og han skulde da se Buketten? Maaske var det et aftalt Tegn, en Beslutning om et Stævnemøde, udtalt i Blomstersprog . . . Hvad gyldig Bevis havde han i Grunden for, at h a n var den foretrukne? Madam Lumholdt! Et gammelt Snakkehoved, der løb omkring fra Kaffekop til Kaffekop med en Strikkekurv fuld af [16] Bysladder. Og paa saadan noget dumt Vaas havde han bygget alle sine Forhaabninger . . .**

I flere Minutter sad de to unge hver paa sin Stol og skjulte Blikkene for hinanden under den pinligste Tavshed. Adjunkt Hammer kunde ikke faa et Ord over sine Læber. Tungen klæbede til hans Gane, og hans Hjerte bankede, saa han frygtede for, at hun kunde høre det.

liggjort sin Person.

Straks da **han** rakte Eleonora Haanden og **så** den **Angstens** Blegthed, som hans Tilsynekomst fremkaldte i hendes Ansigt, forstod han, at hun anede Hensigten med hans Besøg - og dette forøgede den **Distraction**⁴², hvoraf han **bestandig** blev greben, saasart han befandt sig Ansigt til Ansigt med hende. Hertil bidrog desuden en anden Omstændighed. Han havde **øjeblikkeligt** ved sin Ind[97]trædelse faaet Øje paa Glasset med **Violertenne i Vindueskarmen**, og dette Syn optændte straks hans **skinsyge Mistænksomhed**.

Skulde disse Blomster være fra en Herre? I saa Fald maatte de jo være fra en, hun satte Pris paa, og hvem hun vilde vise et **synligt** Tegn paa sin Bevaagenhed. Maaske var de fra den latterlige Provisor Spreckelsen eller - naturligvis! - fra Dragonen Mohrhof! **Og** her sad han, Forfatteren til "Cicero og den romerske Veltalenhedskunst", indviklet i en erotisk Kappestrid med saadanne Personer!

Han havde taget Plads i en Armstol lige overfor hende og stirrede i fuldkommen Selvforglemmelse - med opspilede Øjne - hen paa hende gennem sine cirkelrunde Brillerglas. Eleonora havde bøjet sig dybt ned over sit Haandarbejde og lod, som om hun broderede meget ivrigt. Men - ak! - hendes Fingre røbede, hvor hun skælvede.

Ingen af dem vidste, hvor længe de havde siddet saaledes tavse over for hinanden, da de [98] Pludselig for de begge sammen ved en larmende Trommehvirvel nede fra Gaden.

Det var Stadens offentlige Udraaber, der paa denne Vis paakrævede Beboernes Opmærksomhed. Med sin kællingeagtige Stemme forkyndte han Ankomsten af en Sending fersk Fisk, der bortsolgtes paa Fredrikspladsen, samt efterlyste en Guldbrosche, som den foregaaende Aften var tabt i Tøjhusshaven og mod en Findeløn af to Rigsdaler kunde afleveres hos Garvermester Vang paa Brødregade. Trommelommelom - bom!

En ny Trommehvirvel og taktfaste Skridt henad den stille Gade.

Denne Larm vakte endelig Adjunkten af hans **Distraction**. Han **læned sig tilbage i Stolen**, trykkede med sin udspilede Haand Brillerne tættere ind mod Øjnene og begyndte **at tale om forskellige ligeGYLDIGE Ting, særligt** om Gammelmandsballet, der samme Aften skulde afholdes i Klubben. **Derimod vilde det slet ikke lykkes ham at komme i Gang med den Fremstilling af sine personlige Forhold og sine Fremtidsudsig-**

Straks da den lille Adjunkt havde rakt Eleonora Haanden og bemærket den Blegthed, som hans Tilsynekomst havde fremkaldt i hendes Ansigt, forstod han, at hun anede Hensigten med hans Besøg - og dette forøgede den **Adspredthed**, hvoraf han **regelmæssig** blev greben, saasart han befandt sig Ansigt til Ansigt med hende. Hertil bidrog desuden en anden Omstændighed. Han havde ved sin Indtrædelse faaet Øje paa Glasset med Violertenne i Vindueskarmen, og dette Syn optændte straks hans skinsyge Mistænksomhed.

Skulde disse Blomster være fra en Herre? tænkte han. I saa Fald maatte de jo være fra en, hun satte Pris paa, og hvem hun vilde vise et Tegn paa sin Bevaagenhed. Maaske var de fra den latterlige Provisor Spreckelsen eller - naturligvis! - fra Dragonen Mohrhof! **At tænke sig, at her sad han, Forfatteren til "Cicero og den romerske Veltalenhedskunst", indviklet i en erotisk Kappestrid med saadanne Personer!**

[66] Han havde taget Plads i en Armstol lige overfor hende og stirrede i fuldkommen Selvforglemmelse - med opspilede Øjne - hen paa hende gennem sine cirkelrunde Brillerglas. Eleonora havde bøjet sig dybt ned over sit Haandarbejde og lod, som om hun broderede meget ivrigt. Men - ak! - hendes Fingre røbede, hvor hun skælvede.

Pludselig **foer** de begge sammen ved en larmende Trommehvirvel nede fra Gaden.

Det var Stadens offentlige Udraaber, der paa denne Vis paakrævede Beboernes Opmærksomhed. Med sin kællingeagtige Stemme forkyndte han Ankomsten af en Sending fersk Fisk, der bortsolgtes paa Fredrikspladsen, samt efterlyste en Guldbrosche, som den foregaaende Aften var tabt i Tøjhusshaven og mod en Findeløn af to Rigsdaler kunde afleveres hos Garvermester Vang paa Brødregade. Trommelommelom - bom!

En ny Trommehvirvel og taktfaste Skridt henad den stille Gade.

Denne Larm vakte endelig Adjunkten af hans **Adspredthed**. Han trykkede med sin udspilede Haand Brillerne tættere ind mod Øjnene og begyndte **stammende** at tale om Gammelmandsballet, der samme Aften skulde afholdes i Klubben. **Egentlig var det noget ganske andet, han vilde have begyndt med. Han havde i Forvejen forberedt sig paa en omstændelig Fremstilling af sine personlige Forhold og sine Fremtidsud-**

<p>Under disse Forhold blev det en Befrielse, at Politimesteren kom ind - endnu i Gallauniform - og tydeligt nok paavirket af en animeret Frøkost i Klubben, hvor Byens Honoratiories havde været samlet efter Festligheden paa Torvet for i en snævrere Kreds at bringe Landsfaderen deres Hyldest. Hans store Hovet blussede, ja næsten dampede af Vin, hans Stemme bulrede og hans smaa Øjne sad stive i Ansigtet som to blanke Tiører.</p> <p>"God Dag, min kære Hr. o. s. v.!" udbrød han straks og omfavnede Adjunkten. "Naa, her sidder De og gør Kur til min Datter, mens vi andre gør vor Borgerligt som loyale Undersaatter. Jeg haaber dog, at De var henne paa Torvet i Formiddags, Hr. Jespersen -"</p> <p>"Hammer -" rettede Datteren halvhøjt henne ved Vinduet, tydelig skamfuld over Faderens Tilstand.</p> <p>"Hammer, mener jeg naturligvis -" vedblev Politimesteren og lo. "Jeg skal sige Dem, min kære Hr. Hammer . . . det vilde oprigtigt have smertet mig, i Fald De ikke havde haft den Fornøjelse at høre vor ærede Borgmesters Tale for Fædrelandet. Et oratorisk Mesterværk, Hr. Hannover -"</p> <p>"Hammer," rettede igen Datteren, denne Gang ganske højt.</p> <p>"Ja naturligvis - Hammer, mener jeg. "Det glæder overordentlig at se Dem, min kære Hr. Hammer," vedblev Politimesteren og trykkede ham atter hjertelig i Haanden. "Jeg haaber da, at De har ladet Dem indskrive til Klubballen i Aften. Jeg vil sige Dem, det bliver storartet . . . et ganske overordentligt Arrangement! . . . Men tag dog Plads . . . tag dog Plads, min kære Herre!"</p> <p>"Tak, jeg var just ved at gaa," svarede Adjunkten, hvem Politimesterens overstadige Livlighed og ustandselige Ordstrøm gjorde endnu mere ør. Han satte sig dog ned et Øjeblik og talte med om Festen paa Torvet og det forestaaende Bal - hvorpaa han hurtigt rejste sig op og tog Afsked.</p>	<p>ter, som han egentlig havde [99] belsuttet at begynde med og ligefrem glædet sig til at udvikle for hende.</p> <p>Hver Gang han gjorde et Tilløb i den Retning, var det, som om en drilsk Husnisse iværksatte et eller andet forstyrrende Uheld. Den ene Gang tabte Eleonora sin Broderesaks, saa han maatte rejse sig og tage den op. En anden Gang gav Stuens gamle Sangværks-Ur sig til at slaa Heltimeslag, hvorefter den ligesom spottende aflirede Melodien til "Ach, du lieber Augustin!"</p> <p>Det blev under disse Omstændigheder næsten en Befrielse, at Eleonoras Fader kom ind. Den lille, muntert trivelige Mand, en af Byens Originaler, viste sig i sin sædvanlige Krambods-Mundering: Skjorteærmer, en firkantet Kasket med en Knap oven i Pulden, Kaptræsko og den uundværlige Merskumpibe.</p> <p>"Goddaw," sagde han paa uforfalsket Jysk uden at tage Kasketten af Hovedet eller Pibespidsen fra Mundkrogen. "Naa, saa her sitter Jen og gør Kærresteri med min Datter. Ja ja, væsseo', Godtfolk! Nærenstii' han hejsen [100] har riele Hensigter. - Ellers Goddaw og Walkommen, Hr. Jespersen!"</p> <p>"Hammer," rettede Eleonora undseligt henne over sit Sytøj.</p> <p>"Hammer . . . Hammer, mener A natyrligvis. Ja ja! Væsseo', sit ner igen, go'e Mand! Og du, bitte Nora, du har vel nok en Kaffetaar at byde paa. Hr. Hammer drikker jo sagtens et Slat med. - - Naa, hva' har vi to saa hejsen at snakke om? Ja ja, A tænker det, at han skal vel ogsaa med til dette hersens Benbrækkeri i Avten paa Klubben, hva'? Ja ja! Vi Gammelfolk maa sgu osse hen og svinge Tøserne."</p> <p>Adjunkten vred sig paa Stolen, og hans Ansigt røbede tydeligt, at han havde mest Lyst til at springe op og minde denne Tølper om, hvem han talte til. Men ogsaa i denne Kamp med hans krænkede Stolthed vandt Kærligheden Sej; ja, for Eleonoras Skyld tvang han sig endog til at drikke en Kaffepunsch med den plumpe Bonde, skønt han afskyede Spiritus og øjeblikkeligt følte sig svimmel. [101]</p> <p>Saa snart han fandt Lejligheden passende, tog han Afsked og skyndte sig hjem. Synet af Eleonora - i Forbindelse maaske med den varme Kaffepunseh - havde bragt hans Lidenskab i</p>	<p>sigter; og da de nu i nogen Tid havde vekslet Bemærkninger om ligeGYldige Ting, besluttede han at skride til Værket.</p> <p>Men hver Gang han gjorde et Tilløb i den antydede Retning, var det, som om en drilsk Husnisse iværksatte et eller andet forstyrrende Uheld. Den ene Gang tabte Eleonora sin Broderesaks, saa han maatte rejse sig og tage den op. En anden Gang gav Stuens gamle Sangværks-Ur sig til at slaa Heltimeslag, hvorefter den ligesom spottende aflirede Melodien til "Ach, du lieber Augustin!"</p> <p>Og netop som han for tredje Gang havde rømmet sig for at begynde paa sin Selvforherligelse, trampede Eleonoras Fader ind ad Døren.</p> <p>Den lille, muntert trivelige Mand, en af Byens Originaler, viste sig i sin sædvanlige Krambods-Mundering: Skjorteærmer, en firkantet Kasket med en Knap oven i Pulden, Kaptræsko og den uundværlige Merskumpibe.</p> <p>"Goddaw," sagde han paa uforfalsket Jysk uden at tage Kasketten af Hovedet eller Pibespidsen fra Mundkrogen. "Naa, saa her sitter Jen og gør Kærresteri med min Datter. Ja ja, væsseo', Godtfolk! - Ellers Goddaw og Walkommen, Hr. Jespersen!"[67]</p> <p>"Hammer," rettede Eleonora undseligt henne over sit Sytøj.</p> <p>"Hammer . . . mener A natyrligvis. Ja ja! Væsseo', sit ner igen, [1922:]goe Mand! Og du, bitte Nore, du har vel en Kaffetaar at byde paa. De drikker jo sagtens et Slat med, Hr. Lange!"</p> <p>"Hammer," rettede Eleonora igen.</p> <p>"Ja vist . . . Hammer, mener A. Naa, hva' har saa vi to hejsen at snakke om? La' os se! A tænker, at han skal vel ogsaa med til dette hersens Benbrækkeri i Avten paa Klubben, hva'? Ja ja! Vi Gammelfolk maa sgu osse hen og svinge Tøserne."</p> <p>Adjunkten vred sig paa Stolen. Han var i sit Raseri lige ved at springe op og minde denne Tølper om, hvem han talte til. Men ogsaa i denne Kamp vandt Kærligheden Sej; over hans Stolthed; ja, for Eleonoras Skyld tvang han sig endog til at drikke en halv Kaffepunsch med den plumpe Bonde, skønt han afskyede Spiritus og øjeblikkeligt følte sig svimmel.</p> <p>Kort efter tog han Afsked og skyndte sig hjem. Men Synet af Eleonora - og tildels den varme Kaffepunseh - havde bragt hans Lidenskab i Flamme, og af det Glossarium, han kaldte</p>
---	---	--

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

<p>Han næsten styrtede ned ad Trapperne, og da han med lange [18] Skridt fo'r ned ad Gaden, vendte mange Folk sig om efter ham. Det var, som om han vilde løbe fra sig selv, fra sin Skam og sit Nederlag. Han begreb ikke, hvorledes det gik til, at han, som dog ellers aldrig havde manglet Mod, som endog havde haft Dristighed til at kritisere selve Ciceros Veltalenhed - at han ganske tabte al Fatning og blev som slagen med Stumhed, saa snart han stod over for denne unge Pige og ligesom følte Varmen fra hendes kornblomstblaa⁴¹ Øjne og Lyset fra Haarets Gyldenglorie.</p> <p>Der var nu ikke andet for - han maatte opgve det mundtlige Forsøg og lade Pennen tale. Endnu i Dag vilde han sende hende et Brev; thi han følte, at han ikke kunde udholde at leve endnu et Døgn uden at faa Vished.</p> <p>Idet han traadte ind i sin Stue og her igen fik Øje paa den udsprungne Therose i Vindueskarmen, fo'r en Tanke gennem hans Hoved. Denne Blomst, hans lille Kærlighedsorakel, der syntes ham saa nøje knyttet til alt, hvad han i den sidste Maaned havde tænkt og følt - den skulde ogsaa være hans Budbringer og Tolk.</p> <p>Hurtigt tog han en Saks fra sit Skrivebord og klippede Blomsten af. I en Skuffe fandt han en Papæske, som han fyldte halvt med Bomuld. Heri lagde han Blomsten, bestænkede den med lidt Vand, lagde Laaget over; bandt dette til med en Snor og forseglede . . . alt i aandeløs Hast, som galdt det om ikke at spille en Minut.</p> <p>Derpaa satte han sig til Skrivebordet og skrev straks og uden at standse det Brev, der skulde medfølge.</p> <p>Da det var færdigt, og idet han læste det igennem, undrede han sig over, hvor godt og naturligt Ordene faldt. Hundrede Gange i den sidste Tid havde han i Tankerne komponeret lange Frierbreve til Frøken Ankensen, snart omhyggelige Redegørelser for sine Forhold og Fremtidsudsigter, snart næsten sværmeriske Udbrud med Paakaldelse af hendes Barmhjertighed, et Par enkelte endog paa Vers . . . men alle havde han kasseret. Dette derimod var netop saa kort, klart og samtidigt saa oprigtigt, som han ønskede det. Det lød:</p> <p>"Frk. Eleonora Ankensen!</p> <p>Jeg tager næppe fejl, naar jeg formoder, at De fattede Hensigten med mit Besøg hos Dem i Dag. Jeg tror ogsaa at turde forudsætte, at De forstod Grunden til, at jeg ikke kunde [19] faa udtrykt, hvad jeg ønskede at sige Dem. Jeg frygtede Deres Vrede; jeg savnede Mod til at modtage Deres Afslag.</p>	<p>Glød, og paa Hjemvejen undfangede hans Glossarium af en Hjerne, en formelig poetisk Plan.</p> <p>Fast besluttet paa at bringe Sagen til Afgørelse endnu samme Dag gik han ind til Handelsgartner Bursche⁴³ og udvalgte her to pragtfulde gule Roser, som han bar med sig hjem i et stort Kræmmerhus.</p> <p>Den ene af dem lagde han varsomt ned i en Papæske, som han derpaa udfyldte med en Tot af den Bomuld, han plejede at stoppe sine Øren med, lagde forsigtigt et Laag over, bandt det hele til med en Snor og forseglede . . . Alt i aandeløs Hast, som galdt det om ikke at spille en Minut⁴⁴.</p> <p>Derpaa anbragte han sig ved Skrivebordet og nedskrev uden Overvejelser følgende Linjer:</p> <p>"Frk. Eleonora Ankensen!</p> <p>Jeg tager næppe fejl, naar jeg formoder, at De fattede Hensigten med mit Besøg hos Dem i Dag. Deres Faders Ankomst forhin 102 drede mig imidlertid i at faa udtrykt, hvad jeg havde paa Hjærtet. Tillad mig nu ved disse Linjer at fremsætte det Spørgsmaal, hvormed jeg tav. Jeg tror at turde forudsætte, at</p>	<p>sin Hjerne, udsprang der paa Hjemvejen en virkelig poetisk Tanke.</p> <p>Fast besluttet paa at bringe Sagen til en Afgørelse endnu samme Dag gik han ind til Handelsgartner Bursche og udvalgte her to pragtfulde gule Roser, som han bar med sig hjem i et stort Kræmmerhus.</p> <p>Den ene af dem lagde han varsomt ned i en Papæske, som han udfyldte med en Tot af den Bomuld, han plejede at stoppe sine Øren med, lagde forsigtigt et Laag over, bandt det hele til med en Snor og forseglede.</p> <p>Derpaa anbragte han sig ved Skrivebordet og nedskrev uden foregaaende Overvejelser følgende Linjer:</p> <p>"Frk. Eleonora Ankensen!</p> <p>Jeg tager næppe fejl, naar jeg formoder, at De fattede Hensigten med mit Besøg hos Dem idag. Deres Hr. Faders Ankomst forhindrede mig i at faa udtrykt, hvad jeg havde paa Hjærtet. Tillad mig nu ved disse Linjer at fremsætte det Spørgsmaal, hvormed jeg tav. Jeg tror at turde forudsætte, at</p>
--	--	---

Tillad mig ved disse Linjer at fremsætte det Spørgsmaal, hvormed jeg tav. Jeg har taget mig den Frihed at ledsage dette Brev med en Blomst, en Rose, og beder Dem, Frøken, at svare mig ved denne. [Det er en Blomst fra en Plante, der har tilhørt min Moder, min eneste Modreearv.](#) Dersom jeg ikke er Dem helt ligegyldig, [Frøken](#) - vil De da bære denne Rose paa Deres Dragt i Aften? [Har](#) jeg derimod taget fejl af Deres [Venlighed og Overbærenhed imod mig, beder](#) jeg Dem om at tilintetgøre saavel Blomsten som dette Brev."

Hr. Hammer nikkede til sig selv, forseglede hurtigt Brevet og kaldte paa Madam Lumholdt.

"Vil De være saa god, Madam Lumholdt, at bringe dette Brev og denne Æske hen til Frøken Ankersen . . . men straks. Det er blot [et gammelt klassisk Haandskrift](#), Frøkenen har ønsket at se . . . men jeg vil alligevel helst, at De overbringer det i Frøkenens egne Hænder."

"Det skal saamænd ske, Hr. Hammer," sagde Madam Lumholdt, idet det [smørrede](#) Smil atter ligesom fedtede hele hendes fyldige Ansigt. ["Det skal saamænd ske . . . og jeg er ganske overbevist om, at Frøken Ankersen vil blive meget glad over at se Hr. Hammers kla'siske Haandskrift."](#)

saavel mine nuværende Forhold som de ikke ganske almindelige Forhaabninger, jeg tør gøre mig med Hensyn til Fremtiden, er Dem ret velbekendte, saa jeg skal i den Henseende lade den offentlige Mening tale for mig.

Jeg har taget mig den Frihed at ledsage dette Brev med en Blomst, en Rose, og jeg beder Dem, Frøken, at svare mig ved denne. Dersom jeg ikke er Dem ligegyldig, vil De da bære denne Rose paa Deres Dragt i Aften? Skulde jeg derimod have taget fejl af Deres Følelser for mig, anmoder jeg Dem om at tilintetgøre saavel Blomsten som dette Brev."

Saasart han havde lukket Konvolutten, rejste han sig og ringede paa sin Husholderske, den lille, fedryggede Madam Lumholdt.

"Madam Lumholdt!" sagde han, idet han løftede sig i Skoene, ["vil De behage](#) at bringe [103] dette Brev og denne Æske hen til Frøken Ankersen . . . De [véd](#) nok, paa [Vestergrave](#)⁴⁵. Det er blot en Bog, Frøkenen har ønsket at læse, men jeg ønsker ikke desmindre, at De, om muligt, overbringer begge Dele i Frøkenens egne Hænder, - forstaar De!"

"Det skal saamænd ske, Hr. Hammer," svarede Madammen, idet et [lunt forstaende](#) Smil ligesom overfedtede hele hendes Ansigt, hvorpaa hun puttede baade Brev og Æske ind under Forklædet og [fjernede sig](#), som om hun bortbar en Kammerpotte.

Efter en halv Times Forløb vendte hun forpustet tilbage og meddelte, at hun havde udført alt nøjagtigt efter Ordren. Hun havde sneget sig op ad Bagtrappen og overleveret alt til Frøkenen selv, uden at nogen [saa](#) det.

"Det er godt, Madam Lumholdt! . . . Sagde Frøken Ankersen ellers ikke noget?"

"Aa Gud . . . dertil blev hun saamænd altfor altereret, kan Adjunkten vel tro! Hun kom saamænd straks til at græde, det bitte Skind!"

"Herregud . . . gjorde hun det, Madam [104] Lumholdt!" sagde Adjunkten med blødt bevæget Stemme og [saa](#) et Øjeblik bort. Men straks efter rettede han sig igen i Vejret og fortsatte: "Nu er De saa god, Madam Lumholdt, at gaa ind til Jomfru Mikkelsen og anmode hende om at være her præcis med mit [Vadsketøj](#). Paalæg hende navnlig at gøre sig Umage med Manschetlinnedet . . . jeg var slet ikke [fornøjet](#) med det sidst!"

saavel mine nuværende Forhold som de ikke ganske almindelige Forhaabninger, jeg tør gøre mig med Hensyn til Fremtiden, er Dem ret velbekendte, saa jeg skal i den Henseende lade den offentlige Mening tale for mig.

Jeg har taget mig den Frihed at ledsage dette Brev med en Blomst, en Rose, og jeg beder Dem, Frøken, at svare mig ved denne. Dersom [68] jeg ikke er Dem ligegyldig, vil De da bære denne Rose paa Deres Dragt i Aften|[fejl i 1922 - og 1950, at ? mangler](#)|. Skulde jeg derimod have taget fejl af Deres Følelser for mig, anmoder jeg Dem om at tilintetgøre saavel Blomsten som dette Brev."

Saasart han havde lukket Konvolutten, rejste han sig og ringede paa sin Husholderske, den lille, fedryggede Madam Lumholdt.

"Madam Lumholdt!" sagde han, idet han løftede sig i Skoene. "Behag at bringe dette Brev og denne Æske hen til Frøken Ankersen . . . De [veed](#) nok, paa [1922:|Vestregrave](#). Det er blot en Bog, Frøkenen har ønsket at læse, men jeg ønsker ikke desmindre, at De, om muligt, overbringer begge Dele i Frøkenens egne Hænder, - forstaar De!"

"Det skal saamænd ske, Hr. Hammer," svarede Madammen, idet et [lunt Smil](#) ligesom overfedtede hele hendes Ansigt, hvorpaa hun puttede baade Brev og Æske ind under Forklædet og [lob afsted](#), som om hun bortbar en Kammerpotte.

Efter en halv Times Forløb vendte hun forpustet tilbage og meddelte, at hun havde udført alt nøjagtigt efter Ordren. Hun havde sneget sig op ad Bagtrappen og overleveret alt til Frøkenen selv, uden at nogen [saa](#) det.

"Det er godt, Madam Lumholdt! . . . Sagde Frøken Ankersen ellers ikke noget?"

"Aa Gud . . . dertil blev hun saamænd altfor altereret, kan Adjunkten vel tro! Hun kom saamænd straks til at græde, det bitte Skind!"

"Herregud . . . gjorde hun det, Madam Lumholdt!" sagde Adjunkten med blødt bevæget Stemme og [saa](#) et Øjeblik bort. Men straks efter rettede han sig igen i Vejret og fortsatte: "Nu er De saa god, Madam Lumholdt, at gaa ind til Jomfru Mikkelsen og anmode hende om at være her præcis med mit [1922:|Vasketøj](#). Paalæg hende navnlig at gøre sig Umage med Manschetlinnedet . . . jeg var slet ikke [tilfreds](#) med det sidst!"

Solen skinnede endnu paa Byens røde Tage, og Fuglene kvidrede lysteligt rundt om i Smaahaverne, da Byens eneste Droske begyndte at rulle til og fra Borgerklubben "Harmoni-ens" Lokale **henne paa Østergade forspændt** med **en** hvidgule Krikke, hvis store, **firkantede** Vom **rumlede** under Løbet med en hul Lyd, som om der blev spillet Kegler inden i den⁴⁶.

Hist og her i de Gader, som Vognen skumplede igennem, blev et Vindue **hastigt aabnet**, og en Stemme raabte efter den:

"Eriksen⁴⁷ . . . hvornaar kommer De til os?" [105]

Og regelmæssigt mumlede Droskekusken trevent til Svar:

"Ja, tøv et bitte Stød . . . A kommer stravs."

Rundt omkring i Lejlighederne sad de unge Piger pyntede foran Spejlet og ventede i Utaalmodighed paa deres Tur til at blive afhentet. Mange af dem havde allerede siddet i adskillige Timer ubevægelige paa samme Stol - af Frygt for at forstyrre deres høje, buddingeformede Haaropsatser, sande Kunstbygninger af Valker og tykke Haaruldspølser, hvis Opførelse havde kostet megen bitter Møje. Byen ejede nemlig heller ikke mere end **én** anerkendt Frisørinde, og denne havde maattet begynde sin Virksomhed allerede tidlig om Morgenen for at blive færdig med alle sine Kunder, inden Ballet begyndte.

"Men hvor bliver dog Eriksen af!" klagede de unge Piger, mens Fødderne **dansede** inde under de struttende Krinoline-Skorter. "Tys! **Kommer** der ikke en Vogn? . . . Jo! Gud ske Lov! Der er han endelig!"

Men heller ikke denne Gang standsede [106] han . . . eller det var slet ikke Eriksen, men en af de store Købmænds tunge, med **et Par** bovnende Bryggerheste forspændte Selvejerkarosser, gennem hvis smaabitte Ruder **man akkurat kunne** skimte et Paradis af Tyll, Blomster og hvide Kvindearme.

Henne i "Harmonien" begyndte Balsalens nybonede Dansegulv saa smaat at fyldes. Blandt dem, der **allerførst** havde indfundet sig, var Adjunkt Hammer. Med den ene af Gartner Bursches store gule Roser i Knaphullet gik **han strunk og tilsyneladende i bedste Velgaende** frem og tilbage foran de brede Trappetrin, der førte fra de øvrige Klublokaler ned til Balsalen.

Af Eleonora Ankersens andre Tilbedere **saes** desuden den dystre, langskæggede Kapellan Sørensen, "Evangelisten Sørensen", samt den blege Provisor Spreckelsen, et **almindelig** **afholdt** Menneske, der blot havde den Fejl, at han ved den mindste Sindsbevægelse overfaldtes af en **højtlydende** Hikke.

Solen skinnede endnu paa Byens røde Tage, og Fuglene kvidrede lysteligt rundt om i Smaahaverne, da Byens eneste Droske begyndte at rulle til og fra Borgerklubben "Harmoni-ens" Lokale med **sin** hvidgule Krikke, hvis store, **tomme** Vom under Løbet **rumlede** med en hul Lyd, som om der blev spillet Kegler inden i den.

Hist og her i de Gader, som Vognen skumplede igennem, blev et Vindue **smækket op**, og en Stemme raabte efter den:

"Eriksen . . . hvornaar kommer De til os?" [69]

Og regelmæssigt mumlede Droskekusken trevent til Svar:

"Ja, tøv et bitte Stød . . . A kommer stravs."

Rundt omkring i Lejlighederne sad de unge Piger pyntede foran Spejlet og ventede i Utaalmodighed paa deres Tur til at blive afhentet. Mange af dem havde allerede siddet i adskillige Timer ubevægelige paa samme Stol - af Frygt for at forstyrre deres høje, buddingeformede Haaropsatser, sande Kunstbygninger af Valker og tykke Haaruldspølser, hvis Opførelse havde kostet megen bitter Møje. Byen ejede nemlig heller ikke mere end **een** anerkendt Frisørinde, og denne havde maattet begynde sin Virksomhed allerede tidlig om Morgenen for at blive færdig med alle sine Kunder, inden Ballet begyndte.

"Men hvor bliver dog Eriksen af!" klagede de unge Piger, mens Fødderne **trippede** inde under de struttende Krinoline-Skorter. "Tys! [1950:]**kommer** der ikke en Vogn? . . . Jo! Gud ske Lov! Der er han endelig!"

Men heller ikke denne Gang standsede han . . . eller det var slet ikke Eriksen, men en af de store Købmænds tunge, med bovnende Bryggerheste forspændte Selvejerkarosser, gennem hvis smaabitte Ruder **man skimtede** et Paradis af Tyll, Blomster og hvide Kvindearme.

Henne i "Harmonien" begyndte Balsalens nybonede Dansegulv saa smaat at fyldes. Blandt dem, der først havde indfundet sig, var Adjunkt Hammer. Med den ene af Gartner Bursches store gule Roser i Knaphullet gik han **uroligt** frem og tilbage foran de brede Trappetrin, der førte fra de øvrige Klublokaler ned til Balsalen.

Af Eleonora Ankersens andre **Tilbedere** [1899-1903:]**-saas**/[1922:]**saes** desuden den dystre, langskæggede Kapellan Sørensen, "Evangelisten Sørensen", samt den blege Provisor Spreckelsen, et **særdeles respektabelt** Menneske, der blot havde den Fejl, at han ved den mindste Sindsbevægelse over-

VI.

Det er næsten overflødig at sige, at Adjunkt Hammer var en af Klubballets allerførste ankomende Gæster. Med en Chapeaubas under Arman traadte han febrilsk ned i den store, bonede Dansesal og satte sig straks hen i en af Krogene nærmest ved Indgangen, hvor han - med tydelige Tegn paa den højeste Beklemmelse - blev siddende paa Vagt, mens al Byens Bedsteborgerskab strømmede ind.

Hver Gang Døren aabnedes blev han bleg, og der gik en nervøs Trækning igennem ham, som om han blev greben af Svimmelhed. Flere Gange kom Bekendte hen og hilste paa ham. Han rejste sig da op, men savrede adspredt og uden at kunne lægge Skjul paa sin Forbitelse over at blive forstyrret. Klokkeren var bleven over ni, - og endnu var Frøken

Kronjyder og Molboer/Den gule Rose

Minder 1893

Fortællinger 1899

<p>Ankersen ikke kommen.</p> <p>Endelig viste hun sig ved Faderens Arm paa Trappen ned til Salen. Hun var i hvid Kjole med et bredt, blaat Livbaand og mange smaa, blaa Sløjfer paa Bryst, over Skuldre og ned ad Nederdelens Forside.</p> <p>Adjunkt Hammer var sprunget op. Med opspilede Øjne stirrede han gennem Brillerne efter sin Rose. Han søgte paa hendes Haar, paa hendes Barm, i hendes Haand, paa hendes Kjole . . . men intet Steds var den at finde.</p> <p>I det samme bruste Musikens første Toner frem fra den anden Ende af Salen og skabte en vild Forvirring i det brogede Menneskemyr. Adjunkt Hammer gav sig netop Tid til at se, hvorledes en Sværm af Herrer - og deriblandt Ritmester Rosen - straks omringede Frøken Ankersen for at engagere hende.</p>	<p>Derimod var Ritmester von Mohrhof endnu ikke kommen. [107] Han havde for Vane først at indfinde sig ud paa Natten, naar Luften i Salen var danset hed, og Vinen havde lagt Taager for Fædrenes og de unge Ægtemænds Øjne.</p> <p>Lige i det sidste Øjeblik, før Dansen skulde begynde, viste Eleonora sig paa Trappen ved sin bredtsmilende Faders Arm. Hun bar en hvid Dragt, besat med smaa, røde Silkesløjfer, og saa i sin barnlige Umiddelbarhed saa indtagende ud, at hendes Ankomst formelig vakte Bevægelse i Salen. Dog kunde skarpe Blikke nok opdage, at hendes Øjne var rødkantede efter megen Graad; og rundt om paa de lange Hynde-Bænke langs med Væggene, hvor de ældre Damaer sad i deres metalglinsende Silkekjoler og lang Krepshawler, begyndte der straks en ivrigt spørgende Hvisken.</p> <p>Adjunkt Hammer var ilet hen til Trappen og stirrede med vildt opspilede Øjne efter sin Rose. Han søgte paa hendes Haar, paa hendes Barm, i hendes Haand, paa hendes Kjole . . . Var det virkelig muligt? . . . Skulde han være forsmaaet? . . . Intetsteds fandt han sin Blomst! [108]</p> <p>I det samme bruste Musikens første Toner gennem Salen og skabte en vild Forvirring i det brogede Menneskemyr. Ogsaa Eleonora blev straks omringet af en Sværm Herrer, deriblandt den blege Provisor Spreckelsen, der dog øjeblikkeligt blev overfaldet af sin ulyksalige Hikke og skyndsomst maatte bortfjerne sig i Retning af Restavrationen.</p> <p>Og endelig begyndte da Dansen over det store, nybonede Gulv, der laa saa spejlblankt under de dansendes Fødder, at Damerne i Begyndelsen følte sig ganske generede derved og ikke rigtig vilde flytte Benene. Det var hovedsagelig Spidserne af Byens Købmands- og Embedsstand, der her var samlet; dog vilde man forgæves have ledt efter nogen Udfoldelse af Velstand. De unge Pigers Toiletter kunde umulig være mere prunkløse: hvidt, grønt og lyserødt Tarlatan eller Moll, hvide Bomuldsstrømper og broncefarvede hæluløse Sko, hvorfra to brune Baand var bundet korsvis op over Vristen. Til denne borgerlige Tarvelighed i Klædedragt svarede den strenge Anstændighedsfølelse, som beherskede hele Sel-[109]skabet. Herreerne holdt under Dansen deres Damer ud fra sig i stiv Arms Længde, og Damekjolernes Udskæringer røbede intet af det, der svulmede nedenfor Kravebenet. Armene var kun blottede indtil lidt over Albuen; men til Gengæld havde rigtignok Handskerne højt to Knapper og naaede ikke stort over Haand-</p>	<p>faldtes af en ildelydende Hikke. Derimod var Ritmester von Mohrhof endnu ikke kommen. Han havde for Vane først at indfinde sig ud paa Natten, naar Luften i Salen var danset hed, og Vinen havde lagt Taager for Fædrenes og de unge Ægtemænds Øjne.</p> <p>Lige i det sidste Øjeblik, før Dansen skulde begynde, viste Eleonora sig paa Trappen ved sin bredtsmilende Faders Arm. Hun bar en hvid Dragt, besat med smaa, røde Silkesløjfer, og saa i sin barnlige Uskylldighed saa indtagende ud, at hendes Ankomst formelig vakte Bevægelse i Salen.</p> <p>Adjunkt Hammer stod nogle Skridt fra Trappen og stirrede med vildt opspilede Øjne efter sin Rose. Han søgte paa hendes Haar, paa hendes Barm, i hendes Haand, paa hendes Kjole . . . Var det [70] muligt? . . . Skulde han være forsmaaet? . . . Intetsteds fandt han sin Blomst!</p> <p>I det samme bruste Musikens første Toner gennem Salen og skabte en vild Forvirring i det brogede Menneskemyr. Ogsaa Eleonora blev straks omringet af en Sværm Herrer, deriblandt den blege Provisor Spreckelsen, der dog i samme Øjeblik blev overfaldet af sin ulyksalige Hikke og skyndsomst maatte bortfjerne sig i Retning af [1922:]Restavrationen.</p> <p>Og endelig begyndte da Dansen over det store, nybonede Gulv, der laa som et Spejl under de dansendes Fødder, hvorfor Damerne i Begyndelsen følte sig saa generede, at de ikke rigtig vilde flytte Benene. Skønt det var Spidserne af Byens Købmands- og Embedsstand, der var samlet, vilde man forgæves have ledt efter nogen Udfoldelse af Velstand. De unge Pigers Dragter kunde ikke være mere prunkløse: hvidt, grønt og lyserødt Tarlatan eller Moll, hvide Bomuldsstrømper og hæluløse Safianssko, hvorfra to brune Baand var bundet korsvis op over Vristen. Til denne borgerlige Tarvelighed svarede den stængeste Anstændighedsfølelse. Herreerne holdt under Dansen deres Damer ud fra sig i stiv Arms Længde, og Damekjolernes Udskæringer røbede intet af det, der svulmede nedenfor Kravebenet. Armene var kun blottede indtil lidt over Albuen; men til Gengæld havde rigtignok Handskerne højt to Knapper og naaede ikke stort over Haandleddene.</p>
--	--	---

<p>Saa forlod han sin Krog og listede stille bort op ad Trappen. I det tilstødende Værelse mødte han en af sine Kollegaer fra Skolen.</p> <p>"Men kære Hammer!" udbrød denne. "Hvordan er det, De ser ud . . . Er De ikke rask?"</p> <p>"Nej, ikke rigtig . . . jeg tror, jeg vil gaa hjem."</p> <p>"Aa, Passiar . . . Kom ind og faa et Glas Portvin, saa gaar det nok over."</p> <p>"Nej Tak . . . jeg tror, jeg vil gaa."</p> <p>"Nej, sandt for Herren, om, De faar Lov til det," sagde den anden og trak ham trods hans Modstand med ind i Restavranslokalet.</p> <p>I En Time sad Adjunkt Hammer her og drak Glas paa Glas for at døde sin Smærte. Da han havde tømt en Halvflaske sammen med sin Kollega, rejste han sig og sagde med en pludselig Trods, der fik den anden til at studse:</p> <p>"Hør, lad os gaa ned at danse . . . nu tror jeg, at jeg er bleven rask. Jeg har Lyst til at faa mig en rigtig glød Aften her . . . Skaal, Kollega!"</p> <p>De drak ud af deres Glas og gik ned til Dansesalen, hvor næsten alle Parrene var paa Gulvet under en Dans med "almindelig Inklination".</p> <p>Her havde det imidlertid vakt nogen Opmærksomhed, at Frøken Ankersen denne Aften - imod Sædvane - syntes meget adspredt og alvorlig. Selv under første Dans, hvor Ritmester Rosen havde været hendes Kavaller og øjensynlig af det Evne bestræbt sig for at være underholdende, sad hun tavs,</p>	<p>leddene.</p> <p>Da første "Vals" var tilende, blev der en kort Pavse, hvorunder to Tjenere i Kuskeliberi ombar Bakker med Syltetøj, Limonade og lignende Forfriskninger til Damerne, medens de gamle Bondekøbmænd - allerede luerøde og gennemsvedte af Dansen - styrtede op til Restaurationslokalerne og med høje, nødlidende Brøl forlangte "Skyllevand". Rimeligvis vilde de fleste af dem i dette Øjeblik have foretrukket en Snaps med et Glas godt Skillingsøl eller i hvert Fald en halv Flaske Portvin. Men det var nu en Gang en fast Regel, at der paa en Dag som denne kun kendtes én Drik: "Skyllevandet", d.v.s. Champagnen. Propperne knaldede, og den skummende Vin 110 flød i Strømme til enhver, der rakte sit Glas frem.</p> <p>Midt under denne muntre Klinken hørtes ude fra Forstuen et heftigt Skænderi. Det viste sig at være Adjunkt Hammer, der havde villet tage sit Ydertøj for at gaa hjem og derved var kommen i Ordstrid med Garderobekonen. Aldrig havde man set det lille Menneske i en saadan Ophidselse. Hans Ansigt var ganske fordrejet, og han formelig spyttede Ordene ud af lutter Forbitrelse.</p> <p>En af hans Medlærere, den gamle, godmodige Overlærer Asmussen med de store Fademordere, der ogsaa var kommen til Stede, lagde Haanden paa hans Skulder og søgte at tale ham til Fornuft. Men dette gjorde Hr. Hammer endnu umedgørligere, og længe efter, at de andre Herrer ved Musikens Toner havde skyndt sig tilbage til Balsalen, blev de to lærde Kolleger staaende overfor hinanden i et højt uvidenskabeligt Skænderi.</p> <p>Tilslidst sagde den gamle Overlærer tørt: "Naar De nu er i et saa daarligt Humør, Hr. Hammer, saa gør De saamænd ogsaa bedst i 111 at gaa hjem. Her fordærver De dog blot andres Fornøjelse."</p> <p>Men disse Ord bragte Adjunktens Raseri til Højdepunktet. Han løftede sig i Skoene og skreg:</p> <p>"Men jeg ønsker aldeles ikke at tage hjem nu. Aldeles ikke! Og maaske jeg man bede mig fritaget for, at De overhovedet blander Dem i mine Sager. Det agter jeg ikke at finde mig il!"</p> <p>Hermed kastede han sin Hat og Overfrakke paa Disken og vendte tilbage til Balsalen.</p> <p>Her havde imidlertid Eleonora mere og mere tildraget sig Opmærksomheden. Baade under denne og den første "Vals" havde hun siddet usædvanlig tavs og fraværende ved Siden af sin Kavalier og nu og da set sig omkring i Salen med det forsagte, næsten lidt faareagtige Udtryk, som hendes Ansigt</p>	<p>Da første "Vals" var tilende, blev der en kort Pavse, hvorunder to Tjenere i Kuskeliberi og med hvide Bomulds-handsker ombar Bakker med Syltetøj, Limonade og lignende Forfriskninger til Damerne, medens de gamle Bondekøbmænd - allerede luerøde og gennemsvedte af Dansen - styrtede op til Restaurationslokalerne og med høje, nødlidende Brøl forlangte "Skyllevand". I Grunden vilde de have foretrukket en Snaps og et Glas godt Skillingsøl eller i hvert Fald en halv Flaske Portvin; men det var nu en Gang en fast Regel, at der paa en Dag som denne kun kendtes een Drik: "Skyllevandet", d.v.s. Champagnen. Propperne knaldede, og den skummende Vin flød i Strømme til enhver, der rakte sit Glas frem.</p> <p>Midt under denne muntre Klinken hørtes der et heftigt Skænderi ude fra Forstuen. Det viste sig at være Adjunkt Hammer, der havde villet tage sit Ydertøj for at gaa hjem og derved var kommen i Klammeri med Garderobekonen. Aldrig havde man set det lille Menneske i en saadan Ophidselse. Hans Ansigt var ganske fordrejet, og han formelig spyttede Ordene ud af lutter Forbitrelse.</p> <p>En af hans Medlærere, den gamle, godmodige Overlærer Asmussen [71] med de store Fademordere, der ogsaa var kommen tilstede, lagde Haanden paa hans Skulder og søgte at tale ham til Fornuft. Men dette gjorde Hr. Hammer endnu umedgørligere, og længe efter [kommaet forsvundet i 1899] at de andre Herrer, bortkaldte af Musikens Toner, var vendt tilbage til Balsalen, blev de to lærde Kolleger staaende overfor hinanden i et højt uvidenskabeligt Skænderi.</p> <p>Tilslidst sagde den gamle Overlærer tørt: "Naar De er i et saa daarligt Humør, Hr. Hammer, saa gør De saamænd ogsaa bedst i at gaa hjem. Her fordærver De blot andres Fornøjelse."</p> <p>Men disse Ord bragte Adjunktens Raseri til Højdepunktet. Han løftede sig i Skoene og skreg:</p> <p>"Men jeg ønsker aldeles ikke at tage hjem nu. Aldeles ikke! Og maaske jeg man bede mig fritaget for, at De overhovedet blander Dem i mine Sager. Det agter jeg ikke at finde mig il!"</p> <p>Hermed kastede han sin Hat og Overfrakke i Hovedet paa Garderobekonen og vendte tilbage til Balsalen.</p> <p>Her havde imidlertid Eleonora mere og mere tildraget sig Opmærksomheden. Baade under denne og den første "Vals" havde hun siddet urolig og fuldkommen stum ved Siden af sin Kavalier og nu og da set sig ligesom søgende omkring i Salen med det forskræmte, ja, - Gud forlade mig min Synd! - næsten</p>
---	--	---

<p>ligste visket ud. [etc.]</p>	<p>Ogsaa Eleonora var gaaet ind i sit Kammer, træt af Dagens Uro. Omhyggeligt [131] havde hun aflaaset sin Dør og trukket Gardinet for Vinduet; thi end ikke i Dag kunde hun gaa til Hvile uden at have set til sin dyrebare, hemmelige Skat. Og nu sad hun dér ved et nedbrændt Tællelys, med Hovedet mellem Hænderne, og læste i nogle Papirer.</p> <p>Det var den troløse Fætters gamle Breve - alle hans brudte Eder og svegne Løfter. Det var lange, fantastiske Udviklinger om Kærligheden, Verdensaanden og Fremtiden, afbrudte af Vers i Tidens følelsesfulde Stil. Uden ringeste Bitterhed, bevæget af de mange blomstrende og kærlighedsfulde Ord, gennemlæste Eleonora andægtigt alt, især Digtene, skønt hun kunde dem udenad Linje for Linje.</p> <p>Solen synker over Byen, Uvejrsrødt i Vesten brænder, Dagen dør, - med Gyldenskyen*) Bud og Hilsen jeg dig sender.</p> <p>*)=Fortællinger 1899=N&S 1922&1950</p> <p>Sidder du i Skumringsdrømme, ser, hvor Dug paa Ruden falder, husk - det er mit Hjertes ømme Længsel, som din Trøst paakalder.</p> <p>Kommer Storm i Aften silde, vækker dig af dybe Tanker, [133] husk - det er mit Hjertes vilde Længsel, der paa Porten banker.</p> <p>Slumrer du i Nattens Klæder, hører Regn paa Ruden strømme, tænk: det er din Ven, der græder, - send mig da et Kys i Drømme!</p> <p>Stille lukkede hun Brevet sammen og tog fat paa det næste. Hun græd, - det vil sige, hendes himmelblaa Øjne stod fulde af store Taarer, hvoraf nu og da én rullede ned ad hendes runde Kind. Anden Slags Graad kendte hendes ikke.</p> <p>Længst stirrede hun i det sidste Brev, det sidste Livstegn, han havde sendt hende. Det var helt og holdent paa Vers.</p>	<p>Ogsaa Eleonora var gaaet ind i sit Kammer, træt af Dagens Uro. Hun aflaasede sin Dør og rullede Gardinet for Vinduet; thi end ikke denne Aften kunde hun gaa til Hvile uden at have set til sin dyrebare, hemmelige Skat. Hun satte sig ved et nedbrændt Tællelys, støttede Hovedet med sine Hænder og gav sig til at stirre i nogle gulnede Papirer.</p> <p>Det var den troløse Fætters gamle Breve - alle hans brudte Eder og svegne Løfter. Det var lange, fantastiske Udviklinger om Kærligheden, den store Verdensaand og Urdybets Gaader, afbrudte af Vers i Tidens følelsesfulde Stil. Uden mindste Bitterhed og stadig lige dybt grebet af de mange blomstrende og kærlighedsfulde Ord gennemlæste hun andægtigt alt, især Digtene, skønt hun kunde dem udenad Linje for Linje.</p> <p>Solen synker over Byen, Uvejrsrødt i Vesten brænder, Dagen dør, - med Aftenskyen*) Bud og Hilsen jeg dig sender.</p> <p>*)=Nordisk Bibliotek 1902= Fortællinger 1902&1903</p> <p>Sidder du i Skumringsdrømme? Hører du, hvor Vinden sukker? Se - det er mit Hjertes ømme Vemod, som din Rude dugger.</p> <p>Kommer Storm iaften silde, vækker dig af dybe Tanker, husk - det er mit Hjertes vilde Længsel, der paa Porten banker.</p> <p>Slumrer du i hvide Klæder, hører Regn paa Ruden strømme, tænk: det er din Ven, der græder, - send mig da et Kys i Drømme!</p> <p>Stille lukkede hun Brevet sammen og tog fat paa det næste. Hun græd, - det vil sige, hendes himmelblaa Øjne stod fulde af store Taarer, hvoraf nu og da én rullede ned ad hendes runde Kind. Anden Slags Graad kendte hendes Hjerte den Gang endnu ikke.</p>
---------------------------------	---	--

	<p>Du spørger, hvorfor ej jeg skrev, om jeg har glemt "min Due", om jeg ej fik dit sidste Brev og Blomsten til min Stue?</p> <p>Hvad skal jeg svare? Pennen kan ej tolke Hjærtets Varme. ak - hvorfor ligger Hav og Land imellem vore Arme?</p> <p>Du véd, du er mig alt paa Jord, mit sidste og mit første; men sig - hvad hjælper skrevne Ord, naar mine Læber tørste? [134] O sig, hvad hjælper Blæk og Pen i Nattens Timer sorte for den, som har sin Hjærtensven vel hundre Mile borte?</p> <p>Tys! Midnatsklokken hører jeg fra Kirketaarnet runge. Ja - det er dig, som kalder mig med Klokkemalmets Tunge!</p> <p>Se, - sadlet staar vor Drømmehest! Kom, Elskte! Lad os sove! Nu ride vi til Bryllupsfest i store, stille Skove.</p> <p>Ved det sidste Vers piblede Taarerne rigeligere ud af hendes smukke Øjne, og hun bøjede sig ned mod sin Kjolelomme for at pudse Næsen i en udhængende Snip af Lommetørklædet.</p> <p>--- For Fanden!" udbrod jeg ganske højt og sprang op fra en Bænk udenfor et Hus i en af Sidegaderne, hvor jeg havde siddet og drømt med vidtaabne Øjne.</p>	<p>Du spørger, hvorfor ej jeg skrev, om jeg har glemt "min Due", om ej jeg fik dit sidste Brev og Blomsten til min Stue.</p> <p>Hvad skal jeg svare? Ordet kan ej rumme Takkens Varme. Ak - hvorfor ligger Hav og Land imellem vore Arme?</p> <p>Du veed, du er mig alt paa Jord, mit sidste og mit første; men siig - hvad hjælper skrevne Ord, naar vore Læber tørste?</p> <p>O siig, hvad baader*) Blæk og Pen i Nattens Timer sorte vel den, som har sin Hjærtensven**) saa lange Mile borte?**))</p> <p>*)=Fortællinger 1899+1902+1903/Nordisk Bibliotek 1902: N&S1922: Trøst er **)=*) N&S1922: for [altså en tilbageføring til 1893]</p> <p>Tys! Midnatsklokken hører jeg fra Kirketaarnet runge. Siig - er det dig, som kalder mig med Klokkemalmets Tunge?</p> <p>Se, - sadlet staar vor Drømmehest! Kom, Elskte! Lad os sove! Nu ride vi til Bryllupsfest i store, stille Skove.</p> <p>Ved det sidste Vers piblede Taarerne rigeligere ud af hendes smukke Øjne, og hun bøjede sig ned mod sin Kjolelomme og pudsede Næsen i en udhængende Snip af sit Lommetørklæde.</p> <p>--- For Pokker! Sidder jeg ikke her og drømmer med Pennen i Haanden! - Jeg er gal! -----</p>
--	--	--

XIII.

Formiddagen gik hen uden Resultat. De Folk, jeg turde antaste og udspørge - Havnedragerne, Bybudene, Jomfruen inde hos Konditoren o.lign. - vidste ingen Ting; og til dem, der rimeligvis kunde give Besked, har jeg ikke Mod til at henvende mig. Hvilket Paaskud skulde jeg vel ogsaa give for at paatrænge mig et vildfremmed Mennesker i et saadant Anliggende?

Jeg blev mere og mere urolig og nedstemt. Det nyttede ikke, at jeg lo af mig selv og søgte at spotte over det taabelige i denne genopvakte Lidenskab for en forlængst afdød - i denne genopvakte Lidenskab for en forlængst afdød . . . i denne skinsyge Jagt efter en Skygge, et Genfærd, maaske endog et blot og bart Fantom. Jeg befandt mig i ganske samme ophidsede Sindsstemning, hvori jeg som Dreng [136] stormede om i Byen og de offentlige Haveanlæg, saasnart jeg hørte, at Eleonora havde vist sig paa Gaden i andres Selskab. Aldrig fik jeg Ro, aldrig kunde jeg hverken tale eller spise, før jeg havde opsporet hende eller vidste hende vel hjemme igen i det brunmalede Hus paa Vestregrave.

Ud paa Eftermiddagen, da jeg spaserede nede omkring Havnen, fik jeg her Øje paa en sværtbygget, ældre Herre med Sølvbriller og graa Bakkenbarter, i hvem jeg genkendte en af mine gamle Lærere og Adjunkt Hammers Medlærere . . . en Mand, hvem jeg huskede som en ualmindelig paapassende lagttager, egentlig lidt af en Lurer, der ogsaa i sin Tid var frygtet paa Grund af sit fortrolige Indblik i alle Byens private og offentlige Forhold. Det før mig straks gennem Hovedet, at her havde jeg netop fundet den Mand, jeg søgte. Hos ham vilde jeg sikkert kunne faa de paalidelige, nøjagtige og udtømmende Oplysninger, jeg tørstede efter.

Med en rask Beslutning gik jeg ham hilsende i Møde og forestillede mig. [137]

Han optog min Tilnærmelse meget venligt, ytrede, at han

To Timer senere.

Endnu intet Resultat. De Folk, jeg har turdet antaste og udspørge - Havnedragerne, Bybudene, Jomfruen inde hos Konditoren o.lign. - veed ingenting; og til dem, der rimeligvis kunde give Besked, har jeg ikke Mod til at henvende mig. Hvilket Paaskud skulde jeg vel ogsaa give for at paatrænge mig vildfremmede Mennesker i et saadant Anliggende?

[81] Jeg føler mig mere og mere urolig og nedstemt. Det nytter ikke, at jeg ler af mig selv og søger at spotte over det taabelige i denne genopvakte Lidenskab for en forlængst afdød - i denne skinsyge Jagt efter en Skygge, et Genfærd eller - hvem veed? - maaske et blot og bart Fantom. Ja, for jeg begynder at nages af Tvivl. Jeg spørger mig selv, om ikke min Fantasi er løben løbsk med mig. Er virkelig de Begivenheder, som jeg mener genopvakte af en trofast [1899+1922:]bevarende/1902,1902,1903] Erindring, en Række i sin Tid fuldbyrdede Kendsgæminger/1922:]Kendsgeminger, eller er det alt/alt-sammen, lige til Adjunkt Hammer og Eleonora Ankersens Forlovelse, bare en Slags Erindrings-Hallucinationer, udsprungne af min mindeberuste Hjerne? Snak! /1902, 1902, 1902:]Umuligt . . . Og dog! Hvormeget er Sandhed, hvormeget Indbildning? Jeg raster ikke, før jeg veed det!

RITMESTER v. MOHRHOF

Tre Timer senere. Aften.

Da jeg i Eftermiddag spaserede nede omkring Havnen, fik jeg her Øje paa en sværtbygget, ældre Herre med Sølvbriller og graa Bakkenbarter, i hvem jeg genkendte en af mine gamle Lærere og Adjunkt Hammers Medlærere . . . en Mand, hvem jeg huskede som en ualmindelig [1922:]paapasselig lagttager, egentlig lidt af en Lurer, der ogsaa i sin Tid havde været frygtet paa Grund af sit fortrolige Indblik i alle Byens private og offentlige Forhold. Det før mig gennem Hovedet, at her havde jeg netop fundet den Mand, jeg søgte. Hos ham vilde jeg sikkert kunne faa de paalidelige, nøjagtige og udtømmende Oplysninger, jeg tørstede efter.

Med en rask Beslutning gik jeg hen til ham og forestillede mig. Han optog min Tilnærmelse ret venligt, ytrede, at han dunkelt erindrede mig fra Skolen, o.s.v., og efter at vi saaledes

dunkelt erindrede mig fra Skolen, o.s.v., og efter at vi havde udvekslet **endnu et Par saadanne** Talemaader, fulgtes vi ned ad Gaden.

Af sig selv gled vor Samtale hen paa Fortiden. I den belærende og **formanende** Tone, som Skolemænd aldrig formaar helt at aflægge overfor deres gamle Elever, om ogsaa disse selv er begyndt at faa graa Haar i Livets Strid, talte han til mig om "**Nutidens Ynglinge**", for hvilke han aabenbart i mig saa 'en Repræsentant, og hævdede i **næsten fornærmende Ord** den gamle Tids **Ungdom** paa den nuværendes Bekostning. Jeg lod ham tale. **Det gjaldt for mig netop om at faa ham til at snakke fra Leveren.** Forsigtig førte jeg **Skridt for Skridt** Talen hen mod Eleonora Ankersen, og **til min Henrykkelse** jeg fornå **straks**, at han virkelig havde hele hendes Historie nærværende i Hukommelsen og vidste Besked om den indtil dens mindste Enkeltheder.

Jeg bød ham i stor Ærbødighed ind paa |138| et Glas Vin, hvorover han synligt studsede. Jeg kunde se paa ham, at han fandt det lidt for voksent af mig. Dog tog han **tilsidst mod Indbydelsen, og vi gik op mod Hotellets Restavration.**

Hvad han her fortalte mig om Eleonora Ankersens sidste Dage, var - sammenføjet med mine egne Erindringer og egne Koemmentarer - omtrent følgende:

Det var **ganske rigtigt** til en Dag i Oktober, at Brylluppet var berammet. Købmand Ankersen, som var stolt af at have faaet en saa lærd Svigersøn, der talte Græsk og Latin lige saa flydende som sit Modersmaal, havde længe i Forvejen gjort store Forberedelser til **Højtidssdagen** og **forsynede navnlig** sin Vinkælder saa rigeligt, som om det var hans Hensigt at drukne hele Bryllupsselskabet i en Syndflod af "Skyllevand".

Adjunkt Hammer og Eleonora saaes hver Dag i Skumrings-timen at spasere Arm i Arm gennem Gaderne ud til det offentlige Lystanlæg østen for Byen - h a n som sædvanligt med Næsen højt oppe under Hatteskyg|139|gen og Stokken under Armen, h u n med Blikket forsagt mod Jorden **men⁶⁰ forøvrigt lige saa rødmosset og blomstrende som nogensinde.** Disse **svulmende Engdotre besad en robust Sundhed, som ingen Hjærte-kvide formaede at undergrave.** Det paastodes af Folk, der var

havde udvekslet **nogle almindelige** Talemaader, fulgtes vi ned ad Gaden.

Af sig selv gled vor Samtale hen paa Fortiden. I den belærende Tone, som Skolemænd aldrig formaar helt at aflægge overfor deres gamle Elever, om ogsaa disse selv er begyndt at faa graa Haar i Livets Strid, talte han til mig om **Nutiden og dens Ungdom og hævdede naturligtvis** den gamle Tid paa den nuværendes Bekostning. Jeg lod ham **snakke.** Forsigtig førte jeg **lidt efter lidt** Talen hen paa Eleonora Ankersen, og jeg fornå snart, at han virkelig havde hele hendes Historie nærværende i Hukommelsen og vidste Besked om den indtil dens mindste Enkeltheder.

Da jeg saae, at han gik og tyggede paa en halvt udgaet Cigarstump, bød jeg ham i stor Ærbødighed mit Futteral, hvorover han synligt studsede. Jeg kunde se paa ham, at han fandt det lidt for voksent af mig at holde Futteral. Dog tog han **en Cigar, og i en halv Timestid gik vi frem og tilbage langs Havnebolværket.**

Hvad han her fortalte mig om Eleonora Ankersens sidste Dage, vil jeg nu søge at sammenføje med mine egne, **spredte Erindringer, idet jeg |83| atter her drister mig til at udfylde ved Fantasiens Hjælp, hvad der endnu mangler i det fuldstændige Billede, som det er mig en Trang at fremstille og bevare af min Barndoms Elskede og hendes tragiske Endeligt.**

Det var - **efter min gamle Lærers Sigende** - til en Dag i Oktober, at Brylluppet var berammet. Købmand Ankersen, som var stolt af at have faaet en saa lærd Svigersøn, der talte Græsk og Latin lige saa flydende som sit Modersmaal, havde længe i Forvejen gjort store Forberedelser og **navnlig forsynet** sin Vinkælder saa rigeligt, som om det var hans Hensigt at drukne hele Bryllupsselskabet i en Syndflod af "Skyllevand".

Adjunkt Hammer og Eleonora saaes hver Dag i Skumrings-timen at spasere Arm i Arm gennem Gaderne ud til det offentlige Lystanlæg østen for Byen - **han** som sædvanligt med Næsen højt oppe under Hatteskyggen og Stokken under Armen, **hun** med Blikket forsagt mod **Jorden og med falmende Roser paa Kinderne.** Det paastodes af Folk, der var gaaet Kæresteparret forbi og havde opsnappet nogle Ord af **Adjunktens Tale,** at den opblæste Pedant benyttede disse Spasereture til for sin vordende

<p>gaaet Kæresteparret forbi og havde opsnappet nogle Ord af dets Tale, at Adjunkt Hammer benyttede disse Spasereture til at udvikle for sin vordende Hustru Betydningen af sit Skrift om "Cicero og den romerske Veltalenhedskunst". Særlig blandt Byens Ungdom blev Eleonora inderlig beklaget.</p> <p>Saa var det en smuk Aften i Midten af September, da de to Forlovede gik deres sædvanlige Spaseretur i "Tøjhushaven", at den Ting hændte, der skulde blive saa skæbnsvanger. Adjunkt Hammer foretrak bestandig at gaa ad de skjulteste og mørkeste Stier, fordi han dér mere ugenert kunde hengive sig til sine forberedende Øvelser i ægteskabelig Omhed. Men heller ikke herinde forblev de denne Aften ganske uforstyrrede. Midt under en erotisk Situation før de begge sammen ved [140] at høre Skridt bag ved dem⁶¹, - og Adjunkten begyndte atter at tale om Cicero og den romerske Veltalenhedskunst.</p> <p>"God Aften," lød det et Øjeblik efter med holstensk Akcent ved Siden af dem.</p> <p>Det var v. Mohrhof.</p> <p>Paa den tilkommende Ægtemand virkede Synet af denne Damernes Helt som en kalkunsk Hane paa en Gase. Det var næppe nok, at han gengældte Ritmesterens militære Hilsen, og uvilkaarligt trak han beskyttende Eleonora tættere ind til sig, idet han samtidigt mistænksomt holdt Øje med hendes Mine.</p> <p>Han mente nemlig at have lagt Mærke til, at denne Kvinde-røver i den sidste Tid paa en mistænkelig Maade havde omkreset dem paa deres Spasereture. Ved nu at tilkaste ham et gennem-borende Blik saa' han straks paa hans dybt brunrøde Ansigt-farve og af den Maade, hvorpaa hans Felthue sad forfløjet ned over det ene Øre, at Ritmesteren befandt sig i den oprømte Stemning, hvori han gjerne paa denne Tid af Dagen forlod Klubben, og som for Dameme gjorde hans [141] sydlandske Skikkel-se allermest uimodstaaelig, idet den forstærkede det Skær af no-get romantisk fribytteragtigt, der i deres Øjne hvilede over ham.</p> <p>Med en høj og frimodig Latter besvarede Ritmesteren Adjunktens Uhøflighed. Og uden at anfægtes af den vedblev han at gore dem Følgeskab gennem den halvmørke Gang, hvor hans lange Ryttersabel larmende slæbte efter ham i Gruset. Mens hans smaa, muntert fyrige Øjne søgte at fange Eleonoras Blik, holdt han sin højre, blottede Haand ud i Luften og hurtigt snoede den hvide Handske frem og tilbage omkring sin oprejste Pege-finger⁶², gav han sig i overgivent Tone til at tale om det smukke Vejr, der ret maatte egne sig for et Par Forlovede til at sværme i. Guds Død, - sagde han - hvor det maatte være dejligt at have sig</p>	<p>Hustru at udvikle Betydningen af sit Skrift om "Cicero og den romerske Veltalenhedskunst". Særlig blandt Byens Ungdom blev Eleonora inderlig beklaget.</p> <p>Saa var det en Dag i Midten af September, da de to Forlovede gik deres sædvanlige Afentur i "Tøjhushaven", at det hændte, der skulde blive saa skæbnsvangert. Adjunkt Hammer foretrak de skjulteste og mørkeste Stier, fordi han der mere ugenert kunde hengive sig til forberedende Øvelser i Nydelsen af de ægteskabelige Glæder. Men heller ikke herinde forblev de denne Aften ganske uforstyrrede. Midt under en erotisk Situation foer de begge sammen ved at høre Skridt bag ved sig, - og Adjunkten begyndte atter med megen Lærdom at tale om Cicero og den romerske Veltalenhedskunst.</p> <p>"Got Aften," lød det et Øjeblik efter med holstensk Akcent ved Siden af dem.</p> <p>Det var v. Mohrhof.</p> <p>Synet af denne Damernes Helt, hvis lyseblaa Felthue sad forsorent ned over det ene Øre, og som i det hele syntes at befinde sig i den opramte Stemning, hvori han gerne forlod Klubben, fremkaldte paa den tilkommende Ægtemand samme Virkning som en kalkunsk Hane paa en Gase. Han akkurat gengældte Ritmesterens militære Hilsen og trak uvilkaarligt Eleonora beskyttende ind til sig.</p> <p>Med en lille overgivent Latter besvarede Ritmesteren hans Uhøflighed [84] og slog uanfægtet Følge med dem gennem den halvmørke Gang, hvor hans lange Ryttersabel slæbte larmende efter ham i Gruset. Idet hans smaa, mørke og fyrige Øjne søgte at fange Eleonoras Blik, holdt han sin højre, blottede Haand ud i Luften og snoede hurtigt den hvide Handske frem og tilbage omkring sin oprejste Pegefingert, alt mens han i en nærgaaende Tone talte om det smukke Vejr, der ret maatte egne sig for et Par Forlovede til at sværme i. Guds Død, - sagde han - hvor det maatte være dejligt at have sig en Hjærtenskær. Desværre! Selv</p>
--	--

en Hjærtenskær. Desværre! Selv var han ikke forlovet, men han bad hver Aften til Vorherre, at han snart maatte blive det. - Og efter at have kastet sin Handske lidt i Vejret, grebet den igen, og trykket den [142] til sit Hjærte citerede med sin holstenske Akcent::

"Alferdens Guld jaj gifer daj,
naar blot du fil besøke maj."

"Eleonora!" sagde Adjunkten, han formelig snerrede af Had og Forbitrelse. "Vi sætter os her paa denne Bænk. - Vi beklager, Hr. Ritmester, ikke længer at kunne nyde Deres Selskab!"

Men den overmodige Officer lod sig ikke afvise. Smilende slog han Hælene sammen, saa de lange Sporer klirrede, og idet han samtidig kavaleremæssigt løftede Haanden op til Huen for Eleonora - hvem han uafbrudt titulerede "min Naadige" - bad han sig Tilladelse til at gøre "det ærede Herskab" Selskab. Derpaa tog han Plads paa Bænken ved Siden af den unge Pige - dog i høflig Afstand fra hende - og fortsatte ufortrødent sin Passiar. Han spurgte til det ærede Herskabs Befindende og lykønskede Adjunkten til det forestaaende Bryllup, som "maatte være ytterst angenemt at hafe i Utsigt".

Adjunkt Hammer svarede blot med et Par [143] Strubelyd, der røbede hans tænderklaprende Raseri. . . . Eleonora aabnede slet ikke Munden. Hun sad og saa' ned i sit Skød, og hele hendes Legeme skælvede af Angst. Ogsaa hun have i den sidste Tid mærket Ritmesterens fornyede Forfølgelse, og det var ikke svært for hende at gætte, at han maatte have en bestemt Hensigt med at møde dem netop her i den folketonne Del af Haven.

De havde da heller ikke siddet længe paa Bænken, før hun mærkede, hvordan han i Talens Løb sagte nærmede sig hende; . . . og pludselig folte hun, han tog hende blidt om Haanden og holdt den fast. Hun havde nær udstødt et højt et Skrig. Det var efterhaanden bleven næsten mørkt under Træerne, hvor de sad; og Adjunkten, der - for ret at udtrykke sin uendelige Ringeagt for den paatrængende Soldat - stadig vendte Ansigtet til den anden Side, saa' ingen Ting. Selv turde hun ikke røre sig. Hun vidste, at om hendes Kæreste opdagede Ritmesterens uforkammede Nærgaaenhed vilde han gribes af en saadan Forbitrelse, at han gerne kunde [144] anfælde ham med sin Stok, og der vilde blive et Spektakkel og en Skandale, som aldrig vilde glemmes.

I denne fortvivlede Hjælpeløshed maatte hun i flere Minuter sidde rolig og lade sig kærtegne af den dristige Officer, der -

var han ikke forlovet, men han bad hver Aften til Vorherre, at han snart maatte blive det. - Og efter at have kastet sin Handske lidt i Vejret og grebet den igen, trykkede han den til sit Hjærte og citerede:

"Alferdens Guld jaj gifer daj,
naar blot du lidt fil elske maj."

"Eleonora!" sagde Adjunkten. "Vi sætter os her paa denne Bænk. - Vi beklager, Hr. Ritmester, ikke længer at kunne nyde Deres Selskab!"

Men den overmodige Officer lod sig ikke afvise. Smilende slog han Hælene sammen, saa de lange Sporer klirrede, og idet han samtidig kavaleremæssigt løftede Haanden op til Huen for Eleonora - hvem han hele Tiden titulerede "min Naadige" - udbad han sig Tilladelse til at gøre "det ærede Herskab" Selskab. Og uden at vente paa noget Svar tog han Plads paa Bænken ved Siden af den unge Pige - dog i høflig Afstand fra hende - og fortsatte sin Passiar. Han spurgte til det ærede Herskabs Befindende og lykønskede Adjunkten til det forestaaende Bryllup, som "maatte være ytterst angenemt at hafe i Utsigt".

Adjunkt Hammer svarede blot med en snerrende Strubelyd, der røbede hans indædte Raseri. Eleonora end ikke aabnede Munden. Hun sad og saae ned i sit Skød, men hele hendes Legeme skælvede af Angst.

De havde da heller ikke siddet længe, før hun mærkede, hvordan Ritmesteren i Talens Løb sagte nærmede sig hende; . . . og pludselig tog han hende om den Haand, som hun uforsigtig havde ladet hvile ved Siden af sig paa Bænkens Tremmeværk, og holdt den fast. Hun kvalte et Skrig. Det var efterhaanden bleven næsten mørkt under Træerne, hvor de sad; og Adjunkten, der - for ret at vise sin Ringeagt for den paatrængende Soldat - stadig vendte Ansigtet til den anden Side, saae ingenting. Selv turde hun ikke røre sig. Hun vidste, at om hendes Kæreste opdagede Ritmesterens Uforkammede, vilde han i sin Forbitrelse [85] anfælde ham med sin Stok, og det vilde blive til en Skandale, som aldrig vilde glemmes.

I sin fortvivlede Hjælpeløshed maatte hun da i flere Minuter sidde rolig og lade sig kærtegne af den dristige Officer, der -

paa samme Tid som han holdt hendes Haand fangen - blidt lod sine varme, bløde Fingre glide frem og tilbage henover den og opover hendes nøgne Haandlede ovenfor Handsken. Samtidigt sad Adjunkten paa hendes anden Side og klappede i Smug og ligesom beroligende hendes anden Haand med sin kolde og klamme Lab.

Da før det atter igennem hende. Hun havde følt Ritmesterens Fingre gøre en Bevægelse hen imod hendes Barm.

"Hvad er der, min Pige?" spurgte Adjunkten, der havde mærket et Ryk i sin Arm.

"Skal vi ikke gaa," fik Eleonora med Besvær presset frem, og i det samme rejste hun sig. Men forinden havde v. Mohrhof faaet Lejlighed til at putte en lille Billet ind bag hendes Sommerkjoles brede Livbaand - lige [145] under det Sted, hvor Hjærtet bankede, som om det vilde slaa Hul i hendes Side.

Ogsaa Ritmesteren rejste sig nu og tog lidt efter en udsøgt høflig Afsked.

Paa Hjemvejen mælte Eleonora ikke et Ord og paaskyndede uafslædt sin Gang. Brevet brændte hende under Bæltet som en Ildglød.

"Hvad er der i Vejen med dig?" spurgte Adjunkten og betragtede hende igen med et mistænksomt Blik.

Hun foregav et Ildebefindende, og saasart de naaede hjem, skyndte hun sig ind i sit Kammer. Men da hun stod derinde - rystende over hele Legemet - med Billetten i Haanden, kom hun pludselig til at mindes de "hemmelige Midler", som Ritmesteren efter manges Mening skulde være i Besiddelse af - og med ét kastede hun Brevet ulæst i Kakkellovnen og tændte Ild i det.

Om Natten kunde hun ikke sove⁶³ men laa og græd af Fortvivlelse over, hvad der var sket. Hvormed havde hun dog forbrudt sig, at man turde byde hende en saadan Fornærmelse? Hvad havde hun dog gjort, at man ikke kunde [146] lade hende i Fred? . . . For første Gang rejste der sig i hendes forpinte Hjærte noget som en Anklage mod den troløse Fætter. Hun laa og hviskede ned i den taarevædede Pude "Aa, Erik! Erik! - Hvorfor kom du ikke tilbage!"

Den næste Dag ved Middagstid modtog hun med Posten en længere, snildt affattet Skrivelse fra Ritmester v. Mohrhof.

Han skrev, at han - efter den Tilnærmelse, hun Aftenen i Forvejen havde tilladt ham - ikke havde Ret til at tvivle om, at de endelig var kommen til Forstaaelse med hinanden. At han elskede hende med glødende Lidenskab, havde forhaabentlig

paa samme Tid som han holdt hendes Haand fangen - blidt lod sine varme, bløde Fingre glide frem og tilbage henover den og opover hendes nøgne Haandlede ovenover Handsken. Samtidigt sad Adjunkten paa hendes anden Side og klappede beroligende hendes anden Haand med sin kolde og klamme Lab.

Da foer det atter igennem hende. Hun havde følt Ritmesterens Haand gøre en Bevægelse hen imod hendes Barm.

"Hvad er der, min Pige?" spurgte Adjunkten, der havde mærket et Ryk i sin Arm.

"Lad os gaa," fik hun med Besvær presset frem og rejste sig i det samme med en heftig Bevægelse for at rive sin Haand til sig. Men forinden havde v. Mohrhof faaet Lejlighed til at putte en lille Billet ind bag hendes Sommerkjoles brede Livbaand - lige under det Sted, hvor Hjærtet hamrede, som om det vilde bryde sig Vej gennem hendes Side.

Ogsaa Ritmesteren rejste sig nu og tog en udsøgt høflig Afsked.

Paa Hjemvejen mælte Eleonora ikke et Ord, Brevet brændte hende under Bæltet som en Ildglød.

"Hvad er der i Vejen med dig?" spurgte Adjunkten og betragtede hende med et mistænksomt Blik.

Hun foregav et Ildebefindende, og saasart de naaede hjem, skyndte hun sig ind i sit Kammer. Med rystende Haand rev hun Brevet ud og kastede det ulæst i Kakkellovnen og tændte Ild i det.

Om Natten kunde hun ikke sove, men laa og græd af Fortvivlelse over, hvad der var sket. Hvormed havde hun dog forbrudt sig, at man turde byde hende en saadan Fornærmelse? Hvad havde hun dog gjort, at man ikke kunde lade hende i Fred? . . . For første Gang rejste der sig i hendes forpinte Hjærte noget som en Anklage mod den troløse Fætter. Hun laa og hviskede ned i den taarevædede Pude "Aa, Erik! Erik! - Hvorfor kom du ikke tilbage!"

Den næste Dag ved Middagstid modtog hun med Posten en længere, snildt affattet Skrivelse fra Ritmester v. Mohrhof.

Han skrev, at han - efter den Tilnærmelse, hun Aftenen i Forvejen havde tilladt ham - ikke havde Ret til at tvivle om, at de endelig var kommen til Forstaaelse med hinanden. At han elskede hende med glødende Lidenskab, havde forhaabentlig

hans lille Billet allerede sagt hende. Han ventede nu en Meddelelse fra hende om, hvor og hvornaar de kunde mødes for at træffe Aftale om Fremtiden; men skulde han - imod Forventning - ikke høre nærmere fra hende i Løbet af Dagen, vilde han tillade sig at indfinde sig **hos hende** Klokken seks præcis. **Sluttelig bad han hende i en Efterskrift meget indtrængende om at tilintetgøre Brevet, saasnart hun havde læst det.**

Næsten forinden Eleonora havde sluttet Læsningen, sank hun **som lamslaaet** ned paa en Stol og blev siddende **der i flere Minutter** uden at røre sig. Brevets skamløse Tone - Truslen om at udstrække Forfølgelsen til hendes eget Hjem - Udsigten til at **kompromitteres**⁶⁴ nu tre Uger før sit Bryllup . . . det var mere **end nok til at bringe den stakkels svaghovedede Pige til Fortvivlelsens Rand.**

Den første **overlagte** Tanke, der opstod hos hende, var den at opsøge Dorothea Nielsen, betro hende hele Forholdet og bønfalde hende om et Raad. Thea var hendes bedste Veninde, - den eneste, til hvem hun havde fuld Tillid. Thea maatte hjælpe! - Thea maatte give hende et Raad! Ellers var hun fortabt!

Hun **skyndte sig at tage** sit Tøj paa. Men hun var kommen saadan til at skælve, at hun næppe kunde knappe en Knap eller binde et Baand. Kuldegysning paa Kuldegysning **gennemfor** hendes Legeme, **og Tænderne klaprede i hendes Mund**, som om hun stod nogen **i tyve Graders Frost.** [148]

Da hun gik gennem Gaderne, **mærkede** hun, at Folk **overalt** vendte sig om **og saa'** efter hende. "Skulde de allerede have faaet noget at vide!" **før det igennem hende**, og det var, som om Stenbroen **forsvandt under** under hendes Fødder.

Thea var ikke hjemme. Hun var **nylig** gaaet ud og kunde ikke ventes hjem for det første, - **forklarede Tjenestepigen, der lukkede op.**

"Ja, vil De saa være saa god at hilse," sagde Eleonora med **sin vante Talemaade. Men hendes Ansigt var pludselig bleven ganske farveløst; besynderlig stille listede hun ned ad Trapperne, idet hun med Haanden støttede sig til Væggen. Det sortnede for hendes Øjne.** Nu vidste hun ikke sit arme Raad.

Da hun naaede ned til Indgangsdøren, hørte hun Raadhusuret lige overfor slaa tre. Hun standsede. "Tre," sagde hun ganske højt. - Inden tre Timer maatte hun have Hjælp! Inden tre Timer maatte hun træffe Thea! Ellers var det ude med hende!

"God Dag, min Naadige!" lod det i det samme ved Siden af hende. [149]

Det var v. Mohrhof. Han holdt tre Fingre op til Huen og

hans lille Billet allerede sagt [86] hende. Han ventede nu en Meddelelse fra hende om, hvor og hvornaar de kunde mødes for at træffe Aftale om Fremtiden; men skulde han - imod Forventning - ikke høre nærmere fra hende i Løbet af Dagen, vilde han tillade sig at indfinde sig **i hendes Boiig** Klokken seks præcis **for at anholde Faderen om hendes Haand.**

Da Eleonora havde sluttet Læsningen, sank hun ned paa en Stol og blev siddende **der med Ansigtet skjult i sine Hænder** uden at røre sig. Brevets skamløse Tone - Truslen om at udstrække Forfølgelsen til hendes eget Hjem - Udsigten til at **vanæres** nu tre Uger før sit Bryllup . . . det var mere, end den stakkels Pige kunde bære.

Den første **bevidste** Tanke, der opstod hos hende, var den at opsøge Dorothea Nielsen, betro hende hele Forholdet og bønfalde hende om et Raad. Thea var hendes bedste Veninde, - den eneste, til hvem hun havde fuld Tillid. Thea maatte hjælpe! - Thea maatte give hende et Raad! Ellers var hun fortabt!

Hun **tog** sit Tøj paa; men hun var kommen saadan til at skælve, at hun næppe kunde knappe en Knap eller binde et Baand. Kuldegysning paa Kuldegysning **gennemfoer** hendes Legeme, som om hun stod nogen **under aaben Himmel.** Da hun gik gennem Gaderne, **syntes** hun, at **alle** Folk vendte sig om efter hende. "Skulde de allerede have faaet noget at vide!" **tænkte hun**, og det var, som om **Stenbroen sank dybere og dybere ned** under hendes Fødder.

Thea var ikke hjemme. **Tjenestepigen, der lukkede op, forklarede**, at hun netop var gaaet ud og ikke kunde ventes hjem for det første.

"Ja, vil De saa være saa god at hilse," sagde Eleonora med **sit vante, venlige Smil, skønt det sortnede for hendes Øjne. Som en beruset vaklede hun ned ad Trapperne, idet hun med Haanden støttede sig til Væggen.** Nu vidste hun ikke sit arme Raad.

Da hun naaede ned til Indgangsdøren, hørte hun Raadhusuret lige overfor slaa tre. Hun standsede. "Tre," sagde hun ganske højt. - Inden tre Timer maatte hun have Hjælp! Inden tre Timer maatte hun træffe Thea! Ellers var det ude med hende!

"God Dag, min Naadige!" lod det i det samme ved Siden af hende.

Det var v. Mohrhof. Han holdt tre Fingre op til Huen og

forklarede, at han havde set hende gaa over Torvet og tilladt sig at oppebie hendes Ankomst, da han meget ønskede at tale med hende.

"Tør jeg letsage Dem lidt herind i de smø Gater? . . . Vi har vel **nok** lidt at tale om?"

Uden at mæle et Ord fulgte Eleonora **hans Opfordring** og gik med ham ind i de smaa, mørke, mennesketomme Gyder og Krinkelgange, der krummede sig bag Byens gamle Raadhus. **Straks ved Synet af Ritmesteren havde hun** fattet en Beslutning. Hun vilde i sin Nød tale ligefrem til **ham** . . . vilde bede, ja trygle ham om at lade hende i Fred og ikke gøre hende ulykkelig.

Ritmesteren trykkede sig tæt op til hende og hviskede hende bagfra **ind** i Øret:

"Hvor De ser søt ut idag! Men saa blek - saa blek, min Naadige! Er De ikke glad? . . . De har faaet mit Bref, ikke sandt?"

"Jo."

"Men Guds Dødt . . . jaja har en stor Synd paa min Samvittighet, som jaja mo bekende |150| Dem. Jaja var altfor likkelig ved at vide, at De elskede maj - ok saa kom jaja i Morges for Skade at fortælle det til et Par af mine Kammerater. - Det er skrækkeligt!"

"Hvad har De sagt?" - skreg Eleonora og standsede.

"At vi var forlofede . . . Ja, nu bliver De vredt paa maj, ok jaja har det fortjent! Men jaja kunde ikke gøre for det! Jaja var altfor likkelig!"

"Men jeg er jo forlovet med Adjunkt Hammer!" **næsten skreg Eleonora** i Fortvivlelsens Desperation.

"Min søte Frøken! De kan dok ikke være forlofet med to paa **ét** Gang. De kan dok ikke være forlofet med den ene og late Dem karessere af den andre. Har jaja ikke Ret? . . . **Guds Dødt**, Frøken! Hvad er der i Vejen? De falder jo!"

Eleonora, **der havde fortsat sin Vej**, var virkelig begyndt at vakle, **og det saa' et Øjeblik** ud, som om hun skulde segne om. Men Ritmesterens Raab vakte hende. **Hun paaskyndede stum sin Gang**; og lidt efter forlod |151| hun ham, idet hun drejede ind ad **en tom Sidegyde. Da han blev ved at følge efter hende**, gav hun sig til at løbe.

"Men, min Naadige! . . . saa hør maj dok," sagde han og vilde **tage fat** i hende.

Men da vendte hun sig lynsnart om **kring** og hævdede begge Armene over Hovedet ligesom til Forsvar. Med vildt fortrukket Ansigt udstødte hun et højt Skrig - en Vanvittigs skingrende

fortalte, at han havde set hende gaa over Torvet og tilladt sig at oppebie hendes Ankomst, da han meget ønskede at tale med hende.

"Tør jeg letsage Dem lidt herind i de smø Gater? . . . Vi har vel lidt at tale om?"

Uden at mæle et Ord fulgte Eleonora **Opfordringen. Med bøjet Ho-|87|ved** gik hun med ham ind i de smaa, mørke, mennesketomme Gyder og Krinkelgange, der krummede sig bag Byens gamle Raadhus. Hun havde fattet en Beslutning. Hun vilde i sin Nød tale ligefrem til **sin Forfølger** . . . vilde bede, ja trygle ham om at lade hende i Fred og ikke gøre hende ulykkelig.

Ritmesteren trykkede sig tæt op til hende og hviskede hende bagfra i Øret:

"Hvor De ser søt ut idag! Men saa blek - saa blek, min Naadige! Er De ikke glad? . . . De har faaet mit Bref, ikke sandt? - Men Guds Dødt . . . jaja har en stor Synd paa min Samvittighet, som jaja mo bekende Dem. Jaja var altfor likkelig ved at vide, at De elskede maj - ok saa kom jaja i Morges for Skade at fortælle det til et Par af mine Kammerater. - Det er skrækkeligt!"

"Hvad har De sagt?" - skreg Eleonora og standsede.

"At vi var forlofede . . . Ja, nu bliver De vredt paa maj, ok jaja har det fortjent! Men jaja kunde ikke gøre for det! Jaja var altfor likkelig!"

"Men jeg er jo forlovet med Adjunkt Hammer!" **vedblev hun** i Fortvivlelsens Desperation.

"Min søte Frøken! De kan dok ikke være forlofet med to paa **et** Gang. De kan dok ikke være forlofet med den ene og late Dem karessere af den andre. Har jaja ikke Ret? . . . **Herre Jesus**, Frøken! Hvad er der i Vejen? De falder jo!"

Eleonora var virkelig begyndt at vakle; det saae ud, som om hun skulde segne om. Men Ritmesterens Raab vakte hende. **Ok pludselig** gav hun sig til at løbe.

"Men, min Naadige! . . . saa hør maj dok," sagde han og vilde **følge** hende.

Men da vendte hun sig lynsnart om imod ham og hævdede begge Armene over Hovedet ligesom til Forsvar. Med et vildt fortrukket Ansigt udstødte hun et højt Skrig - en Vanvittigs

Rædselsskrig - der fik hendes Forfølger til at standse, ja gjorde ham ganske maalloes.

Før han var kommen sig af sin Forbavelse, var hun forsvunden. - Han saa' sig slukøret om. Gud ske Lov! Der var Ingen, der havde set dem.

. . . Paa Slaget seks indfandt Adjunkt Hammer sig i den brune Gaard ved Vestregrave for at afhente sin Kæreste til den sædvanlige Aftenpromenade. Da han ikke fandt hende hjemme, blev han i høj Grad opbragt. For denne levende Timeviser var det den ottende Dødssynd ikke at passe Klokkeslettet en Dødssynd, for hvilken der ikke fandtes Tilgivelse. Han begyndte at gaa op og ned ad [152] Gulvet i Dagligstuen og saa' hvert andet Minut snerrende paa sit Kronometer.

Men Klokken blev halv syv, og Klokken blev syv . . . og oppe paa Hjørnepiedestalen nynnede det gamle Sangværksur saa besynderlig melankolsk sin lille Vise: "Ach, du lieber Augustin, alles ist weg! - weg! - weg!"

Nu viste ogsaa Svigerfaderen sig i Stuen og blev højlig forundret over ikke at finde Aftensbordet dækket. Det var aldrig nogensinde før hændet, at Eleonora havde forglemt sine huslige Pligter. I sin Frygt for at vække Ængstelse plejede hun altid at sende Besked hjem, saasnart hun forblev hos sine Bekendte udover Spisetidene.

Da Klokken var bleven otte, uden at hun var kommen, skikkede den bekymrede Fader et Bud til alle Datterens Veninder for at forhøre sig om hende. Med Buddene kom tilbage uden Oplysninger. Kun fra den Thea Nielsens blev der bragt den Besked, at Eleonora havde været hos dem Klokken tre og da set saa bleg og daarlig ud, at Pigen, der havde lukket op for hende, mente, hun maatte være syg. [153]

Da blev den gamle Bondekøbmand for Alvor urolig. Han forestillede sig alle mulige Ulykker, der kunde have ramt hans Datter. Han tænkte sig, at hun laa syg og hjælpeløs i en Port eller i en af de store Tømmergaarde, hvorigennem der var Passage fra Gaderne; og da der atter var forløbet en Time i forgæves Venten, greb han i sin Skræk til et højst usædvanligt Middel.

Klokken kunde vel den Gang være lidt over ni. Det var en stille og stjerneklar Aften - ret en fredelig Septemberaften. Rundt om paa Gadehjørnerne lyste Lygterne med et mat Skær; i de snævre Gyder og Stræder var der ganske mørkt. Bag de fleste Vinduer var Lysene allerede slukkede, Beboerne gaaet til Ro. Der hørtes ingen anden Lyd over hele Byen end af Tømmer-

skingrende Rædselsskrig - der fik Forfølgeren til at standse.

Før han var kommen sig af sin Forbavelse, var hun forsvunden. - Han saae sig slukøret om. Gud ske Lov! Der var Ingen, der havde set dem.

. . . Paa Slaget seks indfandt Adjunkt Hammer sig i den brune Gaard ved Vestregrave for at afhente sin Kæreste til den sædvanlige Aftenspaseretur. Da han ikke fandt hende hjemme, blev han i høj Grad opbragt; thi for denne levende Timeviser var det ikke at passe Klokkeslettet en Dødssynd, for hvilken der ikke fandtes Tilgivelse. Han be[88]yndte at gaa op og ned ad Gulvet i Dagligstuen og saae hvert andet Minut snerrende paa sit Kronometer.

Men Klokken blev halv syv, og Klokken blev syv . . . og oppe paa Hjørnepiedestalen nynnede det gamle Sangværksur saa besynderlig melankolsk sin lille Vise: "Ach, du lieber Augustin, alles ist weg! - weg! - weg!"

Nu viste ogsaa Svigerfaderen sig i Stuen og blev højlig forundret over ikke at finde Aftensbordet dækket. Det var aldrig nogensinde før hændet, at hans Datter havde forglemt sine huslige Pligter, og hun plejede altid at sende Besked hjem, saasnart hun forblev hos sine Bekendte udover Spisetidene.

Da Klokken var bleven otte, uden at hun var kommen, skikkede den bekymrede Fader et Bud til alle Datterens Veninder for at forhøre sig om hende. Med Budet kom tilbage uden Oplysninger. Kun fra den skadefro Thea Nielsen blev der bragt den Besked, at Eleonora havde været hos dem Klokken tre og da set saa bleg og daarlig ud, at Pigen, der havde lukket op for hende, var bleven ganske forskrækket.

Da blev den gamle Bondekøbmand for Alvor urolig. Han forestillede sig alle mulige Ulykker, der kunde have ramt hans Datter. Han tænkte sig, at hun laa syg og hjælpeløs i en Port eller i en af de store Tømmergaarde, hvorigennem der var Passage fra Gaderne; og da der atter var forløbet en Time i forgæves Venten, greb han i sin Skræk til et højst usædvanligt Middel.

. . . Med hvilket bævende Liv staaer ikke hele denne Aften nu for min Erindring! Det var stille og stjerneklart - ret en fredelig Septemberaften. Rundt om paa Gadehjørnerne lyste Lygterne med et døsigt Skær; i de snævre Gyder og Stræder var der ganske mørkt. Bag de fleste Vinduer var Lysene allerede slukkede, Beboerne var gaaet til Ro. Der hørtes ingen anden Lyd over hele Byen end Taarnvægternes Raab og nu og da et ynke-

	<p><u>gaardenes Hunde, der ynkeligt hylede til hinanden.</u></p> <p>Selv var jeg nylig kommen hjem fra en Kammerat og befandt mig ene med min gamle, vattersotige Faster, der sad i sin Armstol henne ved Kakkelovnen og drak den Kop dampende Kaffe med Kandissukker til, uden hvilken [154] ingen indfødt Randerskvinde kunde finde Nattero. Min Fader var gaaet hen i den nyoprettede Haandværkerforening, i hvilken han som Byens største Skomager beklædte Posten som Formand.</p> <p>Jeg sad med Pegefingerenderne stoppet ind i Øret og læste i en gammel Almanak, og saa stille var der i hele Huset, at man tydeligt kunde høre tre-fire Dødningeure tikke inde i Lofsbjælkerne.</p> <p>"Ludvig!" sagde pludselig min Faster. "Hvad er det, jeg kan høre?"</p> <p>"Kan Faster høre noget?" spurgte jeg og tog Fingrene ud af Ørene. - "Bytrommen! Der er Brand!" raabte jeg lidt efter og sprang op.</p> <p>I et Nu var jeg henne ved Vinduet og fik det aabnet. Rundt om i Husene var der kommet Lys, og natteklædte Skikkelser strakte sig ud af Vinduerne, raabte til hinanden over Gaden og saa' op mod Himlen for at opdage Lysskæret fra den formodede Ildløs. Vor Genbo, Ligkistesnedkeren, stak sit store rode Skaldehoved ud og brølte som en Tyr: "Hvor er Ilden?" [155]</p> <p>I det samme drejede Trommemanden omkring Hjørnet af vor Gade; men før vi kunde opfange, hvad hans kællingagtige Stemme raabte, fik vi af en forbiilende Mand at vide, at det var Købmand Ankersens Datter, der var bortebleven fra Hjemmet og mentes at ligge i syg og hjælpeløs Tilstand et eller andet Sted i Byen.</p> <p>Ikke saa saare havde jeg hørt dette frygtelige Budskab, før jeg fo'r ud af Stuen, ned ad Trappen og ud i Byen. Aldeles forvildet - med bart Hoved og i Filtsko - løb jeg omkring i Gaderne, hvor Folk overalt var kommen til Vinduerne og raabte og spurgte. Jeg var ganske ude af mig selv, og pludselig snublede jeg i Mørket over en Trappesten og slog Baghovedet saa haardt med⁶⁵ Brostenene, at jeg besvimed.</p> <p>Natvægteren bar mig hjem, og først den næste Morgen kom jeg til Bevidsthed. Min første Spørgsmaal galdt Eleonora. Jeg fik da at vide, at hun om Morgenen var fisket op af Gudenaen som Lig et lille Stykke nedenfor Havnen, og at hun var bleven bragt hjem paa [156] en Bærebør, tilhyllet af Betjent Raffensteins Uniformskappe. - -</p>	<p><u>ligt Hyl af Tømmergaardens løslupne Hunde.</u></p> <p>Klokken kunde vel være lidt over ni. Jeg var nylig kommen hjem fra en Kammerat og befandt mig ene med min gamle, vattersotige Faster, der sad i sin Armstol henne ved Kakkelovnen og drak den Kop dampende Kaffe med Kandissukker til, uden hvilken ingen indfødt Randerskvinde kunde finde Nattero. Min Fader var gaaet hen i den nyoprettede Haandværkerforening, i hvilken han som Byens største Skomager beklædte Posten som Formand.</p> <p>Jeg sad med Pegefingerenderne stoppet ind i Ørene og læste i en [89] gammel Almanak, og saa stille var der i hele Huset, at man kunde høre Dødningeurene tikke inde i Møblerne.</p> <p>"Ludvig!" sagde pludselig min Faster. "Hvad er det, jeg kan høre?"</p> <p>"Kan Faster høre noget?" spurgte jeg og tog Fingrene ud af Ørene.</p> <p>I det samme sprang jeg op. "Bytrommen!" raabte jeg. "Der er Brand!" I et Nu var jeg henne ved Vinduet og fik det aabnet. Rundt om i Husene var der kommet Lys, og natteklædte Skikkelser strakte sig ud af Vinduerne, raabte til hinanden over Gaden og saae op mod Himlen for at opdage Lysskæret fra den formodede Ildløs. Vor Genbo, Ligkistesnedkeren, stak sit store Skaldehoved ud og brølte som en Tyr: "Hvor er Ilden?"</p> <p>I det samme drejede Trommemanden omkring Hjørnet af vor Gade; men før vi kunde opfange, hvad hans kællingagtige Stemme raabte, fik vi af en forbiilende Mand at vide, at det var Købmand Ankersens Datter, der var bleven borte fra Hjemmet og formentes at ligge i syg og hjælpeløs Tilstand et eller andet Sted i Byen.</p> <p>Ikke saa saare havde jeg hørt dette frygtelige Budskab, før jeg foer ud af Stuen, ned ad Trappen og ud i Byen. Aldeles forvildet - med bart Hoved og i Filtsko - løb jeg omkring i Gaderne, hvor Folk overalt var kommen til Vinduerne og raabte og spurgte.</p> <p>Den næste Morgen blev Eleonoras Lig fisket op af Gudenaen.</p>
--	---	---

	<p>I lang Tid troede man, at der forelaa et simpelt Ulykkestilfælde, og Sorgen i Byen var almindelig. Den gamle Fader var utrøstelig. Derimod rettede Adjunkt Hammer sig forholdsvis hurtigt efter det tunge Slag, idet hans Afhandling netop i de samme Dage blev særdeles rosende omtalt i et tysk Fagtidsskrift.</p> <p>Først længe efter betroede Ritmester v. Mohrhof i et lystigt Øjeblik en Kammerat, hvad han havde tilladt sig overfor Eleonora hin Aften i Tøjhushaven . . . og ad denne Vej kom efterhaanden den rette sammenhæng for Dagens Lys. [157]</p>	<p>aaen et Stykke nedenfor Havnen. I lang Tid troede man, at der forelaa et simpelt Ulykkestilfælde, og Sorgen i Byen var almindelig. Den gamle Fader var utrøstelig. Derimod rettede Adjunkt Hammer sig forholdsvis hurtigt efter det tunge Slag, idet hans Afhandling netop i de samme Dage blev særdeles rosende omtalt i et tysk Fagtidsskrift.</p> <p>Først flere Aar efter betroede Ritmester v. Mohrhof i et lystigt Øjeblik en Kammerat sit Eventyr med den gyldenlokkede Borgerpige . . . og ad denne Vej sivede efterhaanden en Mistanke og tilsidst den fulde Sandhed ud imellem Byens Folk.</p>
	<p>XIV.</p> <p>Den næste Dag forlod jeg Byen.</p> <p>Dog kunde jeg ikke sige den Farvel, før jeg havde besøgt det eneste Sted, hvor et Spor af min Barndoms Elskede virkelig endnu var at finde, - Kirkegaarden. Ganske tidligt om Morgen, mens hele Byen endnu sov trygt under Engenes tunge Taagedyne, sneg jeg mig ned ad Hôteltrappen og ud til de Dødes Have. Idet jeg sagte aabnede den store Gitterport derude, frembragte dens Hængsler en besynderlig Lyd, der fik mig til at gyse let. Det lød i mine Øren som et Signal . . . et Varsko-Raab til et eller andet forsinket Genfærd derinde i Taagen over Gravene.</p> <p>Efter nogen Leden fandt jeg Eleonoras Gravsted i et overgroet Hjørne af Kirkegaarden, indenfor en indhegnet Plads, hvor ogsaa [158] hendes gamle Fader havde fundet Hvile. Paa den halvt forvitrede Marmorplade, der dækkede Graven, stod i knap længere læselige Bogstaver hendes fulde Navn - Anna Eleonora Ankersen - Fødsels- og Dødsaaet samt Ordene: "Herre, forbarm dig!"</p> <p>Jeg satte mig paa en fronnet Træbænk, der fandtes indenfor Indhegningen, og faldt i Tanker.</p> <p>Alle de sidste Dages vekslende Stemninger, al min genopstandne Lidenskabs hvileløse Uro fik paany mit Hjærte til at banke, . . . og vemodig kom jeg til at tænke paa, hvorledes jeg for ikke mere end fire Dage siden var kommen til Byen fuld af Forvisning om her at genfinde Barndommens tabte Fred og lyse Lykke.</p> <p>Ak nej, Livet giver saavist ikke det en Gang tabte tilbage, og hvad man finder, er i det højeste en Belæring, der kommer forsilde.</p>	<p>AFSKED</p> <p>Søndag Morgen.</p> <p>Jeg forlader om et Øjeblik Byen.</p> <p>Jeg har ikke kunnet sige den Farvel uden at have besøgt det eneste Sted, hvor et Spor af min Barndoms Elskede virkelig endnu findes, - Kirkegaarden. Ganske tidligt i Morges, mens hele Byen endnu sov trygt under Engenes tunge Taagedyne, sneg jeg mig ned ad Hoteltrappen og ud til de Dødes Have. Idet jeg sagte aabnede den store Gitterport derude, frembragte dens rustne Hængsler en Lyd, der fik mig til at gyse let. Det lød i mine Øren som et Signal . . . et Varsko-Raab til et eller andet forsinket Genfærd derinde i Taagen over Gravene.</p> <p>Efter nogen Leden fandt jeg Eleonoras Gravsted i et fredeligt Hjørne af Kirkegaarden, indenfor en indhegnet Plads, hvor ogsaa hendes gamle Fader havde fundet Hvile. Paa den halvt forvitrede Marmorplade, der dækkede Graven, stod i knap længere læselige Bogstaver hendes fulde Navn - Anna Eleonora Ankersen - Fødsels- og Dødsaaet samt Ordene: "Herre, forbarm dig!"</p> <p>Jeg satte mig paa en lille Træbænk, der fandtes indenfor Indhegningen, og faldt hen i Tanker.</p> <p>Alle de sidste Dages vekslende Stemninger, al min genopstandne Lidenskabs hvileløse Uro fik paany mit Hjærte til at banke. Vemodig kom jeg til at tænke paa, hvorledes jeg for ikke mere end fire Dage siden var kommen til Byen opfyldt af Haabet om her at genfinde Barndommens tabte Fred og lyse Paradislykke.</p> <p>Ak nej, Livet giver saavist ikke det en Gang tabte tilbage, og hvad man finder, er i det højeste en Belæring, der gør sorgmodig.</p>

Og virkelig, - jeg havde ved disse Dages Fortabelse i Fortiden høstet en Erfaring. Dette Mindernes Mareridt, hvorunder jeg havde stønnet, havde givet mig ligesom en Forsmag paa Alderdommen. Jeg følte, at saadan maatte |159| det være at blive gammel. Saadan maatte det være at vandre Livets triste Krebsegang ud mod Evigheden. Netop saa bittert maa det føles i de Aar, hvori "Sindet forynges under de hvide Haar"⁶⁶ og Hjertet atter aabner sig til fuld og varm og uegennyttig Hengivelse, - da at maatte flygte ind i Forgangenhedens Genfærdsverden for dér at stille sin Kærlighedstrang hos Skyggerne.

Der fór en Kuldegysning igennem mig. Jeg kom til at tænke paa mine egne graanende Haar, paa de begyndende Rynker omkring Øjnene . . . og jeg overfaldtes pludselig af en brændende Utaalmodighed efter at komme bort. Jeg rejste mig hastigt. Hvorfor sad jeg her? Hvad vil jeg allerede mellem Skyggerne? Tiden er jo endnu ikke udrunden! Lad de døde være døde, det glemte være glemte. I Jorden med alle Spøgelser! Solen er oppe. Afsted!

"Byg ej Bro til Evigheden,
falskt er hvert et jordisk Eden,
først i Graven faar du Fred."

Jeg har virkelig ved disse Dages Fortabelse i Fortiden høstet en Erfaring. Dette Mindernes Mareridt, hvorunder jeg har stønnet, har givet |91| mig ligesom en Forsmag paa Alderdommen. Jeg veed nu, hvordan det er at blive gammel, at maatte vandre Livets afmægtige Krebsegang tilbage mod Evigheden. Saa bittert maa det altsaa føles i de Aar, hvori "Sindet forynges under de graanende Haar"⁶⁷ og Hjertet, frigjort for Ungdommens Selviskhed og forfængelige Higen, atter aabner sig til fuld og varm og uegennyttig Hengivelse, - da at maatte flygte ind i Forgangenhedens Genfærdsverden for der at stille sin Kærlighedstrang hos Skyggerne.

Der gaar en Kuldegysning igennem mig. Jeg overfaldes med eet af en brændende Utaalmodighed efter at komme bort. Hvorfor sidder jeg her? Hvad vil jeg allerede mellem Skyggerne? Tiden er jo endnu ikke udrunden! Lad de døde være døde, det glemte være glemte. I Jorden med alle Spøgelser! Afsted!

NOTER

¹ Det er jo klart nok at de skiftende stavemåder ikke er Pontoppidans, men sætteriernes.

² *fuldstændig>ganske*: hvorfor foretager HP dog denne ændring? Fra kombinationen i samme helmening af ganske+fuldstændig får han i stedet en tam gentagelse. Arbejder han for smalsporet når han skriver om?

³ 1893: *spændende*

⁴ *Adam og Eva*: dette er så første(?) gang vi får skildringen, jf. Københavns Børs=Tidende 13.7.1890 (PCA167)

⁵ Sætningen citeres i Vilh. Andersens Papirer (NKS2521,2^o II 2 a 1, 12.7.1890ff, s. 169) i flg. sammenhæng: ”Saaledes maa Pontoppidan overalt værgе sig mod det banale. Disse Iatgttagelser kunne benyttes i en Afhdl. om det danske Sprogs Fornylse (især Karl Larsen beg. med J.P. Jacobsens ”Damekjolernes Udskæringer røbede intet af det, der svulmede nedenfor Kravebenet 109 ud til de Dødes Have 157. – De øvrige citater fra *Minder* er disse:

Som et kobberrodt Ansigt var Solen just dukket ned i Engenes vældige Dampbad s. 20

denne gustne Bogmaddike s. 45

den Plet i Nordvest, hvor »Dagens Dronning« var sunken ned i sin Purpur-Alkove s. 80 ”Derpaa fortsættes med god Samvittighed:” Snart slukkedes den sidste Skyfakkel om hendes Leje.

.Og ikke en Lyd. End ikke disse Roman-Stilhedens »fjerne Hundeglam«, 82

⁶ Hvorfor er ”Mælkebøtter” i anførselstegn?

⁷ læg mærke til at der i ”Kronjyder og Molboer” står ”vildt frodige”. Er der tale om en fejl eller en 1890er-manierisme?

⁸ 1902: *Buskbomhækker* - hvad skal man sige til dette skift?

⁹ 1902: *Buskbomhækkerne*: hvad er forklaringen på denne overensstemmelse? Det må være at 1899 ikke er sat efter HPs retskrivning, og han har i 1902 rettet tilbage.

¹⁰ Jf. M. Goldschmidt i *Livs Erindringer og Resultater, 1964, s. 28* |pas på retskrivningen!|: ”vi ler alle ad hverandres barnforelskelser; men ingen ler gerne selv derad og skal heller ikke; thi, om de ikke er andet eller mere, indeholder de dog en forudgriben efter det ideal, eller efter vort andet selv, som vi enten skal møde i virkeligheden eller længes efter vort hele liv.”

¹¹ Hvornår havde HP første gang været væk fra Randers i "mange Aar"? Han var der i 1879 til faderens død og begravelse, men så ikke siden før end for at skriver K&M?

Her er det tydeligt at fortællerjeget i *Minder* er en fiktion der på dette punkt ikke deler biografi med HP. Jf. nedenfor: "En gammel Randrusianer, der efter mange Aars Fravær ser sig omkring".

¹² lige som Adam og Eva, jf. ovenfor om Paradishaven.

¹³ medlemmer af Valhal?

¹⁴ Skjerbæk hævder jo ellers at 1922 bruger 1899 som forlæg.

¹⁵ Hvornår havde HP første gang været væk fra Randers i "mange Aar"? Han var der i 1879 til faderens død og begravelse, og så igen en uge i sommeren 1882 som er grundlaget for skildringen i K&M? Her er det tydeligt at fortællerjeget i *Minder* er en fiktion der på dette punkt ikke deler biografi med HP. Jf. nedenfor: " En gammel Randrusianer, der efter mange Aars Fravær ser sig omkring".

¹⁶ lige som Adam og Eva, jf. ovenfor om Paradishaven.

¹⁷ 1893: Hansen.

¹⁸ Det må overvejes - evt. ved sammenligning med manuskriptet, om ikke det komma fejlagtigt mangler i 1893 - og derfor bør indsættes.

¹⁹ *alt/Alt*: hvad står der i manus.?

²⁰ jf. lægen i *Borgmester Hoeck og Hustru*.

²¹ *tretensaars*: rettelsen til "tolvaars" kunne tyde på at alderen er selvbiografisk. Det fører os til 1870-71 som året for Anne-Eleonora-historien! Kongens fødselsdag var 8. april.

²² Sammenhold denne tidsangivelse med de øvrige.

²³ heraf tør man vel slutte at Pontoppidan ikke selv var lystfisker.

²⁴ *overgrot*: jf. *snote* ovf. Er de to former specielt jyske? snoede/snote; groede/grote?

²⁵ *alt*: Burde det ikke være *Alt*?

²⁶ *sjællandsk*: det må være "Danmark"s ortografi, jf at ordet i samtlige udgaver af *Minder* staves *sællandsk*

²⁷ *alt*: Burde det ikke være *Alt*?

²⁸ *Dværgenaturers hævnerrige Skadefryd*: HP kan altså umuligt have anset sig selv for lille. Strygningen er vel udtryk for *political correctness*.

²⁹ *Margaritter*, 1899ff: *Margariter*: på HPs tid stavedes det enten *Margerite* eller *Marguerite*. Hvordan staver han det andre steder? I LP *Margerit*. Schade i *Sjov i Danmark*:

De søde vaade Læber tar nu en Margarit

imellem Tænderne og siger: Tit!

Nu skal jeg kysse Kæresten, og vi skal ha det rart -

Farvel - for jeg skal af i Middelfart.

³⁰ *var/havde*: den rettelse er jo faktisk korrekt - og burde måske medføre en tekstrettelse i DSL-udgaven??

³¹ Fortælleren i *Kronjyder &c* er mere par distance end den involverede fortæller af *Minder*.

³² Hvad kan man udlede om HPs egen ortografi af disse tre former: 188?: *fjærne*, 1893: *Fjerne* og 1899: *Fjærne*??

³³ *Fætteen*: sammenlign sceneriet med det tilsvarende i *Ung Elskov* mellem studenter og Martha.

³⁴ *hvert Kvarter* versus *hver Time*: I *Kronjyder &c* råber han hvert kvarter og råber derfor også i kapitlets slutning, at klokken er slagen *kvarter til tow*. Men i *Minder 1893* er der sket en rettelse det først sted, men ikke det sidste. Først i 1899 kommer der igen overensstemmelse mellem de to steder. Hvilke konsekvenser bør man drage heraf?

³⁵ *groer*: NB! at denne form ikke ændres - til *gror*.

³⁶ her trænges til en realkommentar. Hvor skete hvad: ildebrand? helsot? og 1864 - *indfald* i denne betydning skal måske forklares?

³⁷ *udskaaret*: giver HPs egen rettelse grundlag for at vi retter? Kan man sige at As form er ukorrekt, en fejl?

³⁸ og heri sidder fortælleren!!

³⁹ den rettelse *hans>deres* er jo meget rigtig. formen stammer fra en version hvor konen slet ikke optræder. Tekstrettelse bør følge i overensstemmelse med både A og C..

⁴⁰ virkelig et dumt indskud

⁴¹ *kornblomstblaa*: læg mærke til at ordet er flyttet over i Arkadie-beskrivelsen af Gudena-turen. Det bliver også brugt i LP A VIII.10 om en himmel (udgået i B).

⁴² *Distraction>Adspredthed*: et sjældent eksempel på puritanisme hos HP. Et andet findes længere fremme: *Indiskretioner>Aabenmundethed*. Har Georg Brandes nogen indflydelse på det? Hvornår begyndte han?

⁴³ *Handelsgartner Bursche*: fiktiv?

⁴⁴ *en Minut*: er der paralleller hos HP til fælleskønsformen? Nej, Fl.B. kan ikke - 20.1.2000 - finde nogen. Men formen er altså "hentet" fra "Den gule Rose".

⁴⁵ *Vestergrave*: denne form er den FORKERTE. Jf. s. 61 og ??

⁴⁶ denne observation virker meget autentisk.

⁴⁷ *Eriksen*: fiktivt navn? Var der kun én droske? Randers Amtsavis ...

⁴⁸ et gedigent eksempel på *men* uden komma foran?

⁴⁹ *ud på* versus *nu*: følge af dagsbogsformen - overtaget fra *Den gamle Adam*?

⁵⁰ som er rettet af Skjerbæk i 1979, s. 49.

⁵¹ *men*: at der her aldrig kommer noget komma tyder på en grammatikalsk regel: når *men* bruges som bindeord i sideordnede verballed med fælles subjekt, sættes ikke noget komma foran *men*???

⁵² *Konditor Præstrud*: fiktiv??

⁵³ *Drømmen ... komme ... til Hjælp*: nu er det altså ikke længere fantasiens væv, men (erindrings?)drømmen der skal bringe historien videre.

⁵⁴ *en [halv] Snes Aar*: forskellen på de to tidsangivelser kan forstås således: i 1893-udgaven foregiver fortælleren at referere et besøg der ligger en halv snes år tilbage i frohold til nedskrivningstidspunktet. Yderligere en halv snes år tilbage forløb selve begivenhederne. I 1899-teksten foregives fortællingen at blive til samtidig med besøget og altså kun i en afstand af "godt en halv Snes Aar". Så passer pengene i hvert fald.

⁵⁵ "Billedhugger Rings kolossale Statue af Niels Ebbesen er nu støbt færdig hos Bronzestøber Holm og afsendt til sit Bestemmelsessted, Randers." *Ude og Hjemme*, 8.10.1882, s. 24.

⁵⁶ *Købstadfrue(r)*: læg mærke til at ordet svarer til *Købstadsmadame(r)* i "Kronjyder og Molboer", altså med -s-. Men den s-løse form bevares gennem alle *Minders* udgaver. Findes ordet *købstadsmadame* ellers i forfatterskabet?

⁵⁷ *spraglet>mørkt*: har nogen mon gjort HP opmærksom på en fejl her? Kan det afgøres om brugen af ordet *spraglet* er "forkert"?

⁵⁸ *blegt>blodrødt* af raseri er en morsom rettelse.

⁵⁹ *haledes*: denne form burde have været rettet til *hales* i overensstemmelse med de øvrige rettelser; det skete aldrig.

⁶⁰ *men*: eksempel på manglende komma foran *men*.

⁶¹ *dem/sig*: den jyske usikkerhed?

⁶² *oprejste Pegefiner*: fallisk symbol.

⁶³ "*men*": 1899 - ", *men*": Nordisk Bibliotek 1902, Fortællinger 1902, 1903, 1922

⁶⁴ *kompromitteres>vanæres*: purisme nr. ??

⁶⁵ *med*: trykfejl for *mod*. Skal rettes.

⁶⁶ hvem er det et citat af?

⁶⁷ er det et citat - jf. ændringen?